

ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองลำพูน
จังหวัดลำพูน

นายเสกฐ์วุฒิ มิ่งมงคลศิริธร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2561

**Extension Needs of Farmers for Quality Longan Production
in Mueang District, Lamphun Province**

Mr. Sethawut Mingmongkonsasithorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

SukhothaiThammathirat Open University

2018

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองลำพูน
จังหวัดลำพูน

ชื่อและนามสกุล นายเสกฐฐวุฒิ มิ่งมงคลศิธร

แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นารีรัตน์ สีระสาร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช กระจุกเมือง แสนเสริม

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2562

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยระคง)

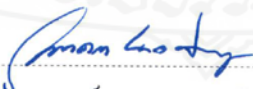
..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นารีรัตน์ สีระสาร)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช กระจุกเมือง แสนเสริม)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา จันท์คง)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองลำพูน
จังหวัดลำพูน

ผู้วิจัย นายเสกฐวุฒิ มิ่งมงคลศิริธร รหัสนักศึกษา 2609000225

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นารีรัตน์ สีระสาร

(2) รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนาถ กระจ่างเมือง แสนเสริม ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (2) สภาพการผลิตลำไยคุณภาพ (3) ความรู้การผลิตลำไยคุณภาพ (4) ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2561 จำนวนทั้งสิ้น 3,826 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ระดับความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 194 ราย รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรร้อยละ 75.3 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53.90 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.14 คน และมีรายได้จากอาชีพหลักของครัวเรือนต่อปี เฉลี่ย 69,814.32 บาท มีรายได้จากอาชีพรองของครัวเรือนต่อปี เฉลี่ย 67,221.12 บาท มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.13 คน มีรายจ่ายของครัวเรือนต่อปี เฉลี่ย 179,814.13 บาท (2) สภาพการผลิตลำไยคุณภาพ พบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ปลูกลำไย เฉลี่ย 3.51 ไร่ ลักษณะดินที่ปลูกลำไย คือ ดินร่วน มีระยะปลูกลำไย 6 x 6 เมตร ส่วนใหญ่ปลูกลำไยพันธุ์อีดอ มีผลผลิตลำไยต่อไร่ เฉลี่ย 1,068.11 กิโลกรัม มีการตัดแต่งกิ่งลำไยทรงเปิดกลางพุ่ม ราคาจำหน่ายลำไย เฉลี่ย 18.51 บาทต่อกิโลกรัม และมีประสบการณ์การผลิตลำไย เฉลี่ย 13.81 ปี (3) เกษตรกรมีความรู้ด้านการผลิตลำไยคุณภาพเรื่องการบังคับการออกดอก การคัดเลือกพันธุ์ และการให้น้ำ (4) เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยเกี่ยวกับด้านการตลาดโดยใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (5) เกษตรกรมีปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสูงเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยเคมี ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมให้มีการลดต้นทุนการผลิต โดยการใช้สารชีวภัณฑ์ การใช้ปุ๋ยหมัก ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี และการรวมกลุ่มเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต

คำสำคัญ ความต้องการ การส่งเสริม การผลิตลำไยคุณภาพ จังหวัดลำพูน

Thesis title: Extension Needs of Farmers for Quality Longan Production in Mueang District, Lamphun Province

Researcher: Mr. Sethawut Mingmongkonsasithorn ; **ID:** 2609000225 ;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Nareerut Seerasarn, Assistant Professor;

(2) Dr. Sineenuch Khрутmuang Sanserm, Associate Professor; **Academic year:** 2018

Abstract

The objectives of this research were to study quality Longan production in the following issues: (1) socio-economic condition of farmers, (2) condition of the production, (3) the knowledge of the production, (4) the farmers' need for the extension, and (5) problems and suggestions.

The population of 3,826 consisted of Longan production farmers in Mueang District, Lamphun Province who registered of Department of agriculture extension in the crop year 2019. The 194 sample size was based on Taro Yamane formula with 7% variation. Structured interview was used for data collection. Statistics used were frequency, percentage, average, minimum, maximum, standard deviation and ranking.

The results indicated the following: (1) 75.3% of the farmers were male with the average age of 53.90 years and finished primary school; the average number of household members were 3.14. The average number of household labour was 2.13 people. The average income from their main occupation was 69,814.32 baht per years. The average secondary income from agriculture was 67,221.12 baht per year. The average amount of farm expenses was 179,814.13 baht per year. (2) The average area of Longan planting was 3.51 rai. Loamy soil with the duration of 6x6 planting system was used. The Edau species was grown mostly. The average production of Longan was 1,068.11 kilograms per rai. The pruning was the open in the middle of the bush style. The average Longan vending was 18.51 baht per kilogram. The average number of experience in the field was 13.81 years. (3) The control of flowering, screening, and irrigation in quality Longman production was acknowledged by the farmers. (4) The extension for the marketing in Longan production through the Internet was needed. (5) High cost in chemical fertilizer was a problem. The extension in cost reduction by using biochemicals or compost instead of chemical fertilizer and setting a group for purchasing factors of production were recommended.

Keywords: Needs Extension Quality Longan Production Lamphun Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นารีรัตน์ สีระสาร และ รองศาสตราจารย์ ดร. สินี นุช ฤทธิ์เมือง แสนเสริม และรองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยระคง ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทุกๆ ท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิต และขอบคุณเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในการสนับสนุนช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วง ขอขอบคุณ เกษตรกรทุกท่านที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ขอขอบคุณเพื่อนๆ นักศึกษาทุกท่านที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน

ขอขอบคุณกำลังใจ ที่มีคุณค่ายิ่งจากภรรยา และลูก แม่เหน้อยยากเพียงใดก็เป็นกำลังใจ แรงใจ ฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ลุล่วงมาด้วยดีตลอด และขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่ออุทัย สนิท และ คุณแม่ดวงจันทร์ สนิท ผู้ที่ให้โอกาสมาจนถึงทุกวันนี้ คอยช่วยเหลือ ห่วงใย ให้กำลังใจที่ดี เสมอมา

ขอขอบพระคุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของวิทยานิพนธ์เล่มนี้แก่ บิดา มารดา บุรพาจารย์ รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ และประสบการณ์แก่ผู้วิจัย

เสกฐาภาณี มิ่งมงคลศิษย์

กันยายน 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
บริบทของอำเภอเมืองลำพูน	6
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	9
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	18
สถานการณ์การผลิตลำไยอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	21
สภาพการผลิตลำไยคุณภาพ	22
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
ตอนที่ 1 สภาพทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน.....	45
ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน.....	51
ตอนที่ 3 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน.....	56
ตอนที่ 4 ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร.....	67
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร.....	79
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	89
สรุปการวิจัย.....	89
อภิปรายผล.....	98
ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม.....	102
ภาคผนวก.....	105
ก แบบสัมภาษณ์.....	106
ข คำสัมภาษณ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์.....	121
ประวัติผู้วิจัย.....	123

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 สถานการณ์การผลิตลำไยจังหวัดลำพูน.....	21
ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคม.....	45
ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจ.....	49
ตารางที่ 4.3 สภาพการผลิตลำไยคุณภาพ.....	52
ตารางที่ 4.4 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการเตรียมดิน/ระยะปลูก.....	56
ตารางที่ 4.5 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการคัดเลือกพันธุ์.....	58
ตารางที่ 4.6 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการให้น้ำ.....	59
ตารางที่ 4.7 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการให้ปุ๋ย.....	60
ตารางที่ 4.8 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการตัดแต่งกิ่ง.....	62
ตารางที่ 4.9 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการป้องกันกำจัด โรคและแมลง.....	63
ตารางที่ 4.10 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพด้านการบังคับการออกดอก.....	64
ตารางที่ 4.11 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการคัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยว.....	65
ตารางที่ 4.12 สรุปความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน.....	66
ตารางที่ 4.13 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านสื่อบุคคล.....	68
ตารางที่ 4.14 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านสื่อวิทยุ.....	69
ตารางที่ 4.15 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านสื่อทีวี.....	71
ตารางที่ 4.16 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านสื่ออินเทอร์เน็ต.....	73
ตารางที่ 4.17 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านสื่อคู่มือ.....	74
ตารางที่ 4.18 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านสื่อโปสเตอร์.....	77
ตารางที่ 4.19 สรุปความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร.....	78
ตารางที่ 4.20 ผลวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านปัจจัยการผลิต.....	79
ตารางที่ 4.21 ผลวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านความรู้.....	80
ตารางที่ 4.22 ผลวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านพันธุ์ลำไย.....	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.23 ผลวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านสนับสนุนจากภาครัฐ.....	82
ตารางที่ 4.24 ผลวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการตลาด.....	83
ตารางที่ 4.25 ผลวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการแปรรูป.....	84
ตารางที่ 4.26 ผลวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการรวมกลุ่ม.....	85
ตารางที่ 4.27 สรุปปัญหาการผลิตล่ำไยคุณภาพของเกษตรกร.....	86
ตารางที่ 4.28 ข้อเสนอแนะการผลิตล่ำไยคุณภาพของเกษตรกร.....	87

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ภาพที่ 2.1 การโน้มกิ่งเพื่อบังคับให้เจริญในแนวนอน.....	28
ภาพที่ 2.2 การตัดแต่งทรงพุ่มหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต.....	29

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ลำไย ถือเป็น ไม้ผลที่มีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมากโดยประเทศที่มีพื้นที่การปลูกลำไยเป็นอันดับ 1 ของโลกคือ จีน มีพื้นที่ปลูกประมาณ 2.7 ล้านไร่ รองลงมาคือ ประเทศไทยซึ่งมีพื้นที่การผลิตประมาณ 1,09,830 ล้านไร่ โดยภาคเหนือมีพื้นที่ปลูกลำไยมากที่สุด มีพื้นที่ปลูก 696,503 ไร่ รองลงมาคือ ภาคตะวันออกมีพื้นที่ปลูก 361,744 ไร่ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 155,744 ไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561, น.15) ซึ่งประเทศไทยส่งออกผลผลิตลำไยมากที่สุด ส่วนจีนและเวียดนามบริโภคในประเทศ 80-90% โดยจังหวัดที่มีการปลูกลำไยมากที่สุด คือ จังหวัดเชียงใหม่ รองลงมาคือ ลำพูนมีพื้นที่ปลูก 270,245 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561, น.36)

จังหวัดลำพูน ถือเป็นจังหวัดที่ให้ความสำคัญกับเกษตรกรที่ปลูกลำไย เพราะลำไยถือเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดลำพูน และสำหรับพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ถือเป็นพื้นที่ที่เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกลำไยเป็นพืชหลัก ซึ่งจากรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน จะพบว่าอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีพื้นที่การปลูกลำไยมากถึง 42,524 ไร่ และเป็นอำเภอที่มีพื้นที่การปลูกลำไยมากที่สุดในจังหวัดลำพูน เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ร้อยละ 50 จะประสบปัญหาผลผลิตลำไยมีคุณภาพต่ำทำให้เกษตรกรต้องจำหน่ายลำไยในรูปแบบลูกร่วง มีผลให้เกษตรกรประสบปัญหาจำหน่ายลำไยได้ในราคาต่ำ โดยเฉพาะลำไยที่ออกผลผลิตในช่วงลำไยในฤดู

ดังนั้น หน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชนจึงมีการสนับสนุนให้เกษตรกรผลผลิตลำไยคุณภาพ อาทิ กรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดทำโครงการรณรงค์การผลิตลำไยคุณภาพปี 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพแก่เกษตรกร และเพิ่มปริมาณผลผลิตลำไยคุณภาพตามความต้องการของตลาด โดยมีเป้าหมายที่จะผลิตลำไยคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพเกรดจากเกรด A เป็น AA โดยเริ่มตั้งแต่การเตรียมต้นจนถึงการพัฒนาคุณภาพ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561) เพราะตลาดต่างประเทศอย่างประเทศจีน ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศเวียดนาม จะรับซื้อลำไยในราคาค่อนข้างสูง และเป็นตลาดล่วงหน้า แต่จะรับซื้อเฉพาะลำไยที่มีคุณภาพ ผลโศรชาติดี ผิวสวย เท่านั้น (พาวิณ มะโนชัย, 2561, น.12)

แต่ปัญหาที่พบของลำไยในภาคเหนือคือ ผลผลิตลำไยในฤดูสั้นตลาด ผลผลิตด้อยคุณภาพ มีเกรด AA ไม่เกิน 30% สาเหตุเกิดจากการขาดการจัดการที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีที่ลำไยติดผลตกเป็นสาเหตุสำคัญทำให้ผลลำไยมีขนาดเล็ก เปลือกบาง ผลแตก ทำให้มีช่องทางจำหน่ายเพียงช่องทางเดียวคือรูดร่วง เพราะช่องทางอื่นต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพและการขาดแคลนแรงงานในการจัดการสวนและเก็บเกี่ยวผลผลิต

แนวทางแก้ปัญหาลำไยภาคเหนือที่สำคัญ คือ การให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาผลิตลำไยคุณภาพ การปรับปรุงผลผลิตลำไยให้ได้คุณภาพ ต้องเน้นความปลอดภัยของผลผลิต เพิ่มผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ให้สูง เลือกช่วงการผลิตให้เหมาะสม สร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาด ซึ่งจะช่วยเพิ่มขนาดผลลำไย และทำให้ผลมีขนาดที่สม่ำเสมอ ผลสุกเร็วขึ้น ต้นลำไยไม่โทรม ขนาดผลผลิตมีขนาดใหญ่ตรงกับผู้บริโภคและความต้องการของตลาดรวมถึงมีแนวทางการผลิตที่เน้นความปลอดภัยของผลผลิต เพิ่มผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ให้สูง เลือกช่วงการผลิตให้เหมาะสม และสร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาด ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรสามารถทำราคาลำไยต่อกิโลกรัมที่สูงขึ้นในราคาเกรด AA เพื่อกระตุ้นการบริโภคสดภายในประเทศ และลดการพึ่งพาดตลาดต่างประเทศ

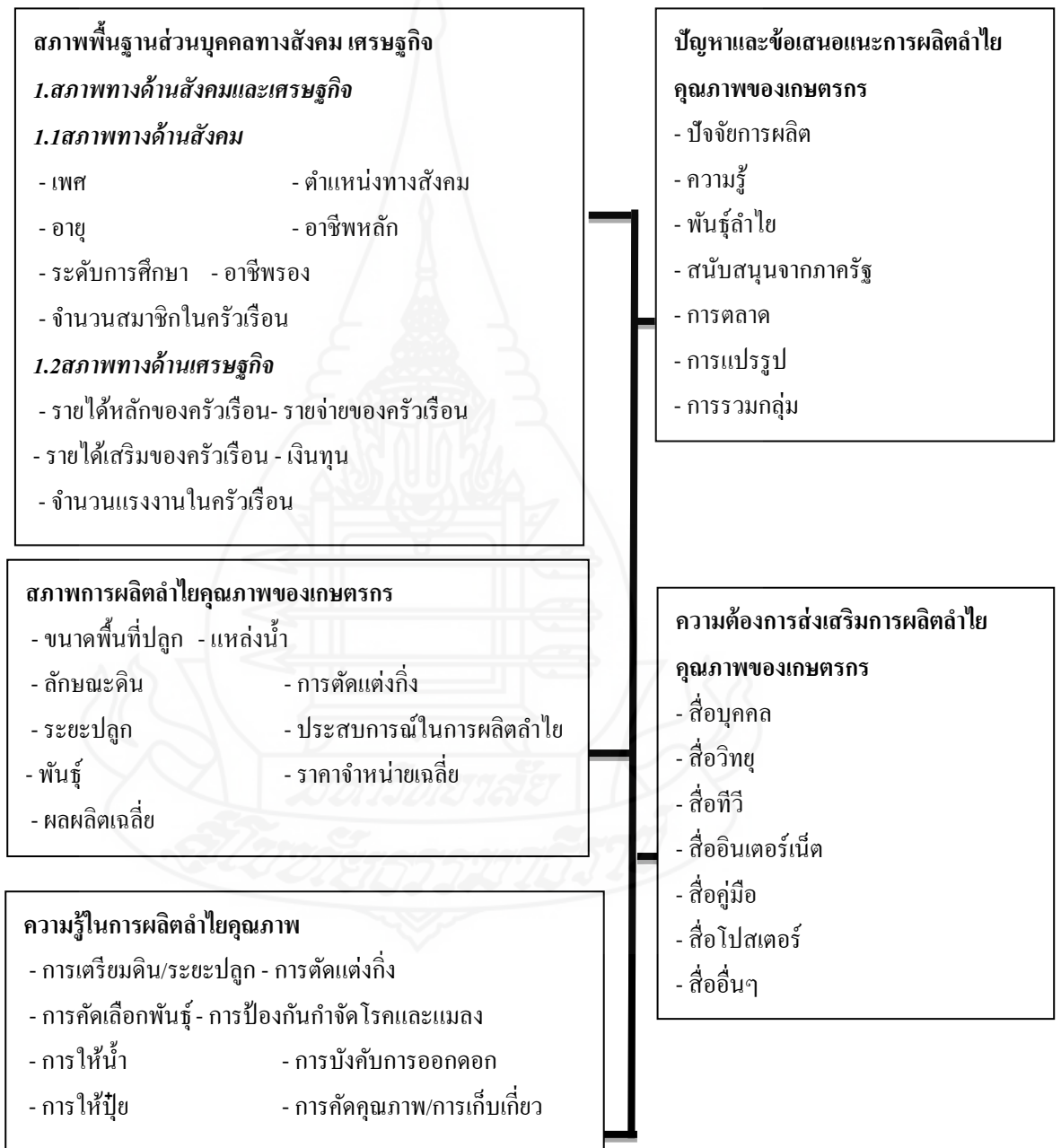
จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ศึกษาความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เกี่ยวกับสภาพการผลิตลำไย ความรู้เกี่ยวกับการผลิต ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ และปัญหาของเกษตรกรในการผลิตลำไยเพื่อที่จะได้นำข้อมูลผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาความรู้การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ
- 2.5 เพื่อศึกษาปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองการศึกษาวิจัย เรื่อง ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนมีจำนวนทั้งหมด 3,826 คน (ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561)

4.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหาการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน สภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูนความรู้การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน

4.3 ขอบเขตเชิงเวลาการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะศึกษาข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเดือนพฤศจิกายน 2561- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การผลิตลำไยคุณภาพ หมายถึงลำไยที่มีลักษณะผลโต ขนาด AA รสชาติดี ผิวสวย ผ่านกระบวนการผลิตที่ปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และได้รับใบรับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP)

5.2 เกษตรกร หมายถึงเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

5.3 การส่งเสริมหมายถึง การสนับสนุน ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกลำไยด้วยสื่อต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ โดยเกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอด เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพที่ได้รับไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อไป

5.4 วิธีการส่งเสริมการเกษตรหมายถึงการส่งเสริมรายบุคคล เช่น การเยี่ยมเยียนที่บ้าน หรือไร่นา การส่งเสริมแบบกลุ่ม การประชุม การส่งเสริมมวลชน เช่น การจัดวิทยุกระจายเสียงของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

5.5 ความต้องการการส่งเสริม หมายถึง ความต้องการส่งเสริมโดยนำสื่อสื่อบุคคล สื่อวิทยุ สื่อทีวีสื่ออินเทอร์เน็ตสื่อคู่มือสื่อโปสเตอร์ สื่ออื่นๆ เพื่อใช้ในการส่งเสริมการผลิตลำไย คุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

5.6 ความรู้ หมายถึง ในด้านการเตรียมดิน/ระยะปลูก การตัดแต่งกิ่ง การคัดเลือกพันธุ์ ป้องกันกำจัดโรคและแมลง การให้น้ำการบังคับการออกดอก การให้ปุ๋ย การตัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยว ลำไยคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการเกษตรที่ดี

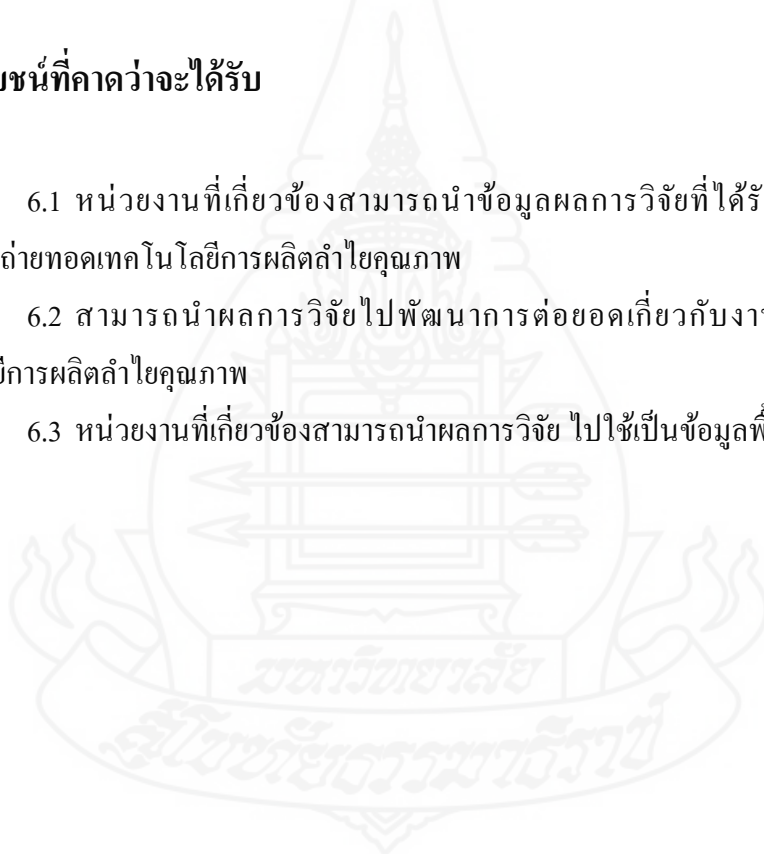
5.7 สภาพการผลิต หมายถึง สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ในประเด็น ขนาดพื้นที่ปลูก แหล่งน้ำ ลักษณะดิน การตัดแต่งกิ่ง ระยะปลูก ประสิทธิภาพในการผลิตลำไยพันธุ์ ราคาจำหน่ายเฉลี่ย ผลผลิตเฉลี่ยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลผลการวิจัยที่ได้รับ มาปรับปรุงและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ

6.2 สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาการต่อยอดเกี่ยวกับงานด้านการส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ

6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัย ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำวิจัยครั้งต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองการศึกษาวิจัย เรื่อง ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เพื่อนำมาใช้สำหรับการกำหนดกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ตัวแปรของการศึกษา รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

1. บริบทของอำเภอเมืองลำพูน
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
4. สถานการณ์การผลิตลำไยอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
5. สภาพการผลิตลำไยคุณภาพ
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทของอำเภอเมืองลำพูน

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

อำเภอเมืองลำพูนตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่ม ก่อนไปทางทิศเหนือของจังหวัด ที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงของแม่น้ำ อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดลำพูนประมาณ 1 กิโลเมตร อยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 27 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 689 กิโลเมตรมีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสารภี (จังหวัดเชียงใหม่) และอำเภอบ้านธิ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบ้านธิ อำเภอแม่อน (จังหวัดเชียงใหม่) และอำเภอแม่ทา

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอแม่ทาและอำเภอป่าซาง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอป่าซาง อำเภอสันป่าตอง และอำเภอหางดง (จังหวัดเชียงใหม่)

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ มีภูเขาเป็นเทือกติดต่อกันไปจากทิศตะวันออกไปทางใต้ มีลักษณะคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้า พื้นที่ราบมีประมาณร้อยละ 25.64 ของพื้นที่ทั้งหมด หรือประมาณ 159,750 ไร่ โดยเป็นที่ราบลุ่มน้ำแม่ น้ำที่สำคัญ 3 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ที่ราบลุ่มน้ำปิง ที่ราบลุ่มน้ำกวัง และที่ราบลุ่มน้ำแม่ทา อันเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบแอ่งกระทะเชียงใหม่-ลำพูน ซึ่งเป็นที่ราบผืนใหญ่ที่สุดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย มีภูเขา มีประมาณร้อยละ 47.36 ของพื้นที่ทั้งหมด หรือประมาณ 143,750 ไร่

1.3 สภาพภูมิอากาศ

อุณหภูมิในพื้นที่อำเภอเมืองลำพูน จ.ลำพูน ที่วัดโดยสถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดลำพูน ปี 2559 ถึง 2561 มีค่าอุณหภูมิค่าเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ 26.33 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 3 ปีเท่ากับ 33.17 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 3 ปีเท่ากับ 21.6 องศาเซลเซียส โดยทั้งสามปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายนเท่ากับ 38.13 องศาเซลเซียส และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดปี 2559 และ 2560 ในเดือนมกราคมเท่ากับ 14.6 และ 13.5 องศาเซลเซียสตามลำดับ ส่วนปี 2555 นั้นค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในเดือนกุมภาพันธ์เท่ากับ 15.4 องศาเซลเซียส ข้อสังเกตถึงความคาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ยต่ำสุดของอุณหภูมิในปี 2561 น่าจะเป็นผลมาจากไม่มีฝนตกในช่วงเดือนธันวาคมของปี 2560 แต่มีฝนตกในเดือนธันวาคม 2559 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 15.0 มิลลิเมตร จึงส่งผลให้อุณหภูมิของเดือนมกราคมปี 2559 มีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 13.5 องศาเซลเซียสและต่ำที่สุดในรอบ 3 ปี หากมองภาพรวมของอุณหภูมิเฉลี่ยทั้ง 3 ปี ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตของพืชเศรษฐกิจของอำเภอเมืองลำพูนได้แก่ ลำไย ทั้งปริมาณการติดผลและระยะเวลาที่เก็บเกี่ยวที่เร็วขึ้น เฉลี่ยระยะเวลาที่มีการเก็บผลผลิตลำไยของอำเภอเมืองลำพูน จะเริ่มตั้งแต่วันที่ 28 มิถุนายน – 30 สิงหาคม ซึ่งปกติฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยเริ่มเดือนสิงหาคม-กันยายน ประมาณ 60-70 วัน

1.4 แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

ลำน้ำที่สำคัญ ได้แก่ลำน้ำแม่กวัง ผ่านตำบลอุโมงค์ เขื่อนง่า เวียงของ ดันธง บ้านแป้นหนองหนาม ส่วนลำน้ำปิงเป็นแนวเส้นกั้นเขตแดนระหว่างจังหวัดลำพูน (ตำบลริมปิง ดันธง) กับจังหวัดเชียงใหม่ ทางทิศตะวันตก โดยลำน้ำปิงนี้ให้การชลประทานได้ดี สามารถรดน้ำมาสู่พื้นที่การเกษตรในการทำนา จากชลประทานน้ำปิงเก่าเชียงใหม่ ผ่านตำบลอุโมงค์ หนองช้างค้ำ ประดู่ป่า ริมปิง เขื่อนง่า ดันธง มีพื้นที่รับน้ำ 33,900 ไร่ ปัจจุบันมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ของกรมชลประทานอยู่ 2 แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำแม่สารในตำบลศรีบัวบาน ความจุของน้ำ 16,000 ล้านลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่รับน้ำ 22,000 ไร่ และอ่างเก็บน้ำแม่ตึบในตำบลมะเขือแจ้มีพื้นที่รับน้ำ 3,000 ไร่

ในเขตท้องที่อำเภอเมืองลำพูน เขตการประกอบอาชีพการเกษตรแบ่งออกเป็น 2 เขต

1. ในเขตชลประทาน ได้แก่ 6 ตำบล คือ หนองช้างคืน อุโมงค์เหมืองง่า ดันธง ริมปิง และประดู่ป่า เป็นต้น พื้นที่การเกษตรในเขตชลประทานส่วนใหญ่ เกษตรกรจะประกอบอาชีพการเกษตรเพื่อการค้า เช่น การทำนาปี นาปรัง ไม้ผล พืชไร่ และพืชผัก ส่วนไม้ผล เช่น ลำไย เกษตรกรจะมีการดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นพืชที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างมาก พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่อาศัยน้ำจากชลประทานหลวงแม่ปิงเก่า ซึ่งไหลจากตอนเหนือของเขตจังหวัดเชียงใหม่ ไหลผ่านในท้องที่ 6 ตำบลตั้งแต่ตำบลหนองช้างคืนเรื่อยลงมา ซึ่งมีพื้นที่รับน้ำประมาณ 40,000 ไร่

2. นอกเขตชลประทาน ได้แก่ 7 ตำบล คือ มะเขือแจ้ บ้านกลาง ศรีบัวบาน ป่าสัก เวียงของ เหมืองจี้ บ้านแป้น หนองหนาม เป็นต้น พืชเศรษฐกิจที่ปลูกส่วนใหญ่ ได้แก่ ข้าวนาปี พืชไร่ พืชผัก ไม้ผล พื้นที่นอกเขตชลประทานจะอาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ

1.5 สภาพสังคมและเศรษฐกิจ

1.5.1 ประชากร

อำเภอเมืองลำพูนแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 15 ตำบล 159 หมู่บ้าน ในปัจจุบันเป็นอำเภอที่ขึ้นกับเขตการปกครองของจังหวัดลำพูน แบ่งเขตการปกครองออกเป็นท้องที่อำเภอเมืองลำพูนประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 16 แห่ง มีกำนันและผู้ใหญ่บ้านปกครอง จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 76,354 ครัวเรือน มีประชากร 145,730 คน เป็นชาย 69,041 คน หญิง 77,398 คน

1.5.2 การเกษตรในพื้นที่

พื้นที่การเกษตรประมาณ 79,677 ไร่ เกษตรกร จำนวน 40,073 คน (12,286 ครอบครัวยุ) กลุ่มเกษตรกรจำนวน 25 กลุ่ม (4,707 คน) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 58 กลุ่ม (1,450 คน) กลุ่มเยาวชน 9 กลุ่ม (155 คน) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 72 กลุ่ม (576 คน) พืชเศรษฐกิจที่สำคัญคือ ข้าวและลำไย ส่วนการปศุสัตว์มีการเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญได้แก่ โคเนื้อ โคนม ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง ไก่ชน กระบือ แพะ สุกร เป็ดไข่ เป็ดเทศ ฯลฯ กระจายอยู่ทุกตำบล

1.5.3 รายได้ – รายจ่ายของครัวเรือน

ปัจจุบันในภาคการเกษตรนั้นส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานที่อยู่ในช่วงอายุ 30-60 ปี หรือมากกว่าที่ร่างกายแข็งแรงก็ยังทำการเกษตร สำหรับแรงงานวัยหนุ่มสาว โดยมากจะไม่ประกอบอาชีพการเกษตรจะทำงานรับจ้างอยู่ห้างร้านเอกชน นิคมอุตสาหกรรมทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด จะเป็นงานเบา ซึ่งต่างกับอาชีพการเกษตรที่จะต้องใช้ความอดทน ทรากตรำ และต้องลงทุน อีกทั้งเสี่ยงต่อภาวะการขาดทุนเนื่องจาก การตลาดไม่แน่นอน สำหรับเยาวชนที่อยู่ในวัยกำลังศึกษามีวันหยุดก็จะช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานด้านการเกษตรเหมือนกัน จำนวนแรงงาน

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นแหล่งผลิตลำไยที่เหมาะสม ทั้งสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของลำไย ทั้งนี้เพราะอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่ม มีลักษณะภูมิประเทศที่มีภูเขาเป็นเทือกเขา มีค่าอุณหภูมิค่าเฉลี่ย 26.33 องศาเซลเซียส มีลำน้ำที่สำคัญ ได้แก่ลำน้ำแม่กวง

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

2.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

ชูเกียรติ รักซ้อน (2558, น.32) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรหมายถึง งานพัฒนาด้านการเกษตร ซึ่งเป็นการให้การศึกษาแก่เกษตรกรในลักษณะของการให้การศึกษาแบบนอกระบบโรงเรียน (Out of school education) โดยให้เกษตรกรได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง โดยการส่งเสริมการเกษตรยังเป็นงานขององค์กรที่ทำหน้าที่ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกร แม่บ้านเกษตรกร และบุคคลอื่นๆ ในชนบท โดยการสอนให้เขาเหล่านั้นรู้จักการทำ การเกษตรที่ถูกต้องวิธีมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยผสมผสานกับภูมิปัญญาของเกษตรกร

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2556, น.21) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ๆ ทางเกษตรไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือจนบังเกิดผลสำเร็จ ขณะเดียวกันก็นำเอาปัญหาต่างๆ ทางเกษตรมาวิเคราะห์หาหนทางแก้ไข

สมจิต โยชะคง และเฉลิมศักดิ์ คุ่มหิรัญ (2553, น.25) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร (Agricultural Extension) หมายถึง การให้บริการหรือระบบที่ช่วยเหลือประชาชนโดยวิธีการให้ การศึกษา (Education Procedure) เพื่อปรับปรุงวิธีการและเทคนิคทางการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและรายได้ รวมทั้งการปรับปรุงระดับความเป็นอยู่ (Level of Living) ระดับมาตรฐานทางการศึกษา และสังคมของชีวิตชนบทให้ดีขึ้น

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตร คือ เป็นกระบวนการในการปรับปรุง ประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรในชนบท รวมทั้งวิถีชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งเป็นการ ให้บริการแก่ประชาชนด้านการเกษตร โดยให้คำปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนแก้ไข ปัญหาต่างๆ เพื่อให้เขาได้รับความรู้นำไปปฏิบัติ ด้วยตัวของเขาเอง จนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เป้าหมายสุดท้าย (Ultimate goal) ของการส่งเสริมก็คือ “การพัฒนาคน” (Development of people) อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองตนเองของเกษตรกร อันเป็นผล ให้เกิดภาวะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ การพัฒนาปรับปรุงผลผลิตการเกษตรยังทำให้เกิดผล

ค่าสูงสุดแก่เกษตรกรอีกด้วย สิ่งเหล่านี้เปรียบเสมือนดัชนี (index) หรือวิธีการ (means) ในการที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2.2 หลักการส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2561, น.23) ได้กล่าวถึง หลักการของงานส่งเสริมที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้

1) ควรชี้แนะให้บุคคลเป้าหมายพยายามช่วยตัวเองในการสอนหรือให้คำแนะนำ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรคอยให้บุคคลเป้าหมาย พยายามอาศัยตนเองเป็นหลัก อ ย่ารอคอยให้คนอื่นมาช่วย การช่วยตัวเองได้นั้นจะทำให้มีอิสระในการตัดสินใจ และภูมิใจในผลงานของตนเอง

2) คอยชักจูงให้บุคคลเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสมัครใจ ซึ่งมีผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูง และทำให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของผลงานนั้นๆ หากผลงานนั้นๆ เป็นของชุมชนจะมีผลตามมาในด้านการประสานผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันด้วย

3) ควรให้มีการปฏิบัติด้วยตนเอง ในการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรให้โอกาสบุคคลเป้าหมายได้ปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ จะได้มีความมั่นใจเมื่อเวลาจะนำไปปฏิบัติจริง

4) กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ดำเนินการ ควรสอดคล้องกับความต้องการและเป็นประโยชน์แก่กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ หากงานส่งเสริมได้กระทำไปในระดับหมู่บ้านหรือตำบลงานส่งเสริมที่ลงไปในพื้นที่นั้น ก็ต้องสอดคล้องกับความต้องการของชนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย หลักการข้อนี้ช่วยให้การส่งเสริมบรรลุเป้าหมายได้เร็ว เพราะตรงกับความต้องการและเกิดผลประโยชน์แก่ส่วนใหญ่ของกลุ่มเป้าหมายอยู่แล้ว ซึ่งเมื่อบุคคลส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือยอมรับไปปฏิบัติแล้ว ก็มีผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เร็ว

5) ควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่หรือหาได้ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมให้มากที่สุด ทรัพยากรดังกล่าวนี้รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์ผลิตและสร้างขึ้น เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติ สิ่งสาธารณูปโภคที่เอื้ออำนวยแก่การส่งเสริม รวมทั้งสถาบันต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น หากทรัพยากรไม่สามารถหาได้ในท้องถิ่นจึงค่อยนำจากภายนอก หลักการข้อนี้ ทำให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นเองในแง่การประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณค่าใช้จ่าย เพราะหากจัดหาจากภายนอกย่อมเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าและน่าจะเสียเวลามากกว่า

6) ควรสร้างทัศนคติของบุคคลเป้าหมายให้เกิดความรู้สึกรักอยากเปลี่ยนแปลง และเมื่อเปลี่ยนแปลงและนำไปปฏิบัติแล้ว ก็ให้คงรักษาพฤติกรรมนั้นไว้ต่อเนื่องจนกว่ามีพฤติกรรมใหม่ที่ดีกว่ามาแทนที่ เพราะแม้ว่าบุคคลเป้าหมายจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติและยอมรับไป

ปฏิบัติแล้วก็ตาม ผู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นอาจกลับไปใช้พฤติกรรมอย่างเก่าได้ หากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่คอยกระตุ้นให้รักษา

7) ควรให้บุคคลเป้าหมายรวมเป็นกลุ่มหรือเป็นสถาบัน หลักการข้อนี้เกิดขึ้นเพราะเชื่อว่ากลุ่มมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านมีพลังต่อรองในแง่เศรษฐกิจและสังคม เป็นช่องทางในการรับบริการการส่งเสริมได้ดีขึ้น

8) ควรสร้างผู้นำชุมชนและใช้ความเป็นผู้นำชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การส่งเสริมจะเข้าไปถึงบุคคลเป้าหมายทุกคนนั้นเป็นไปได้ยากมาก แต่ผู้นำชุมชนไม่ว่าจะเป็นผู้นำแบบทางการหรือไม่เป็นทางการ ก็มักเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความนึกคิดของชาวบ้านธรรมดา และชาวบ้านชอบเอาอย่างผู้นำอยู่แล้ว ฉะนั้นหากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมรู้จักคัดเลือกและใช้ผู้นำให้ถูกกาลเทศะ จะช่วยให้งานส่งเสริมบรรลุเป้าหมายได้ดีขึ้น

9) ควรดำเนินกิจกรรมส่งเสริมแบบผสมผสาน หลักการข้อนี้ได้รับความนิยมมากขึ้นทุกทีในปัจจุบัน เพราะบุคคลเป้าหมายมักต้องกระทำการต่างๆ เพื่อประกอบอาชีพและดำรงชีวิตพร้อมกันไปหลายๆ อย่าง ฉะนั้นกิจกรรมที่ส่งเสริมที่ต้องการถ่ายทอด ควรต้องมีลักษณะผสมผสาน โดยประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อประสานกิจกรรมส่งเสริมให้สอดคล้องกันและทำงานร่วมกัน ก็จะช่วยให้งานส่งเสริมสำเร็จลุล่วงไปได้ และบุคคลเป้าหมายพอใจ

กล่าวโดยสรุป หลักการของงานส่งเสริมที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรควรชี้แนะให้บุคคลเป้าหมายพยายามช่วยตัวเองในการสอนหรือให้คำแนะนำ คอยชักจูงให้บุคคลเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสมัครใจ ควรให้มีการปฏิบัติด้วยตนเอง กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ดำเนินการควรสอดคล้องกับความต้องการและเป็นประโยชน์แก่กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ ควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่หรือหาได้ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมให้มากที่สุด ควรสร้างทัศนคติของบุคคลเป้าหมายให้เกิดความรู้สึกอยากเปลี่ยนแปลง ควรให้บุคคลเป้าหมายรวมเป็นกลุ่มหรือเป็นสถาบัน ควรสร้างผู้นำชุมชนและใช้ความเป็นผู้นำชุมชน และควรดำเนินกิจกรรมส่งเสริมแบบผสมผสาน

2.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

การที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะช่วยให้บุคคลเป้าหมายยอมรับความรู้ใหม่หรือวิทยาการใหม่ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องพิจารณาเลือกใช้วิธีการส่งเสริมหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ไปสู่บุคคลเป้าหมายอย่างเหมาะสม

วิเศษดา ชัยเวช (2557) ได้แบ่งวิธีการส่งเสริมออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

2.3.1 วิธีการส่งเสริมรายบุคคล (Individual Methods) เป็นการส่งเสริมบุคคลเป้าหมายในครั้งหนึ่งเพียงคนเดียว เป็นวิธีการส่งเสริมที่ช่วยให้บุคคลเป้าหมายยอมรับได้มาก

และจะได้รับประโยชน์มากหากบุคคลเป้าหมายเป็นผู้นำท้องถิ่น ประธานกลุ่มต่างๆ การส่งเสริมรายบุคคล อาจใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1) การเยี่ยมชมที่บ้านหรือไร่นา (Farm Visits) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมออกไปเยี่ยมชมบุคคลเป้าหมายถึงบ้าน หรือที่ไร่นาเกษตรกร Mosher (1978) กล่าวว่า การเยี่ยมชมที่บ้านหรือไร่นา เป็นวิธีการส่งเสริมที่ได้ผลมากที่สุด และใช้อย่างแพร่หลายในประเทศที่ด้อยพัฒนา หรือกำลังพัฒนา วิธีการส่งเสริมวิธีนี้ มีข้อเสียคือ ต้องใช้เวลามากและลงทุนสูง และได้บุคคลเป้าหมายน้อย

2) การติดต่อที่สำนักงาน (Office Calls) โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมนัดหมายบุคคลเป้าหมายไปติดต่อที่สำนักงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม เพื่อขอคำแนะนำหรือเอกสารเผยแพร่ต่างๆ การติดต่อแบบนี้บุคคลเป้าหมายต้องมีความกระตือรือร้นและมีความสนใจในการใฝ่หาความรู้ เพราะบุคคลเป้าหมายทั้งกิจกรรมที่ไร่นาและต้องเสียเวลาจากการเดินทางไปสำนักงานด้วยตนเอง

3) การติดต่อทางจดหมาย (Letters) การเขียนจดหมายติดต่อกัน เป็นอีกวิธีหนึ่งของการส่งเสริมรายบุคคล เกษตรกรอาจเขียนจดหมายไปยังเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือนักวิชาการ เกษตร ฅ สำนักงาน เพื่อขอคำแนะนำหรือถามปัญหาเกี่ยวกับการเกษตร อาจเป็นด้านการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การประมง หรือด้านอื่น นอกจากกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว ยังมีหน่วยราชการอีกหลายหน่วยงาน ซึ่งจัดบริการทางด้านนี้ แต่วิธีนี้จะเข้าไปบ้างเพราะต้องผ่านขั้นตอนการดำเนินงาน และการจัดส่ง ไม่รวดเร็วเหมือนการพบด้วยตนเอง

4) การติดต่อทางโทรศัพท์ (Telephone Calls) การใช้โทรศัพท์ติดต่อสอบถามปัญหาหรือขอความช่วยเหลือต่างๆ นับว่าเป็นวิธีการที่สะดวกรวดเร็วและใช้กันมากในประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่สำหรับประเทศเรายังมีขีดจำกัดอยู่มาก ในด้านความสะดวกและการขอดีตั้ง และราคาที่ยังสูงอยู่ มีการใช้กันในเขตเมือง ซึ่งรวมถึงตำบลที่พัฒนาแล้วเป็นส่วนใหญ่ สำหรับชนบทที่ห่างไกลในบางตำบลนั้น โทรศัพท์ยังเข้าไปไม่ถึง

3.3.2 วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม (Group Methods) วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มจะแตกต่างกับการส่งเสริมแบบรายบุคคล เนื่องจากต้องกระทำกับบุคคลเป้าหมายตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมต้องใช้เทคนิคการส่งเสริม เพื่อทำความเข้าใจและถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลเป้าหมายเป็นจำนวนมากมีความเข้าใจ อาจจะทำกับกลุ่มแม่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มเยาวชน เป็นต้น การส่งเสริมแบบกลุ่ม มีข้อดีคือ เข้าถึงบุคคลเป้าหมายได้เป็นจำนวนมาก ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา ส่วนข้อเสียคือ นักส่งเสริมอาจไม่สามารถจูงใจให้บุคคลเป้าหมายทั้งหมดนำความรู้ไปปฏิบัติได้ และไม่สามารถเข้าไปแก้ไขปัญหของบุคคลเป้าหมายได้ทุกคน วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม มีหลายวิธี เช่น

1) การประชุม (Meeting) เป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมปฏิบัติเพื่อแนะแนวทางในการประกอบอาชีพ และเพื่อรับทราบปัญหาของบุคคลเป้าหมาย เพื่อจะหาแนวทางในการแก้ปัญหาและติดตามผล ส่วนใหญ่จะจัดขึ้นเฉพาะกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้นำหมู่บ้าน หรือกลุ่มผู้ทำนา เป็นต้น ซึ่งรูปแบบการประชุมอาจจะใช้การบรรยาย (Lecture) การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) การอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion) หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ก็ได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประชุมนั้นๆ

2) การสาธิต (Demonstration) เป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้เพื่อถ่ายทอดความรู้โดยการแสดงให้แก่กลุ่มบุคคลได้ชมพร้อมกับบรรยายประกอบ ทำให้บุคคลเป้าหมายได้เข้าใจเรื่องที่จะส่งเสริม ตลอดจนทราบขั้นตอนต่างๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการสาธิตอาจแบ่งได้เป็น 2 วิธี คือ การสาธิตวิธี (Methods Demonstration) และการสาธิตผล (Result Demonstration) ซึ่งมีความแตกต่าง ดังนี้

3) การทัศนศึกษา (Field Trip) เป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจัดบุคคลเป้าหมาย อาจจะเป็นกลุ่มอาชีพ ไปดูกิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่มีอยู่จริง ที่อยู่ต่างสถานที่ เพื่อให้บุคคลเป้าหมายได้เกิดความรู้และนำมาประยุกต์ใช้ในไร่นาของตนเอง ข้อดีของการส่งเสริมวิธีนี้คือ บุคคลเป้าหมายสามารถเห็นในสภาพความเป็นจริง ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการที่ทำให้เกิดการยอมรับนำไปปฏิบัติ ส่วนข้อเสียคือ ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาก

4) การจัดฝึกอบรมพิเศษ (Special Training Course) การจัดหาหลักสูตรระยะสั้น เพื่อฝึกอบรมเกษตรกร แม่บ้าน หรือกลุ่มที่สนใจ เฉพาะเรื่อง ก็เป็นวิธีหนึ่งของการส่งเสริมแบบกลุ่ม อาจใช้เวลา 1 วัน หรือ 2-3 วัน หัวข้อที่นำมาพูดหรือบรรยายต้องเหมาะสม เป็นที่สนใจ ตรงกับความต้องการของกลุ่ม อาจมีการฝึกภาคปฏิบัติในเรื่องที่ได้แนะนำ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเชื่อมั่นว่าสามารถกระทำได้

5) การทดสอบในท้องถิ่น (Verification Trials) การทดสอบในท้องถิ่นเป็นกระบวนการวิจัยที่ทดลองทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดหลายๆ วิธีในไร่นาของเกษตรกรท้องถิ่น เพื่อจะหาว่าวิธีไหนจะดีที่สุดหรือได้ผลดีที่สุด เช่น ทดลองปลูกพืชโดยใช้เมล็ดพันธุ์ต่างกัน การใช้ปุ๋ยต่างกัน หรือการเลือกวันหว่านพืชต่างกัน

6) การจัดงานวันเกษตรกร (Field Days) การจัดงานวันเกษตรกร โดยปกติอาจจัดในบริเวณไร่นาของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ที่สถานีทดลองเกษตร หรือบริเวณศูนย์ที่ทำการของทางราชการในท้องถิ่น โดยหวังจะเผยแพร่ผลแห่งความสำเร็จไปยังบุคคลอื่น การจัดงานวันเกษตรกรขึ้น ก็เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการสาธิต เพื่อตรวจสอบดูผลความก้าวหน้า หรือเพื่อให้ประชาชนสังเกตการสาธิตผล (Result Demonstration)

2.3.3 วิธีการส่งเสริมมวลชน (Mass Methods) วิธีการส่งเสริมแบบนี้ เป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่บุคคลเป้าหมายได้ครั้งละมากๆ โดยไม่จำกัดจำนวนและไม่จำเพาะเจาะจงว่าเป็นบุคคลใด เราสามารถแยกวิธีการส่งเสริมมวลชนโดยผ่านสื่อต่างๆ ได้ดังนี้

1) สิ่งพิมพ์ (Publications) ตัวอย่างเช่น หนังสือพิมพ์ (Newspaper), บทความ หนังสือพิมพ์ แผ่นปลิวหรือใบปลิว (Leaflets) เอกสารเผยแพร่แบบเล่ม (Pamphlets), โบรชัวร์ (Brochure) หรือบุ๊กเล็ต (Booklet) หนังสือเวียน จดหมายเวียน (Circular Letters) และหนังสือพิมพ์ติดผนัง (Wall Newspapers)

2) นิทรรศการ (Exhibits) หมายถึง การจัดแสดงสิ่งของ อาจจะเป็นของจริงของจำลอง เช่น วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ สัตว์ พืช ฯลฯ หรือแสดงแนวความคิด ความเห็น มีความมุ่งหมายที่จะสร้างความสนใจ ให้ความรู้ ความเข้าใจ อาจเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของหน่วยงาน หรือโฆษณาขายสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่ง

3) วิทยุกระจายเสียง (Radio Programs) ทำหน้าที่คือเป็นแหล่งเผยแพร่ข่าวสาร และเป็นเครื่องกระตุ้นความสนใจให้เกิดความเปลี่ยนแปลง การจัดทำรายการวิทยุกระจายเสียงที่นิยมกัน ได้แก่ จัดทำข่าวที่ให้ความรู้ทางด้านเกษตร ข้อเสียของการใช้วิทยุกระจายเสียงคือ ผู้ฟังไม่สามารถซักถามปัญหาได้ในขณะนั้น ข้อควรระวังในการใช้สื่อประเภทนี้คือ หากมีการสัมภาษณ์สดและถ่ายทอดความรู้ ผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ต้องมีข้อมูลที่ถูกต้อง เพราะหากให้ความรู้ที่ไม่ถูกต้องแก่บุคคลเป้าหมาย อาจทำให้บุคคลเป้าหมายจดจำสิ่งที่ผิดๆ ไปปฏิบัติได้

4) รายการโทรทัศน์ (Television Programs) การจัดทำรายการโทรทัศน์ คล้ายกับวิทยุกระจายเสียง เพียงแต่เพิ่มส่วนรับรู้ในการมองเห็นเข้าไปด้วย ทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

5) ภาพยนตร์ (Films) มีใช้กันแพร่หลายในอดีต ส่วนปัจจุบันมักนิยมใช้เทปโทรทัศน์หรือวีดิทัศน์ (Video Tape) เนื่องจากการผลิตภาพยนตร์ต้องใช้ต้นทุนสูง

6) การประกวด (Contest) การประกวดหรือการแข่งขันในด้านใดด้านหนึ่ง เป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจและความตื่นเต้นให้กับผู้ร่วมงานตลอดทั้งผู้ชมด้วย ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น การประกวดพืช ประกวดสัตว์ หรือการประกวดแข่งขันอื่นๆ เป็นวิธีการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน

7) การรณรงค์ (Campaigns) เป็นการประสานการใช้วิธีการส่งเสริมหลายๆ อย่างรวมกัน ตามแผนและกำหนดที่วางไว้ มีความมุ่งหมายที่จะดึงความสนใจของเกษตรกรหรือประชาชนมายังปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยเฉพาะที่กระทบคนหมู่มาก และวิธีที่จะแก้ปัญหาโดยปกติ จะมีการวางแผนการรณรงค์และการตั้งการจากระดับชาติ ระดับภาค หรือจังหวัด วิธีการรณรงค์จะ

ถูกนำมาใช้เมื่อมีปัญหาสำคัญเกิดขึ้นกับประชาชนส่วนมากและเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้โดยที่เกษตรกรไม่ต้องไปคิดปรับแก้กันตามลำพัง ด้วยวิธีการที่ต้องลงทุนลงแรงมาก การรณรงค์ต้องอาศัยคนจำนวนมาก เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการรณรงค์มีเฉพาะงานชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ตัวอย่างการรณรงค์ด้านส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ การรณรงค์การปราบตึกแตนป่าทั้งกำ การปราบหนูนานที่ระบาดอย่างชุกชุม การส่งเสริมการใช้ปุ๋ย การปลูกป่า เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป วิธีการส่งเสริม ประกอบด้วย วิธีการส่งเสริมรายบุคคล (Individual Methods) เช่น การเยี่ยมเยียนที่บ้านหรือไร่ (Farm Visits) การติดต่อที่สำนักงาน (Office Calls) การติดต่อทางจดหมาย (Letters) การติดต่อทางโทรศัพท์ (Telephone Calls) วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม (Group Methods) เช่น การประชุม (Meeting) การสาธิต (Demonstration) การจัดทำทัศนศึกษา (Field Trip) การจัดฝึกอบรมพิเศษ (Special Training Course) การทดสอบในท้องถื่น (Verification Trials) การจัดงานวันเกษตร (Field Days) และวิธีการส่งเสริมมวลชน (Mass Methods) เช่น สิ่งพิมพ์ (Publications) นิทรรศการ (Exhibits) วิทยุกระจายเสียง (Radio Programs) รายการโทรทัศน์ (Television Programs) ภาพยนตร์ (Films) การประกวด (Contest) การรณรงค์ (Campaigns) เป็นต้น

2.4 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

สมจิต โยชะคง และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2553) ได้สรุปรูปแบบการส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

2.4.1 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน เป็นรูปแบบหรือรูปแบบแรกๆ ที่นำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรทั้งในต่างประเทศและประเทศไทย รูปแบบนี้จะมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ การฝึกอบรมโดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรในหลักสูตรที่กำหนดและ การเยี่ยมเยียน เจ้าหน้าที่ที่ออกเยี่ยมเยียนเกษตรถึงไร่มาเป็นรายปีๆ รูปแบบนี้ได้รับการปรับปรุงหลายครั้งโดยกรมส่งเสริมการเกษตร

2.4.2 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการบริการเบ็ดเสร็จที่จุดเดียว รูปแบบนี้เคยใช้มาแล้วในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษที่เรียกกันว่าบริการเบ็ดเสร็จ คือ การที่เกษตรกรเข้ามาใช้บริการที่เดียวจะ ได้ทุกๆ อย่างกลับไปเบ็ดเสร็จ รูปแบบนี้จะแฝงอยู่ที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่ทำการอยู่ตามตำบลทั่วประเทศ

2.4.3 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการมีส่วนร่วม รูปแบบนี้กรมส่งเสริมการเกษตรนำมาใช้กับโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนา โดยการได้รับคำแนะนำจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ การมีส่วนร่วมเป็นการรวมตัวของกลุ่มคนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการตัดสินใจผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ผู้ปฏิบัติมากขึ้น ทำให้รู้จักการช่วยเหลือตัวเองมากขึ้น

2.4.4 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการบูรณาการ เป็นรูปแบบที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาทางานส่งเสริมที่ใช้เพียงรูปแบบเดียวแล้วมีข้อจำกัด เพราะการบูรณาการเป็นการทำสิ่งที่เห็นว่าบพร่องให้เกิดความสมบูรณ์ รูปแบบนี้จะนำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรโดยการบูรณาการโครงการเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นระบบโซ่เครือข่ายหรือระบบวงจร ผลของการใช้รูปแบบนี้กับงานส่งเสริมการเกษตรทำให้ประหยัดคน งบประมาณ และการลดความขัดแย้ง

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชม รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการบริการเบ็ดเสร็จที่จุดเดียว รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการมีส่วนร่วม และรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการบูรณาการ

2.5 กระบวนการถ่ายทอดความรู้

สมศักดิ์ อาศรัยจ้าว (2551) ได้กล่าวถึง งานส่งเสริมการเกษตร เป็นงานบริการ เผยแพร่ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเกษตรให้แก่เกษตรกร โดยไม่จำกัดเพศ วัย ระดับความรู้ และความ เป็นอยู่เพื่อมุ่งช่วยเกษตรกรให้รู้จักช่วยตนเองในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยการให้ความรู้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างและเพิ่มประสิทธิภาพให้เกษตรกรรู้จักพัฒนาให้ดีขึ้น หรือรู้จักปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาวะชีวิตและความเป็นอยู่ของสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ ทั้งทางเศรษฐกิจสังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา สามารถ แก้ไขปัญหาต่างๆ ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมให้เจริญก้าวหน้า มีการอยู่ดีกินดี สมบูรณ์พูน สุขในสังคม โดยเน้นหนักให้เกษตรกรเกิดการยอมรับและนำไปปฏิบัติจากการพิจารณาขอบเขต งานการส่งเสริมการเกษตร ตามคำจำกัดความดังกล่าว จะพบว่าองค์ประกอบหลักสำคัญของงาน ส่งเสริมการเกษตรนั้นมีอยู่ 2 กระบวนการด้วยกัน คือ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ และกระบวนการ ยอมรับของเกษตรกร ความสามารถโน้มน้าวชักจูงเกษตรกรที่ต่างก็ประสบปัญหาแตกต่างกันอย่าง กว้างขวาง ด้านร่างกาย จิตใจ และวัฒนธรรมประจำถิ่นให้คล้อยตามและยอมรับปฏิบัติ จึงเป็นปัจจัย สำคัญที่สุด ในการผลักดันให้งานส่งเสริมลุล่วงไปด้วยดีตามเป้าหมายของโครงการที่จัดวางไว้

กระบวนการถ่ายทอดความรู้ เป็นการนำความรู้วิชาการและเทคโนโลยีทางด้าน การเกษตรไปสู่เกษตรกรซึ่งลักษณะของการถ่ายทอดความรู้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การถ่ายทอดความรู้ในระดับต่างกัน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้จากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถไปยังผู้มีความรู้น้อย เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกร
2. การถ่ายทอดความรู้ในระดับเดียวกัน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้จากคนใน ระดับเดียวกัน เช่น เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมไปถ่ายทอดให้เพื่อนเกษตรกรที่ไม่ได้เข้ารับการ อบรม หรือเกษตรกรที่เป็นผู้นำท้องถิ่น หรือเกษตรกรก้าวหน้าสอนเพื่อนเกษตรกรด้วยกันจะเห็น

ได้ว่า การถ่ายทอดความรู้นั้นมีใช้ว่าจะเป็นแนวตั้ง คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ถ่ายทอดเท่านั้น แต่ความรู้จะถูกถ่ายทอดในระดับแนวนอน คือ เกษตรกรเป็นผู้สอนเกษตรกรหรือเกษตรกรที่มีความรู้ประสบการณ์ ถ่ายทอดสู่เพื่อนเกษตรกรกันเองได้ด้วย ซึ่งจะทำให้การถ่ายทอดความรู้กว้างขวางขึ้น สามารถครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรเป็นภาระหน้าที่หลักที่สำคัญของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคน ซึ่งแต่เดิมเชื่อกันว่า เราจะสามารถถ่ายทอด ได้ดีต้องมี พรสวรรค์ แต่ปัจจุบัน ความเชื่อนี้ได้จบสิ้นลงแล้ว โดยสิ้นเชิง ทุกคนย่อมมีขีดความสามารถที่จะฝึกการถ่ายทอดให้ประสบผลสำเร็จได้เหมือนกันทุกคน ช้าเร็วขึ้นอยู่กับความมานะพยายามในการหมั่นศึกษาและฝึกซ้อมตามทฤษฎีการถ่ายทอดและโอกาสของแต่ละคน เป็นประการสำคัญ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงองค์ประกอบของกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งประกอบด้วย

2.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (เกษตรกรตำบล) นอกจากจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและความชำนาญในวิชาการและเทคโนโลยีการเกษตรที่ถ่ายทอด เป็นอย่างดีแล้วยังต้องมีความเชี่ยวชาญและความสามารถทางด้านวิธีการ และเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้อีกด้วย คือ จะต้องเข้าใจวิธีการถ่ายทอดความรู้ในลักษณะที่เกษตรกรเข้าใจง่าย และเกิดการปฏิบัติตามอย่างบังเกิดผล สามารถชี้แนะและกระตุ้นให้เกษตรกรตื่นตัว สนใจและเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

2.2 วิชาการเกษตร (เทคโนโลยี) คือ ตัวความรู้ที่จะนำไปถ่ายทอดสู่เกษตรกร ซึ่งจะต้องตรงกับความต้องการ และปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกร อีกทั้งจะต้องเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสม คือ ต้องง่าย เกษตรกรทำได้เอง ลงทุนต่ำ และไม่ยุ่งยากซับซ้อน

2.3 วิธีการและเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ คือ วิธีการและเทคนิคที่จะทำให้เกษตรกรตื่นตัวสนใจ และเข้าใจในความรู้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว งานส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติกันอยู่เป็นประจำ อาจจะมีการละเลยส่วนนี้ไปบ้าง นำที่จะต้องมีการศึกษาทบทวนกันบ้าง และนำมาใช้อย่างกว้างขวาง ตัวอย่างวิธีการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ การบรรยาย การประชุมอภิปราย การสาธิต วิธีการสาธิตผลวันสาธิต นิทรรศการย่อย การรณรงค์ การประกวดแข่งขัน การทัศนศึกษา เป็นต้นวิธีการถ่ายทอดความรู้มีหลายวิธี แต่ละวิธีย่อมมีความได้เปรียบ และเสียเปรียบต่างๆ กันออกไปแล้วแต่ลักษณะหรือเรื่องที่จะนำไปถ่ายทอด ปัญหาที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมักจะพบอยู่เสมอก็คือ 'ไม่รู้จะใช้วิธีไหนดี หรือวิธีไหนจะดีที่สุดสำหรับการถ่ายทอดแต่ละเรื่อง โดยเฉพาะ หรือวิธีไหนจะดีกับกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดในภาวะแวดล้อมหนึ่งๆ ในขณะนั้น หรือควรใช้หลายวิธีผสมผสานกัน

2.4 เกษตรกร บุคคลเป้าหมายผู้รับความรู้ ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จะต้องพยายามช่วยให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับเขามากที่สุด ซึ่งการเรียนรู้ของเกษตรกรจะเกิดขึ้นจาก

1) การทำซ้ำครั้ง การทำซ้ำหลายๆ ครั้ง จะทำให้เกษตรกรเรียนรู้จากการทำแล้ว ผิดบ้าง ถูกบ้างและเป็นประสบการณ์ของเกษตรกรในการที่จะสร้างความชำนาญต่อไป

2) ความสนใจของเกษตรกร เกษตรกรจะเรียนรู้ต่อเมื่อเกิดความสนใจขึ้นก่อน โดยทั่วไป เกษตรกรจะสนใจในสิ่งที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อเขาไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการประกอบอาชีพเกษตรกร หรือการดำรงชีวิตในสังคม

3) การทดลองปฏิบัติ เกษตรกรจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด ถ้ามีโอกาสได้ใช้ความรู้ หรือความชำนาญใหม่ๆ ในขณะที่อยู่ในกระบวนการของการเรียนรู้ คือ ได้ทดลองปฏิบัติหรือใช้ด้วยตนเองก่อนนำไปใช้ในไร่นาของตนจริง ๆ

4) ความเป็นเพื่อน เกษตรกรเรียนรู้จากคนที่ทำตนเป็น “เพื่อน” มากกว่าคนที่ทำตนเป็น “ครู” คือ ถ้าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติตนเป็นกันเอง ไม่ทำตนเหนือกว่าเกษตรกร เกษตรกรก็จะเรียนรู้ได้เร็ว

5) ช่วงเวลาเหมาะสม เกษตรกรจะเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ถ้าการเรียนรู้กระทำในช่วงที่ไม่มีงานรีบด่วนในช่วงเวลานั้นๆ โดยเฉพาะในฤดูเก็บเกี่ยวควรหลีกเลี่ยง

กล่าวโดยสรุป กระบวนการถ่ายทอดความรู้ เป็นการนำความรู้วิชาการและเทคโนโลยี ทางด้านการเกษตร ไปสู่เกษตรกรซึ่งลักษณะของการถ่ายทอดความรู้ โดยการถ่ายทอดความรู้จากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ไปยังผู้มีความรู้ที่น้อย และการถ่ายทอดความรู้จากคนในระดับเดียวกัน เช่น เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมไปถ่ายทอดให้เพื่อนเกษตรกรที่ไม่ได้เข้ารับการอบรม หรือเกษตรกรที่เป็นผู้นำท้องถิ่น

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ โดยกล่าวถึงความหมาย และทฤษฎีความต้องการ ดังนี้

3.1 ความหมายเกี่ยวกับความต้องการ

ทงคำพิลากรณ์ (2554, น.8) กล่าวว่าความต้องการหมายถึงการที่มนุษย์เกิดภาวะขาดความสมดุลเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นก็เกิดแรงขับภายในร่างกายจึงทำให้มีความอยากได้ประสงค์

จะได้ในสิ่งที่ได้รับการกระตุ้นนั้นและเมื่อได้รับการตอบสนองจนกระทั่งเกิดความพึงพอใจหรืออยู่ในภาวะสมดุลแต่ถ้ามีสิ่งเร้าใหม่มากระตุ้นก็จะเกิดความอยากได้ในสิ่งใหม่ขึ้นมาอีกโดยไม่มีที่สิ้นสุด

เดิมศักดิ์ทวณิช (2546, น. 150) กล่าวว่าความต้องการ (Needs) เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงขับและแรงจูงใจในตัวบุคคลคือเมื่อใดที่บุคคลมีความต้องการเกิดขึ้นนั้นเนื่องมาจากร่างกายอยู่ในสภาวะของการแสวงหาบางสิ่งบางอย่างที่ขาดหายไปหรือสูญเสียไปจนทำให้เกิดแรงกระตุ้นต่อร่างกายให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นเพื่อตอบสนองสภาวะของร่างกายที่ขาดความสมดุลให้กลับสู่สภาวะปกติโดยแบ่งเป็นสองประเภทใหญ่คือ

3.1.1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ได้แก่ความต้องการน้ำ อาหารอากาศการพักผ่อนความต้องการทางเพศความต้องการเหล่านี้จะต้องอยู่ในภาวะสมดุลมิฉะนั้นจะเกิดการแสวงหาเมื่อขาดหรือขาดส่วนเกินความต้องการออกไปจากร่างกาย

3.1.2 ความต้องการทางจิตใจ (Psychological Needs) เป็นความต้องการที่บุคคลจะได้มาโดยต้องอาศัยการตอบสนองจากคนอื่น ๆ ในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่เช่นความต้องการความรักความอบอุ่นความมั่นคงความปลอดภัยความต้องการการยอมรับจากสมาชิกอื่นในสังคมต้องการความเคารพนับถือและความภาคภูมิใจ เป็นต้น

3.2 ทฤษฎีความต้องการ

Maslow (1970) อ้างถึงใน ทศพล ถาวร (2554, น.12-14) กล่าวถึงสมมติฐานด้านความต้องการของมนุษย์ว่า บุคคลจะมีความต้องการไม่สิ้นสุด โดยเมื่อความต้องการหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะลดแรงขับต่อพฤติกรรมลง และจะมีความต้องการในลำดับขั้นที่สูงขึ้น โดยที่ Maslow ได้แบ่งลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ออกเป็น 5 ชั้น คือ ความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านสังคม ความต้องการการยกย่องและความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต โดยจัดลำดับความสำคัญจากระดับต่ำไปยังระดับสูง โดยบุคคลจะแสวงหาความต้องการระดับต่ำก่อน เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลจะแสวงหาความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ถ้าความต้องการในระดับต่ำยังไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการนั้นจะยังคงอยู่ สามารถอธิบายรายละเอียดของความต้องการในระดับต่างๆ ได้ดังนี้

3.2.1 ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นระดับความต้องการขั้นแรกซึ่งเป็นการต้องการพื้นฐานและเป็นความต้องการเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด ประกอบด้วยอากาศ น้ำ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค การพักผ่อน และความต้องการทางเพศ ซึ่งความต้องการทั้งหมดนี้เป็นความต้องการตามธรรมชาติของร่างกาย ถ้าความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอแล้ว บุคคลจะมีความต้องการในระดับสูงขึ้นไป

3.2.2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) จะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ในขั้นนี้บุคคลจะต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ความต้องการความปลอดภัยทางกาย เช่น ความมีระเบียบ ความมั่นคง ความคุ้มครอง ความต้องการมีสุขภาพดี ความต้องการเหล่านั้นทำให้เกิดสภาพแรงงาน ความต้องการในบริการต่างๆ มากมาย เช่น การประกันชีวิต การดูแลสุขภาพ ความปลอดภัย การออมทรัพย์ การศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ เป็นต้น

3.2.3 ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการด้านความรัก ความอบอุ่น มิตรภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อกัน การมีส่วนร่วม และการยอมรับของสังคม ความต้องการด้านสังคม ก่อให้เกิดการซื้อ เพื่อให้สังคมยอมรับตนเอง ตัวอย่างเช่น เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ สินค้าแฟชั่นต่างๆ การเป็นสมาชิกสโมสรหรือสมาคมต่างๆ เป็นต้น

3.2.4 ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่เกิดจากแรงกระตุ้นทั้งภายในและภายนอก เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นใจแก่ตนเอง ความต้องการที่เกิดจากภายในจะสะท้อนถึงความต้องการของแต่ละบุคคลเพื่อการยอมรับส่วนตัว ส่วนความต้องการภายนอกจะเป็นความต้องการเพื่อการยกย่อง การมีชื่อเสียง และการเคารพนับถือจากบุคคลอื่น

3.2.5 ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization Needs) หรือ ความพึงพอใจส่วนตัว (Self-fulfillment) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะตอบสนองศักยภาพของตนด้วย ทุกสิ่งที่เขามีความสามารถและมีความต้องการจะเป็น เช่น ผู้ที่เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง มีความสามารถและต้องการจะเป็นนายกรัฐมนตรี นักกีฬาทีมชาติมีความสามารถและต้องการเป็นนักกีฬาเหรียญทองโอลิมปิก เป็นต้น

นอกจากความต้องการ 5 ขั้นตอนข้างต้นแล้ว Maslow ได้จำแนกความต้องการอื่นๆ ที่สำคัญออกเป็นอีก 2 ชนิด คือ

1) ความต้องการด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic Needs) เป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่ชอบความสวยงามและความรื่นรมย์ต่างๆ เพื่อความผ่อนคลายและสร้างความสุขให้ตนเอง ซึ่งการรับรู้ถึงความสวยงามหรือความสุนทรีย์ของบุคคลจะมีความแตกต่างกันตามพื้นฐานของความคิดและวัฒนธรรมของบุคคล บุคคลย่อมเลือกสิ่งที่สามารถสร้างสุนทรียภาพให้แก่ตนเองได้มากกว่าก่อนสิ่งสร้างสุนทรียภาพได้น้อยกว่า

2) ความต้องการในการอยากรู้อยากเห็น (Curiosity Needs) เราสามารถกล่าวได้ว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับความอยากรู้อยากเห็น เช่น เด็กเล็กจะสงสัยและแหงนคางไปในรู คนดูรูปด้านหนึ่งมักจะพลิกดูอีกด้านหนึ่งด้วย เป็นต้น ซึ่งการอยากรู้อยากเห็นหรือความสงสัยจะก่อให้เกิดการทดลองและการค้นพบทฤษฎีมากมายที่มีคุณค่า ความอยากรู้อยากเห็นเป็นเรื่อง

ธรรมชาติ ไม่เพียงแต่เฉพาะมนุษย์เท่านั้น สัตว์อื่นอีกหลายประเภทที่มีความอยากรู้อยากเห็น จะเห็นได้ว่าความ ต้องการอยากรู้อยากเห็นจะสร้างความงู้อใจให้พยายามเสาะหาความจริง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความต้องการประกอบด้วย ความต้องการทางด้านร่างกาย ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านทางสังคม ด้านการยกย่อง และด้านการประสบความสำเร็จในชีวิต และแยกออกเป็นอีก 2 ชนิด คือ ด้านสุนทรียภาพ และความต้องการอยากรู้อยากเห็น เมื่อเกษตรกร ได้รับการส่งเสริมในแต่ด้านและเกิดความพึงพอใจแล้วนั้น ก็จะทำให้เกษตรกรมีความต้องการใน ส่วนที่มากขึ้นหรือนอกเหนือจากที่ได้รับ

4. สถานการณ์การผลิตลำไยจังหวัดลำพูน

ปี 2562 พบว่า จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ปลูกลำไยรวม 270,189 ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่ปลูกลำไย ในฤดู 167,318 ไร่ พื้นที่ลำไยนอกฤดู 102,871 ไร่ ปริมาณผลผลิตรวม 230,690 ตัน เป็นลำไยในฤดู จำนวน 105,257 ตัน ลำไยนอกฤดู จำนวน 125,433 ตัน เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาผลผลิตลดลง จำนวน 20,396 ตัน คิดเป็นร้อยละ 8.12 โดยผลผลิตจะออกมาปริมาณมากในช่วงเดือนกรกฎาคม- สิงหาคม นี้

ตารางที่ 2.1 สถานการณ์การผลิตลำไยจังหวัดลำพูน

ฤดูผลิต	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)		เนื้อที่ให้ผลผลิต (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	
ในฤดู	198,263	182,871	197,471	181,769	127,925	125,270	648	689
นอกฤดู	71,862	87,053	71,862	87,053	100,427	125,200	1,397	1,438
รวม	270,125	269,924	269,333	268,822	228,352	250,470	848	932

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน (2562, น.25)

ในส่วนของแผนบริหารจัดการลำไยในฤดู ปริมาณ 105,257 ตัน แบ่งเป็น 1. บริโภคสด ปริมาณ 37,340 ตัน ร้อยละ 35.48 ได้แก่ บริโภคสดภายในประเทศ จำนวน 7,340 ตัน โดยกระจาย ผ่าน Modern Trade เช่น Top Super Market, Makro, The mall, Lotus, Big C และ Thailand Post

ตลาดภายในจังหวัด กระจายผ่านเครือข่ายสหกรณ์ จัดงานประชาสัมพันธ์ และจำหน่ายสดส่งออกต่างประเทศ โดยล้งส่งออกอีก 30,000 ตัน 2. แปรรูป ปริมาณ 67,917 ตัน ร้อยละ 64.52 ได้แก่ออบแห้งทั้งเปลือก โดยล้งอบแห้ง 55,787 ตัน ออบแห้งเนื้อสีทอง โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 8,130 ตัน และน้ำสกัดลำไยเข้มข้น 4,000 ตัน (สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน, 2562, น.25)

5. สภาพการผลิตลำไยคุณภาพ

5.1 การเลือกพื้นที่ปลูกลำไย

5.1.1 การเลือกพื้นที่ ลำไยเป็นพืชที่เจริญเติบโตในดินแทบทุกชนิด แม้กระทั่งดินลูกรัง แต่ดินปลูกที่ให้ลำไยมีการเจริญเติบโตได้ดี คือดินร่วนปนทรายและดินตะกอน ซึ่งเกิดจากตะกอนดินกรวด หิน ดิน ทราย อินทรีย์วัตถุที่น้ำพัดมาเกิดการทับถมของอินทรีย์วัตถุ สังกัดได้จากต้นลำไยที่ปลูกตามที่ราบลุ่มริมแม่น้ำปิง น้ำใต้ดินสูงในเขตจังหวัดลำพูน และเชียงใหม่ มีการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตดี ดินปลูกลำไยควรมีค่าความเป็นกรดต่างของดิน (pH) อยู่ในช่วง 5.0-7.0 มีหน้าดินลึกระบายน้ำดี ดังนั้นก่อนทำการปลูกลำไยควรศึกษาคุณสมบัติของดิน เช่น โครงสร้างของดิน เนื้อดิน และความอุดมสมบูรณ์ของดิน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการธาตุอาหารลำไยอย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2 แหล่งน้ำ น้ำเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของลำไย การผลิตลำไยเพื่อให้ได้คุณภาพต้องมีน้ำในปริมาณที่เพียงพอตลอดฤดูกาล นอกจากนี้ควรทำการศึกษาคุณสมบัติของน้ำ และวิธีการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพเหมาะสำหรับการผลิตลำไย

5.1.3 สภาพภูมิอากาศ ปัจจัยสภาพภูมิอากาศที่มีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโตของลำไย ได้แก่

1) อุณหภูมิ โดยทั่วไปลำไยต้องการอากาศค่อนข้างเย็น อุณหภูมิที่สามารถเจริญเติบโตได้อยู่ระหว่าง 4-30 องศาเซลเซียส และต้องการอุณหภูมิต่ำ 10-22 องศาเซลเซียส ในช่วงฤดูหนาวเดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม เพื่อสร้างตาดอก ซึ่งในปีที่มีอากาศเย็นระยะเวลานาน โดยไม่มีอากาศอุ่นแทรก ลำไยจะออกดอกติดผลดี แต่ถ้ามีอุณหภูมิไม่ต่ำพอ ต้นลำไยจะออกดอกน้อยหรือไม่ออกดอก

2) แสง การเจริญเติบโตของลำไยจำเป็นต้องได้รับแสงอย่างเพียงพอ ดังนั้นการปลูกลำไยจึงควรปลูกในที่โล่ง ในสภาพพื้นที่ที่มีปริมาณแสงน้อยซึ่งอาจเกิดจากการบังแสงของเมฆ หรือเกิดฝนตกติดต่อกันหลายวัน มักทำให้ต้นลำไยชะงักการเจริญเติบโต ส่วนในสภาพที่มีความเข้มแสงสูงมักเกิดปัญหาทำให้ผิวของผลลำไยเป็นสีน้ำตาลเข้มจำหน่ายได้ราคาตกต่ำ

3) ปริมาณน้ำฝนและความชื้นสัมพัทธ์ แหล่งปลูกลำไยควรมีปริมาณน้ำฝนอยู่ในช่วงประมาณ 1000– 200 มิลลิเมตรต่อปี และควรมีการกระจายของฝนประมาณ 100-150 วันต่อปีในแหล่งปลูกที่มีปริมาณฝนตกน้อย ควรจัดหาแหล่งน้ำและระบบชลประทานให้เพียงพอและเหมาะสม

4) ระดับความสูงของพื้นที่ ลำไยสามารถปลูกได้ดีในที่ราบลุ่มจนถึงพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเล 1000 เมตร

5.1.4 การตลาด ก่อนการเริ่มต้นสร้างสวนลำไยผู้ดำเนินการต้องมั่นใจว่าในพื้นที่นั้นมีตลาดรองรับผลผลิตทั้งในแปรรูปและผลสด พื้นที่ปลูกลำไยไม่ควรอยู่ห่างจากจุดรับซื้อมากเกินไป เพราะจะทำให้ต้นทุนในการขนส่งสูงทำให้ไม่สามารถแข่งขันได้ในระยะยาว

5.1.5 การคมนาคมขนส่ง การเลือกสร้างสวนลำไยในพื้นที่ที่มีความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและการจำหน่ายผลผลิต นอกจากจะช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางยังช่วยให้การขนส่งผลผลิตไปจำหน่ายยังแหล่งรับซื้อทำได้รวดเร็วมีการสูญเสียของผลผลิตน้อยลง

5.1.6 แรงงาน การปฏิบัติงานภายในสวนลำไยจำเป็นต้องมีแรงงานทั้งแรงงานประจำและแรงงานชั่วคราวต้องทำงานเร่งด่วนในบางช่วง เช่น ช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต การตัดแต่งกิ่ง เป็นต้น แหล่งปลูกลำไยที่มีแรงงานที่เพียงพอ และมีความชำนาญจะช่วยลดต้นทุนการผลิตลงได้มาก นอกจากนี้ควรมีการฝึกฝนแรงงานให้มีความรู้และทักษะเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระให้กับเจ้าของสวน

5.2 การเลือกต้นพันธุ์ลำไย

จากคำกล่าวที่ว่า “การเลือกไม้ผลพันธุ์ดีมีชัยไปกว่าครึ่ง” การสร้างสวนลำไยเพื่อให้ต้นลำไยมีให้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ควรเลือกซื้อต้นลำไยจากแหล่งที่น่าเชื่อถือได้ มีการผลิตจากต้นพันธุ์ที่มีพ่อแม่สมบูรณ์ แข็งแรงสามารถตั้งตัวได้เร็วที่สำคัญควรควรได้จากต้นพันธุ์ที่มีประวัติการออกดอกติดผลสม่ำเสมอ ผลมีขนาดใหญ่ การคัดเลือกลำไยควรคำนึงถึงระบบรากที่แข็งแรง เช่น การปลูกต้นลำไยกิ่งเสียบหรือการเสริมรากกับต้นกิ่งตอนหลังปลูก (พาวิณ มโนชัย, 2557, น.50 - 65)

5.3 การวางแผนสร้างสวนลำไย

การวางแผนปลูกลำไยที่ดีย่อมส่งผลให้การจัดการสวนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น สามารถนำเทคโนโลยีหรือเครื่องมือที่ทันสมัยมาปรับปรุงใช้ในการผลิตเพื่อให้ผลผลิตของลำไยมีคุณภาพและช่วยลดต้นทุนการผลิตลงได้ จ้อควรพิจารณาในการวางแผนสร้างสวนลำไยมีดังนี้ (พาวิณ มโนชัย, 2557)

ขนาดพื้นที่ การสร้างสวนลำไยเพื่อเป็นการค้ามักใช้พื้นที่ปลูกขนาดใหญ่ควรมีการแบ่งพื้นที่ปลูกเป็นแปลงย่อยหลายแปลงแต่ละแปลงควรมีถนนกั้นเพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการ

จัดการด้านต่างๆ เช่น การให้น้ำและธาตุอาหาร การควบคุมป้องกันศัตรูลำไยหรือป้องกัน ไฟป่า ในช่วงหน้าแล้ง เป็นต้น

ระยะปลูก การกำหนดระยะปลูกของลำไยเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง การปลูกควรมีการศึกษาข้อดีและข้อเสียของระยะปลูกต่างๆ ให้ละเอียดตลอดจนวิธีการจัดการหลังทำการปลูก เช่น การจัดแต่งกิ่งควบคุมทรงพุ่ม การใช้สารกระตุ้นการออกดอก เป็นต้น ส่วนประกอบอื่นๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการทำงานและสภาพภูมิทัศน์ภายในสวนมีความสวยงาม การสร้างสวนลำไยควรมีส่วนประกอบอื่นๆ เช่น มีแหล่งน้ำที่พอเพียง แนวระบายน้ำและป้องกันน้ำขัง ถนนภายในสวน โรงเรือน โรงคัดบรรจุผลผลิตควรอยู่กลางแจ้งที่สวน เพื่อให้สะดวกต่อการจัดการ เป็นต้น

5.4 รูปแบบการปลูกลำไย

รูปแบบการปลูกลำไยที่นิยมมี 3 แบบ คือ

5.4.1 การปลูกระยะห่าง เป็นวิธีที่นิยมมากตั้งแต่ในอดีตและปัจจุบัน การปลูกลำไยต้องการให้ต้นลำไยมีเจริญเติบโตขยายขนาดของทรงพุ่มเต็มที่ รูปแบบการปลูกมีทั้งสี่เหลี่ยมจัตุรัส และแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยกำหนดให้ระยะห่างระหว่างแถวและระยะห่างระหว่างต้นเกิน 8 เมตร เช่น 8x8 10x10 12x12 8x10 และ 10x12 เมตร ต้นลำไยมักมีทรงพุ่มขนาดใหญ่ ปริมาณผลผลิตต้นสูง แต่จำนวนต้นต่อไร่มีน้อยมักประสบปัญหาการจัดการและต้นลำไยโค่นล้มง่ายโดยเฉพาะเมื่อเกิดพายุลมแรง (พาวิณ มโนชัย, 2557, น.50 - 65)

5.4.2 การปลูกระยะชิด เป็นการในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่การปลูกระยะชิดต้องมีการตัดแต่งกิ่งควบคุมทรงพุ่มและการใช้สารโพแทสเซียมคลอไรด์ กระตุ้นให้มีการออกดอก การปลูกลำไยระยะชิดเป็นรูปแบบการปลูกที่ได้จำนวนต้นต่อไร่สูง ในประเทศไทยมีการสร้างสวนลำไยระยะชิดยังไม่แพร่หลาย อาจเนื่องมาจากมีบทเรียนจากการปลูกลำไยระยะชิด ที่ไม่ประสบความสำเร็จในอดีต การควบคุมทรงพุ่มทำได้ยากเพราะต้นลำไยที่ตัดแต่งกิ่งมักออกดอกปีเว้นปี อย่างไรก็ตามภายหลังมีการค้นพบสารโพแทสเซียมคลอไรด์สามารถกระตุ้นการออกดอกของลำไยได้ แนวคิดเกี่ยวกับการปลูกลำไยระยะชิดจึงกลับมาอีกครั้ง ซึ่งรูปแบบการปลูกลำไยระยะชิดมีหลายแบบ ดังนี้ (พาวิณ มโนชัย, 2557, น.50 - 65)

1) การปลูกระยะชิดแบบแถวเดี่ยว เป็นรูปแบบการปลูกคล้ายระบบการปลูกห่างแต่มีระยะปลูกที่แคบกว่า เช่น แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส ระยะปลูก 4x4x5 เมตร หรือ แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ระยะปลูก 3x6 4x6 เมตร ซึ่งสามารถนำเครื่องจักรเข้าไปปฏิบัติงานในสวนได้สะดวกกว่าแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส

2) การปลูกกระยะชิดแบบแถวคู่ เป็นระบบการปลูกที่กำหนดให้แถวอยู่ชิดกันหนึ่งคู่สลับกับแถวห่างเพื่อการปฏิบัติงานงาน โดยเครื่องจักร เป็นระบบที่เพิ่มจำนวนต้นต่อไร่มากขึ้นและมีพื้นที่การให้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น แต่ในลักษณะสภาพแวดล้อมที่อากาศร้อนขึ้นอาจทำให้มีการระบาดของโรคและแมลงศัตรูลำไยมาก

3) การปลูกกระยะชิดแบบกลุ่ม เป็นระบบการปลูกลำไยรวมกันให้เกิดเป็นกลุ่มโดยอาศัยเทคนิคการตัดแต่งกิ่งควบคุมทรงพุ่ม เป็นการเพิ่มพื้นที่ของการให้ผลผลิตลำไย

5.4.3 ระบบคอนทัวร์หรือระบบแนวระดับ เป็นระบบการปลูกลำไยที่ช่วยป้องกันและลดอัตราการชะล้าง หรือการพังทลายของดินในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ปกติระบบการปลูกนี้จะให้เมื่อพื้นที่ปลูกมีความลาดชันเกิน 3 เปอร์เซ็นต์ หมายถึงในทุกกระยะทาง 100 เมตร จะมีระดับความสูงขึ้นหรือต่ำลง 3 เมตรขึ้นไปต้องทำการปลูกตามแนวระดับ การเตรียมพื้นที่ปลูกต้องมีการทำระดับหรือขึ้นบันได ตามระดับความสูงของพื้นที่ซึ่งการปลูกแบบนี้มีความยุ่งยากต่อการปฏิบัติงานในสวนมากกว่าวิธีอื่น (พาวิณ มโนชัย, 2557, น.50 - 65)

5.5 ฤดูปลูก

ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกลำไย คือช่วงเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นฤดูฝน จะได้น้ำช่วงแรกเพื่อให้ลำไยตั้งตัวได้ในระยะแรก 3-4 เดือน ก่อนเข้าสู่ช่วงฝนตกหนัก (สิงหาคม-กันยายน) และฝนจะทิ้งช่วงในเดือน ตุลาคม-มกราคม และเข้าสู่ฤดูแล้ง (กุมภาพันธ์-เมษายน) ซึ่งจะต้องมีการจัดการน้ำที่ดี ในระยะปีที่ 1-2 ซึ่งถือว่าเป็นปีที่ลำไยตั้งตัวและจะรอดได้จำเป็นต้องไม่ให้ขาดน้ำในฤดูแล้ง และไม่ให้น้ำท่วมขังในฤดูฝนด้วย

5.6 การเตรียมพื้นที่ปลูกลำไย

การสร้างลำไยของประเทศไทยส่วนมากมักมีการปลูกใน 2 ลักษณะพื้นที่ (พาวิณ มโนชัย, 2557, น.50 - 65) คือ

5.6.1 การสร้างสวนลำไยที่สภาพที่ลุ่ม บางพื้นที่ของจังหวัดลำพูนและเชียงใหม่ มักมีการปลูกลำไยในที่ใช้ทำนามาก่อน ปัญหาหลักที่พบของการปลูกลำไยในที่ลุ่มคือ น้ำท่วมขัง โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน และมีระดับน้ำใต้ดินสูง หากมีการระบายน้ำไม่ดี ทำให้ต้นลำไยชะงักการเจริญเติบโต การจัดการพื้นที่ปลูกลำไยที่เป็นที่ลุ่มคือ การยกสันร่องปลูกลำไย เป็นการสร้างสวนลำไยที่ต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูง โดยทำการขุดร่องน้ำนำดินจากการขุดมาเสริมบนสันร่องเพื่อให้ระดับดินปลูกสูงขึ้น สันร่องที่ใช้ปลูกควรกว้างพอสำหรับการเจริญเติบโตของลำไย โดยทั่วไปสันร่องมีความกว้างประมาณ 6 - 8 เมตร และร่องน้ำกว้าง 1 - 2 เมตรระบบการปลูกบนสันร่องนิยมปลูกเป็นลักษณะแถวเดี่ยวหรือแถวคู่ การปลูกลำไยบนสันร่องควรทำการตัดแต่งกิ่งเพื่อควบคุมทรงพุ่มอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สะดวกต่อการปฏิบัติงาน และลดปัญหาโรคและแมลงศัตรูลำไย การสร้าง

สวนลำไยระบบนี้ในระยะแรกของการปลูกต้นลำไยมีทรงพุ่มขนาดเล็กสามารถใช้พื้นที่ว่างบนสันร่องปลูกพืชอายุสั้น เช่น พืช ผัก หรือตระกูลถั่ว และยังทำให้ต้นลำไยได้รับน้ำและปุ๋ยที่ให้พืชผักอยู่ตลอดเวลาทำให้ต้นลำไยเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว

5.6.2 การสร้างสวนลำไยในสภาพที่ดอน การเตรียมพื้นที่ปลูกลำไยในสภาพที่ดอนจะทำให้สะดวกกว่าในสภาพที่ลุ่ม ปัญหาส่วนมากที่มักพบในการปลูกลำไยในสภาพที่ดอน คือ การขาดน้ำ พื้นที่มีชั้นหินแข็งและปัญหาไฟป่า เป็นต้น ดังนั้นการเตรียมพื้นที่ปลูกการสภาพที่ดอนควนสำรวจพื้นที่สร้างแหล่งน้ำสำหรับใช้ภายในสวน สภาพพื้นที่ปลูกลำไยมีชั้นหินแข็งควรใช้เครื่องจักรทำลายชั้นหินแข็งก่อนปลูก โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนอาจทำให้ลำไยชะงักการเจริญเติบโตหรือตายได้ การสร้างสวนลำไยในที่ดอนยังมีปัญหาลมพัดแรงทำให้ต้น โคนล้มกิ่งหัก จึงควรปลูกแนวไม้บังลม เช่น ไม้และสน เป็นต้น และต้องมีการตัดแต่งกิ่งให้ต้นลำไยมีทรงพุ่มเตี้ยช่วยลดปัญหาการโคนล้ม มีการใช้ไม้ไผ่ค้ำกิ่งน้อยลง นอกจากนี้การสร้างสวนลำไยในที่ดอนยังต้องทำแนวป้องกันไฟป่าในช่วงหน้าแล้ง หรืออาจสร้างถนน โดยรอบภายในสวนสาธาณูปโภคใช้เป็นแนวป้องกันความเสียหายจากไฟไหม้

5.7 การปลูกลำไย

การปลูกลำไยเป็นวิธีการปฏิบัติที่ต้องอาศัยทักษะและความละเอียดอ่อน เพื่อให้ต้นลำไยมีการเจริญเติบโตที่ดีและรอดตายสูง ขั้นตอนการปลูกลำไยมีดังนี้ (พาวิณ มโนชัย, 2557, น.50 - 65)

5.7.1 การเตรียมต้นพันธุ์ลำไยก่อนปลูก เพื่อให้กิ่งพันธุ์ลำไยสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมปลูกได้ดีก่อนปลูกประมาณ 1-2 สัปดาห์ ควรย้ายต้นพันธุ์ลำไยออกจากแจ้งภายนอกโรงเรือน มีการตัดแต่งกิ่งยอดอ่อนออกบ้าง เพื่อลดการคายน้ำกรณีที่ใช้ต้นลำไยที่ขยายพันธุ์ด้วยวิธีเสียบกิ่ง ควรตรวจสอบการเชือดติดของรอยแผลให้สมบูรณ์และใช้มีดกรีดยาสติกพันแผลออกก่อนนำไปปลูก

5.7.2 การเตรียมหลุมปลูกลำไย

มีการปฏิบัติดังนี้

1) การวัดระยะตำแหน่งของหลุมปลูกลำไย เป็นการกำหนดตำแหน่งของหลุมปลูกลำไยตามที่กำหนดไว้ในแผนผังของพื้นที่ปลูกการวัดระยะเพื่อกำหนดตำแหน่งหลุมปลูกของลำไย ควรได้แนวแถวปลูกที่มองทุกด้านเป็นแนวเส้นตรงในทุกทิศ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการวัดระยะตำแหน่งของหลุมปลูกลำไยเช่น เทปวัด ไม้หลักเส็งแนว ไม้หลักกำหนด จุด เชือก และอุปกรณ์อื่นๆ เช่น ค้อน จอบ มีด การทำสวนในพื้นที่ขนาดใหญ่อาจใช้กล้องช่วยเล็งแนวทำให้การปฏิบัติงานเร็วขึ้น

2) การขุดหลุมปลูกลำไย ขนาดของหลุมปลูกพิจารณาได้จากสภาพโครงสร้างของดิน ถ้าในสภาพพื้นที่ที่มีโครงสร้างดินปลูกเป็นดินร่วน และมีความอุดมสมบูรณ์ขนาดของหลุมปลูกอาจเล็กลงได้โดยปกติจะใช้ขนาด 30×50 เซนติเมตร การทำสวนลำไยในพื้นที่ขนาดใหญ่การขุดหลุม ปลูกต้องใช้แรงงานจำนวนมากทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูง การใช้แทรกเตอร์ติดสวนเจาะดิน ทำการขุดหลุมจะช่วยให้ประหยัดเวลา แลแรงงานได้อย่างมาก แต่การใช้อุปกรณ์เหล่านี้ควรหลีกเลี่ยงในสภาพดินค่อนข้างชื้น

5.8 ขั้นตอนการขุดหลุมและปลูกต้นพันธุ์ลำไย

วิธีการปลูกลำไยที่ถูกต้องจะช่วยให้ต้นลำไยมีการเจริญเติบโตที่ดีและได้สวนลำไยที่มีความเป็นระเบียบสวยงาม ควรมีขั้นตอนดังนี้ (พาวิณ มโนชัย, 2557, น.50 - 65)

5.8.1 วางไม้กำหนดตำแหน่งปลูก ก่อนขุดหลุมในตำแหน่งปลูกเพื่อป้องกันไม่ให้ตำแหน่งของต้นลำไยเคลื่อนไปจากตำแหน่งเดิมที่กำหนดไว้

5.8.2 ขุดหลุมแยกชั้นดินบนและดินล่างไว้ไม่ให้ปนกัน ในสภาพที่มีความชื้นสูงควรมีการตากหน้าดินทิ้งไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ก่อนปลูกเพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่อาศัยอยู่ในดิน

5.8.3 คลุกเค้าปุ๋ยคอกที่ย่อยสลายแล้วหรือปุ๋ยหมักกับดินชั้นบน อัตรา 1:1 หรือ 2:1 ไล่ลงไปบริเวณก้นหลุมปลูกต้นลำไยให้อยู่ในตำแหน่งต้นของไม้กำหนดตำแหน่งปลูก

5.8.4 กลบดินให้แน่นกระชับให้สูงกว่าระดับพื้นและให้รอยเชื่อมต่อด้านพันธุ์อยู่หัวผิวดินและรดน้ำให้ความชื้นหลังปลูก

5.9 การดูแลรักษาลำไยที่ปลูกใหม่

หลังการปลูกลำไยเสร็จเรียบร้อยแล้ว ถ้าสภาพแวดล้อมปลูกไม่เหมาะสมโดยเฉพาะการปลูกลำไยในที่ดอนช่วงหน้าแล้งอาจทำให้ลำไยได้รับอันตรายจำเป็นต้อง มีการปฏิบัติเพื่อให้ต้นลำไยมีการเจริญเติบโตตามปกติ ควรมีการปฏิบัติดังนี้ (พาวิณ มโนชัย, 2557, น.50 - 65)

5.9.1 การผูกหลักเพื่อป้องกันต้นโยกคลอนจากลมหรือสัตว์เลื้อย ทำให้รากลำไยได้รับความเสียหาย

5.9.2 การปลูกลำไยที่ขยายพันธุ์โดยการเสียบกิ่ง ควรใช้ปลายมีดกรีด พลาสติกพัน แผลออกเพื่อป้องกันพลาสติกรัดลำต้นลำไย

5.9.3 คลุมโคนต้นลำไยด้วยเศษพืชในช่วงฤดูแล้ง เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง เป็นต้น เพื่อลดการสูญเสียน้ำไปจากดินและควรราดสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูทำลายรากลำไย เช่น ปลวก และ มดบังร่มให้ต้นลำไยกรณีปลูกในพื้นที่มีแดดจัดสภาพอากาศร้อนเกินไปอาจเป็นอันตรายต่อต้นลำไยควรใช้วัสดุพราง เช่น ทางมะพร้าว ตาข่ายพรางแสง

5.9.4 ระยะแรกของการปลูกควรให้น้ำทุกวัน

5.10 การควบคุมทรงพุ่มลำไย

หลังปลูก 1 ปี ตัดแต่งต้นให้เป็นทรงพุ่มทรงไข่ ใช้เชือกผูกคิ่งคิ่ง เพื่อกระตุ้นการแตกกิ่งที่เจริญในแนวนอน

ภาพที่ 2.1 การโน้มกิ่งเพื่อบังคับให้เจริญในแนวนอน

5.11 การบังคับการออกดอก

เมื่อต้นอายุ 2-2½ ปี สามารถบังคับให้ออกดอก ในกรณีของลำไย โดยใช้สารโพแทสเซียมคลอไรด์ อัตรา 10-20 กรัมต่อตารางเมตรหว่านรอบพื้นที่ทรงพุ่ม ซึ่งต้นหนึ่งจะใช้สารประมาณ 30-50 กรัม ประมาณ 3-4 สัปดาห์ ต้นลำไยจะเริ่มออกดอก ช่วงนี้หมั่นดูแลรักษา โดยการให้น้ำสม่ำเสมอและให้ธาตุอาหารโดยอาศัยค่าจากการวิเคราะห์ดิน

5.12 ตัดแต่งกิ่งหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต

หลังการเก็บเกี่ยวต้องตัดแต่งกิ่งเพื่อควบคุมทรงพุ่มโดยใช้ทรงฟ้าชีหงาย โดยตัดกิ่งกระโดงเก่าให้เหลือต่อไว้ หลังจากนั้นประมาณ 3 สัปดาห์ ก็จะเริ่มแตกใบใหม่ ปล่อยให้ลำไยแตกใบประมาณ 3-4 ชุด ก็สามารถบังคับให้ลำไยออกดอกได้ในระยะต่อไป

ภาพที่ 2.2 การตัดแต่งทรงฟ้าชีหงายหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต

5.13 การป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย

- 5.13.1 จะต้องทราบชนิดและรายละเอียดของศัตรูพืชที่ต้องการป้องกันกำจัด
- 5.13.2 เลือกใช้สารให้เหมาะสมกับชนิดของศัตรูพืช สารนั้นต้องมีประสิทธิภาพดีต่อศัตรูพืชนั้น โดยเฉพาะ
 - 5.13.3 ใช้สารที่สลายตัวเร็วกับพืชอาหารเมื่อใกล้เวลาเก็บเกี่ยว
 - 5.13.4 ให้ใช้สารเฉพาะในกรณีจำเป็น เป็นเท่านั้น และไม่ควรใช้เกินอัตราที่กำหนดไว้ในฉลาก หรือตามคำแนะนำ ของทางราชการ
 - 5.13.5 ไม่ควรผสมสารเกิน 1 ชนิดขึ้นไปในการพ่นแต่ละครั้ง ยกเว้นในกรณีที่ทางราชการแนะนำ ให้ใช้

5.13.6 ควรพ่นสารเฉพาะเมื่อพบว่ามีศัตรูพืชเข้าทำลายในระดับที่จะเกิดความเสียหายต่อผลผลิต และหากมีการระบาดของรุนแรงก็ให้เพิ่มจำนวนครั้งมากขึ้นได้

5.13.7 การเลือกใช้เครื่องพ่นสาร และวิธีการใช้สารจะต้องเหมาะสมกับชนิดของสารและศัตรูพืช

5.13.8 ไม่ควรเก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนสารที่ใช้จะสลายตัวถึงระดับปลอดภัย โดยดูจากค่า แนะนำ การเว้นระยะเก็บเกี่ยวหลังการพ่นสารครั้งสุดท้ายในฉลาก

5.14 การเก็บเกี่ยว

ใช้กรรไกรตัดช่อผลลำไยจากต้น นำ ช่อผลบรรจุภาชนะรองรับเช่นตะกร้าที่มีกระสอบหรือฟองน้ำรองกัน การตัดช่อผลต้องให้มีใบสุดท้ายที่ติดช่อผล (หรือใบแรกที่ติดช่อผล) ไปด้วยเพราะตาที่อยู่ถัดลงไปอีก 1 ตา เป็นตาที่สมบูรณ์แข็งแรงพร้อมที่จะแตกเป็นกิ่งใหม่ต่อไป ขนย้ายผลลำไยไปโรงคัดเกรดอย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดการบอบช้ำ

5.15 วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว

ตัดผลลำไยที่มีขนาดเล็กไม่ได้มาตรฐานในแต่ละช่อออกตัดก้านช่อผลเหลือยาวไม่เกิน 15 ซม. รวมช่อผลลงบรรจุในตะกร้าพลาสติกที่มีฟองน้ำรองกัน พร้อมคัดขนาดไปในคราวเดียวกันบรรจุลำไยตะกร้าละ 10 กิโลกรัม ปิดทับฟองน้ำก่อนปิดด้วยฝาตะกร้า ผูกเชือกให้แน่น นำตะกร้าบรรจุลำไยผ่านความเย็นโดยใช้ไอเย็นก่อนการรมด้วยซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) หลังการรมด้วยซัลเฟอร์ไดออกไซด์ นำตะกร้าบรรจุลำไย ขนส่งโดยรถที่มีระบบห้องเย็น เพื่อขนส่งในวันเดียวกัน และเมื่อไปถึงท่าเทียบเรือแล้วควรขนลงตู้คอนเทนเนอร์ (container) ซึ่งปรับอุณหภูมิ 5 องศาเซลเซียส เพื่อขนส่งไปยังตลาดต่างประเทศต่อไป

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สภาพการผลิตลำไยคุณภาพ ต้องพิจารณาถึงการเลือกพื้นที่ปลูกลำไย การเลือกต้นพันธุ์ลำไย การวางแผนสร้างสวนลำไย รูปแบบการปลูกลำไย ฤดูปลูก การเตรียมพื้นที่ปลูกลำไย การปลูกลำไย การควบคุมทรงพุ่มลำไย การบังคับการออกดอก ตัดแต่งกิ่งหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต การป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย และการเก็บเกี่ยว

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูนผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

6.1 สภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ

6.1.1 สภาพทางด้านสังคม

1) เพศ

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย

2) ตำแหน่งทางสังคม

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคมสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม

3) อายุ

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 55.31 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี

4) อาชีพหลัก

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือการทำไร่ และมีอาชีพรองคือการทำสวนลำไย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรทำสวนลำไย

5) ระดับการศึกษา

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา

6) อาชีพรอง

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพรองรับจ้างทั่วไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพรองรับจ้างทั่วไป

7) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2 รายและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 1.78 ราย

6.1.2 สภาพทางด้านเศรษฐกิจ

1) รายได้หลักของครัวเรือน

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 149,000 บาท และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้หลักมาจากภาคเกษตรและส่วนใหญ่มีพื้นที่เกษตรเป็นของตนเอง

2) รายจ่ายของครัวเรือน

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายจ่ายของครัวเรือนจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 45,124.36 บาท และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายจ่ายของครัวเรือนจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 12,000 บาท

3) รายได้เสริมของครัวเรือน

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีรายได้เสริม และสอดคล้อง

กับงานวิจัยของปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้เสริมเฉลี่ย 2,000 บาท

4) เงินทุน

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินกู้ในการทำสวนลำไย และสอดคล้องกับงานวิจัยของปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเอง

5) จำนวนแรงงานในครัวเรือน

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.98 ราย และสอดคล้องกับงานวิจัยของปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.43 ราย

6.1.3 สภาพการผลิตลำไยคุณภาพ

1) ขนาดพื้นที่ปลูก

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 26.04 ไร่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 10.3 ไร่

2) แหล่งน้ำ

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีแหล่งน้ำคือ น้ำบาดาล และสอดคล้องกับงานวิจัยของปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีน้ำธรรมชาติเพียงพอตลอดปี

3) ลักษณะดิน

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย และสอดคล้องกับงานวิจัยปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเหมาะสมกับการปลูกลำไยคือเป็นพื้นที่ราบ ชนิดดินเป็นดินร่วนปนทราย

4) การตัดแต่งกิ่ง

เฉลิมพร ถำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ตัดแต่งกิ่งแบบเปิดทรงพุ่ม และสอดคล้องกับงานวิจัยปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการตัดแต่งกิ่งและตัดแต่งช่อผล

5) ระยะเวลาปลูก

เฉลิมพร ถำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกระยะ 8x8 เมตรและสอดคล้องกับงานวิจัยปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกลำไยระยะ 5x6 เมตร

6) ประสบการณ์ในการผลิตลำไย

เฉลิมพร ถำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำสวนลำไยมากกว่า 10 ปี และปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำสวนลำไยมานานตั้งแต่ 11-มากกว่า 20 ปี

7) พันธุ์

เฉลิมพร ถำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรทั้งหมดปลูกลำไยพันธุ์อีดอและปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีทำสวนลำไยพันธุ์อีดอ

8) ราคาจำหน่ายเฉลี่ย

เฉลิมพร ถำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ขายลำไยเฉลี่ย 10 บาทต่อกิโลกรัม และปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ขายลำไยเฉลี่ย 5-10 บาทต่อกิโลกรัม

9) ผลผลิตเฉลี่ย

เฉลิมพร ถำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ขายลำไยที่ขายได้มีเกรด AA เฉลี่ย 852.30 กิโลกรัม เกรด A เฉลี่ย 1,808.75 กิโลกรัม และเกรด B เฉลี่ย 1,374.30 กิโลกรัมและ

ปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีผลผลิตลำไยเฉลี่ย 800–1200 กิโลกรัมต่อไร่

6.2 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับและนำมาปฏิบัติส่วนใหญ่ร้อยละ 93 เกษตรกรศึกษาด้วยตนเอง ด้านการผลิตพบว่าเกษตรกรปลูกพันธุ์อีดอทั้งหมด เกษตรกรปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋นขาวและปุ๋ยอินทรีย์เป็นหลัก ความถี่ที่ใส่ไม่แน่นอน การใช้ปัจจัยการผลิต โดยทั่วไปเกษตรกรใช้ทั้งปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์โดยใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลัก ส่วนใหญ่ไม่มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน การใส่ปุ๋ยเคมีแบ่งเป็น 3 ระยะ คือเตรียมดิน ออกดอก และสร้างผล การใส่ปุ๋ยเคมีมีหลายสูตรแตกต่างกันตามระยะการพัฒนาและเกษตรกรแต่ละราย ปุ๋ยเคมีหลักที่ใช้คือ 15-15-1546-0-0 และ 13-13-21 ไม่มีการผสมแม่ปุ๋ยใช้ แต่มีการใช้ธาตุอาหารรองเสริม ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลง เกษตรกรส่วนใหญ่พบโรคและแมลงในสวนลำไย ใช้วิธีแก้ไขคือพ่นสารเคมี การจัดการสวนด้านตัดแต่งกิ่ง เกษตรกรตัดแต่งกิ่งภายในทรงพุ่มและตัดแต่งทุกปีหลังการเก็บเกี่ยวลำไย แต่จะไม่มีการตัดแต่งข้อผลเพื่อเพิ่มขนาดผลลำไย เนื่องจากมีความยุ่งยากและต้นทุนสูง สำหรับการเก็บเกี่ยวตัวชี้วัดสำคัญที่เกษตรกรใช้คือ สีผิว ลักษณะผิวนอกจากนี้ยังพิจารณาขนาดผล และอายุผลประกอบด้วย สำหรับคำแนะนำที่เกษตรกรได้รับนั้น รานจำหน่ายปัจจัยการผลิตมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะการใช้ปุ๋ย การใช้สารกระตุ้นการออกดอก และการป้องกันกำจัดโรคและแมลง รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพลำไยด้วย สำหรับระบบตลาด เกษตรกรมีทางเลือกการขายผลผลิต คือ ขายลำไยสดเพื่อส่งออก ขายลำไยสดแบบมัดข้อ หรือขายเพื่ออบแห้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตลาดและราคา วิธีขายมีทั้งเกษตรกรเก็บขายเอง ขายเหมาสวนแต่จุดอ่อนคือเกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองเรื่องราคาโดยเฉพาะการขายลำไยสดเพื่อส่งออก เนื่องจากผู้ประกอบการมีการกำหนดราคาตามคุณภาพของลำไย ซึ่งผู้ประกอบการจะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์คุณภาพ

6.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับปานกลาง โดยมีปัญหาปริมาณน้ำไม่เพียงพอมากที่สุด มีข้อเสนอแนะได้แก่ ให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือเรื่องการควบคุมราคาปัจจัยการผลิตให้มีราคาลดลง ให้มีการจัดตั้งกลุ่มและมีคณะกรรมการจัดซื้อในระดับตำบล และต้องการให้เจ้าหน้าที่เข้ามาส่งเสริมการผลิตและการตลาด และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิยะดา ชัยเวช

(2557) ศึกษาการจัดการกลุ่มเกษตรกรลำไยนอกฤดูกาลโดยใช้ วิธีการตัดแต่งกิ่ง ตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านแรงงานเป็นอันดับหนึ่ง

6.4 ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากช่องทางการส่งเสริมความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพจากสื่อต่างๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิยะดา ชัยเวช (2557) ศึกษาการจัดการกลุ่มเกษตรกรลำไยนอกฤดูกาลโดยใช้ วิธีการตัดแต่งกิ่ง ตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการสื่อความรู้เกี่ยวกับทัศนศึกษา มากที่สุด รวมถึงงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2558) รายงานว่า การวิจัยและพัฒนาการผลิตลำไยนอกฤดูคุณภาพเพื่อการส่งออกเป็นการเพิ่มศักยภาพการผลิตลำไยนอกฤดูของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นแหล่งผลิตลำไยนอกฤดูที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการสื่อเกี่ยวกับด้านวีดีโอและสื่อใบปลิวในการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน การศึกษาในครั้งนี้จะใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจตามระเบียบวิธีการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรจำนวนทั้งสิ้น 3,826 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างกำหนดหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) อ้างถึงใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2557, น. 49) ดังนี้ กำหนดค่าความเชื่อมั่น ที่ระดับ 0.07 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

ในการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 7 จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= 3,826 \\ N &= \frac{3,826}{1+3,826 (0.07)^2} \\ &= 193.72 \end{aligned}$$

ดังนั้นขนาดตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จึงเท่ากับ 194 คน

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดจำนวน 194 ราย โดยการกำหนดสัดส่วนจำนวนตัวอย่างของแต่ละตำบล และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) จำนวนตัวอย่างกำหนดตามสัดส่วนของจำนวนเกษตรกรที่ปลูกกล้วย ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ของแต่ละตำบลและสุ่มตัวอย่างที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของแต่ละตำบลแบบจับฉลาก ใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรตามสัดส่วนในแต่ละตำบล วิธีการสุ่มใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายแล้วเก็บข้อมูลจนกว่าจะได้ตัวอย่างครบตามจำนวนของแต่ละตำบล ดังนี้

ตารางที่ 3.1 สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ตำบล	จำนวนเกษตรกรปลูกกล้วย	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. ในเมือง	-	0
2. เหมืองง่า	20	1
3. อุโมงค์	-	0
4. หนองช้างค้ำ	4	0
5. ประดู่ป่า	17	1
6. ริมปิง	4	0
7. ดันธง	42	2
8. บ้านแป้น	121	6
9. เหมืองจี้	101	5
10. ป่าสัก	665	34
11. เวียงยอง	140	7
12. บ้านกลาง	235	12
13. มะเจือแจ้	1,352	69
14. ศรีบัวบาน	1,125	57
รวม	3,826	194

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน, 2562

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชนิดของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยเรื่องนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างกำหนด คำถาม คำตอบ ให้เลือกโดยเรียงเนื้อหาตามวัตถุประสงค์

2.2 ลักษณะของเครื่องมือเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งคำถามประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ 1) คำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบหรือคำถามปิด และ 2) คำถามประเภทเปิด โอกาสให้ผู้ตอบ แสดงความคิดเห็นให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ หรือคำถามเปิด แบ่งคำถามออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลทางสังคม เศรษฐกิจ ของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้แก่ เพศอายุระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนตำแหน่งทางสังคมอาชีพหลัก อาชีพรองรายได้หลักของครัวเรือนรายได้เสริมของครัวเรือนจำนวนแรงงานในครัวเรือนรายจ่ายของครัวเรือน และเงินทุน

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้แก่ ขนาดพื้นที่ปลูกลักษณะดิน ระยะปลูกพันธุ์ แหล่งน้ำการตัดแต่งกิ่ง ผลผลิตเฉลี่ย ราคาจำหน่ายเฉลี่ยและ ประสิทธิภาพในการผลิตลำไย

ตอนที่ 3 ความรู้การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้แก่ การเตรียมดิน/ระยะปลูกการให้น้ำ การคัดเลือกพันธุ์การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดโรค และแมลงการบังคับการออกดอกการคัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยวการตัดแต่งกิ่งและการตลาด โดยเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายปิด (Close-Ended Question) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple Choice Question) โดยแบ่งเกณฑ์การวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ดังนี้

1.00 – 1.80	=	มีระดับความรู้ที่น้อยที่สุด
1.81 – 2.60	=	มีระดับความรู้ที่น้อย
2.61 – 3.40	=	มีระดับความรู้ปานกลาง
3.41 – 4.20	=	มีระดับความรู้มาก
4.21 – 5.00	=	มีระดับความรู้มากที่สุด

ตอนที่ 4 ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อวิทยุ สื่อทีวี สื่อคู่มือสื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อโปสเตอร์ โดยเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายปิด (Close-Ended Question) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple Choice Question) โดยแบ่งเกณฑ์การวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ดังนี้

1.00 – 1.80	=	มีความต้องการน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	=	มีความต้องการน้อย
2.61 – 3.40	=	มีความต้องการปานกลาง
3.41 – 4.20	=	มีความต้องการมาก
4.21 – 5.00	=	มีความต้องการมากที่สุด

ตอนที่ 5 ปัญหาการผลิตค่าใช้จ่ายคุณภาพของเกษตรกรได้แก่ ปัจจัยการผลิตความรู้ พันธุ์ลำไย สนับสนุนจากภาครัฐการตลาด การแปรรูปการรวมกลุ่ม โดยเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายปิด (Close-Ended Question) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple Choice Question) โดยแบ่งเกณฑ์การวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ดังนี้

1.00 – 1.80	=	มีระดับของปัญหาน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	=	มีระดับของปัญหาน้อย
2.61 – 3.40	=	มีระดับของปัญหาปานกลาง
3.41 – 4.20	=	มีระดับของปัญหามาก
4.21 – 5.00	=	มีระดับของปัญหามากที่สุด

2.3 การตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้อง สมบูรณ์ ก่อนนำไปสัมภาษณ์ไปใช้จริง ดังนี้

2.3.1 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา ตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำแก้ไข เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความถูกต้องสมบูรณ์และเที่ยงตรงตามเนื้อหา

2.3.2 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ (reliability) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ทดสอบกับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้ไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ดังนี้

ตอนที่ 3 ความรู้ในการผลิตค่าใช้จ่ายคุณภาพ ค่าความเชื่อมั่น (Alpha) เท่ากับ 0.945

ตอนที่ 4 ช่องทางที่ต้องการได้รับการส่งเสริมการผลิตค่าใช้จ่ายคุณภาพ ค่าความเชื่อมั่น (Alpha) เท่ากับ 0.989

ตอนที่ 5 ปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร ค่าความเชื่อมั่น (Alpha) เท่ากับ 0.886

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการไปสัมภาษณ์เกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ขั้นเตรียมการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีการเตรียมการก่อนออกภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย ในเรื่องต่อไปนี้

3.1.1 การกำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่ไปเก็บข้อมูล รวมทั้งมีการนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูล

3.1.2 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการเก็บข้อมูล และการเดินทาง เช่น แบบสัมภาษณ์ ปากกา ยางลบและยานพาหนะ

3.2 ขั้นการสัมภาษณ์ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.2.1 แนะนำตัวผู้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยแนะนำตัวว่าเป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน และจะมาทำอะไร ให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์รู้จักก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

3.2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์อย่างไร และชี้แจงความสำคัญของข้อมูลงานวิจัยแก่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง และครบถ้วน

3.2.3 เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

3.3 ขั้นสิ้นสุดของการสัมภาษณ์ มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.3.1 การทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลเมื่อสิ้นสุดของการสัมภาษณ์

3.3.2 กล่าวขอบคุณ ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล และผู้เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องจัดหมวดหมู่และลงรหัส เพื่อประมวลผลและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลทางสังคม เศรษฐกิจ ของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งทางสังคม อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้หลักของครัวเรือน รายได้เสริมของครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือนรายจ่ายของครัวเรือน และ เงินทุน โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.)

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้แก่ ขนาดพื้นที่ปลูกลักษณะดิน ระยะปลูกพันธุ์ แหล่งน้ำการตัดแต่งกิ่ง ผลผลิตเฉลี่ย ราคาจำหน่ายเฉลี่ย และ ประสิทธิภาพในการผลิตลำไยโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.)

ตอนที่ 3 ความรู้การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้แก่ การเตรียมดิน/ระยะปลูก การให้น้ำ การคัดเลือกพันธุ์ การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดโรคและแมลงการบังคับการออกดอก การตัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยว การตัดแต่งกิ่งและการตลาด โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ การแปลความหมายระดับความรู้ ตามเกณฑ์การประเมิน ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{ขนาดชั้น} &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความรู้ในระดับมากที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความรู้ในระดับมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความรู้ในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีระดับความรู้ในระดับน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีระดับความรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรได้แก่ สื่อบุคคล สื่อวิทยุ สื่อทีวี สื่อคู่มือ สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อโปสเตอร์โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ การแปลความหมายระดับความต้องการตามเกณฑ์การประเมิน ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{ขนาดชั้น} &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการในระดับมากที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีระดับความต้องการในระดับมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีระดับความต้องการในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีระดับความต้องการในระดับน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีระดับความต้องการในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรได้แก่ ปัจจัยการผลิต ความรู้ พันธุ์ ลำไย สนับสนุนจากภาครัฐ การตลาด การแปรรูป การรวมกลุ่ม โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ การแปลความหมายระดับปัญหาตามเกณฑ์การประเมิน ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{ขนาดชั้น} &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับปัญหาในระดับมากที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับปัญหาในระดับมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับปัญหาในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับปัญหาในระดับน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับปัญหาในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรจำนวน 194 ราย แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความรู้การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ

ตอนที่ 5 ปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

1.1 สภาพทางสังคม ของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้แก่ เพศอายุระดับการศึกษาจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตำแหน่งทางสังคม อาชีพหลักอาชีพรอง โดยมีผลการศึกษาข้อมูลแสดงไว้ในตารางที่ 4.1 - 4.2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคม

	ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	146	75.3
	หญิง	48	24.7

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 194		
ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40	21	10.8
41 – 50	23	11.9
51 – 60	64	33.0
61 – 70	53	27.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 71	33	17.0
ต่ำสุด = 27 ปี สูงสุด = 74 ปี ค่าเฉลี่ย = 53.90 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.520		
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	4	2.1
ประถมศึกษา	101	52.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	30	15.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย, ปวช.	27	13.9
อนุปริญญา, ปวส	14	7.2
ปริญญาตรี	15	7.7
ปริญญาโท	3	1.5
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน(คน)		
1	14	7.1
2	10	5.2
3	82	42.3
4	50	25.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 5	38	19.6
ต่ำสุด = 1 คน สูงสุด = 7 คน ค่าเฉลี่ย = 3.14 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.240		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 194		
ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ตำแหน่งทางสังคม		
ผู้นำชุมชน	34	17.5
สมาชิก อบต./เทศบาล	6	3.1
อาสาสมัครเกษตร	39	20.1
ไม่มี	102	52.6
อื่นๆ	13	6.7
6. อาชีพหลัก		
เกษตรกรรวม	150	77.3
รับราชการ	12	6.2
ค้าขาย	15	7.7
อื่นๆ	17	8.8
7. อาชีพรอง		
เกษตรกรรวม	142	73.2
รับจ้างทั่วไป	24	12.4
ค้าขาย	25	12.9
สานตระกร้า	3	1.5

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งทางสังคม อาชีพหลัก อาชีพรอง ดังนี้

เพศ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 75.3 เป็นเพศชาย รองลงมาคือ ร้อยละ 24.7 เป็นเพศหญิง ตามลำดับ

อายุ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมี ค่าเฉลี่ย 53.90 ปี และ ร้อยละ 33.0 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี รองลงมาคือ ร้อยละ 27.8 มีอายุ 61 – 70 ปี ร้อยละ 17.0 อายุมากกว่าหรือเท่ากับ 71 ปี ร้อยละ 11.9 มีอายุ ระหว่าง 41 - 50 ปี และร้อยละ 10.8 อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 40 ตามลำดับโดยมีอายุต่ำสุด 27 ปี อายุสูงสุด 74 ปี

ระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 52.1 จบการศึกษาประถมศึกษา รองลงมาคือ ร้อยละ 15.5 จบมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 13.9 จบมัธยมศึกษาตอนปลาย,

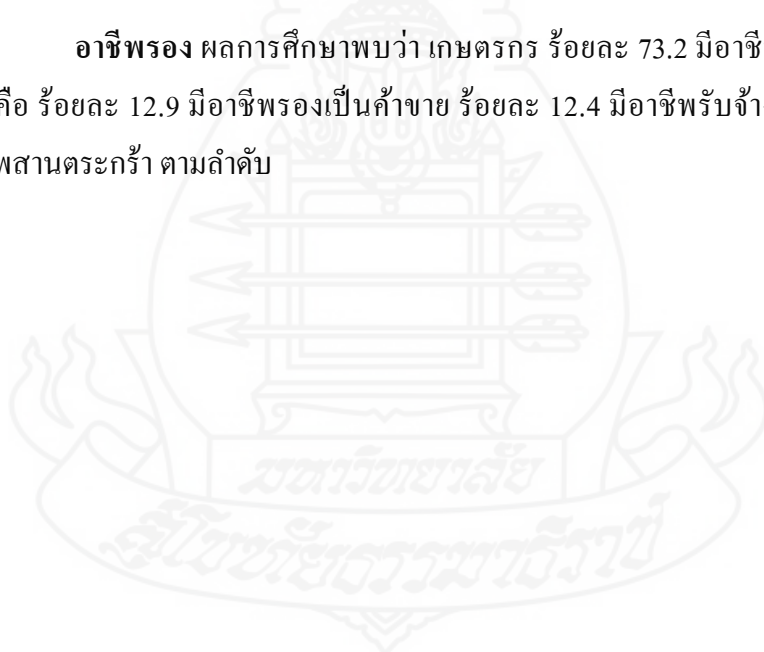
ปวช. ร้อยละ 7.7 จบปริญญาตรี ร้อยละ 7.2 จบอนุปริญญา, ปวส ร้อยละ 2.1 ไม่ได้เรียนหนังสือ และ ร้อยละ 1.5 จบปริญญาโท ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 56.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน รองลงมาคือ ร้อยละ 34.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน ร้อยละ 26.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่าหรือเท่ากับ 5 คน ร้อยละ 9.6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1 คน และร้อยละ 6.8 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน ตามลำดับโดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 7 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.14 คน

ตำแหน่งทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 52.6 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม รองลงมาคือ ร้อยละ 20.1 เป็นอาสาสมัครเกษตร ร้อยละ 17.5 เป็นผู้นำชุมชน ร้อยละ 6.7 ตำแหน่งอื่น ๆ และ ร้อยละ 3.1 เป็นสมาชิก อบต./เทศบาล ตามลำดับ

อาชีพหลัก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 77.3 มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร รองลงมาคือ ร้อยละ 8.8 มีอาชีพหลักเป็นอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 7.7 มีอาชีพหลักเป็นค้าขาย และ ร้อยละ 6.2 มีอาชีพหลักเป็นรับราชการ ตามลำดับ

อาชีพรอง ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 73.2 มีอาชีพรองเป็นเกษตรกร รองลงมาคือ ร้อยละ 12.9 มีอาชีพรองเป็นค้าขาย ร้อยละ 12.4 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และร้อยละ 1.5 มีอาชีพสานตระกร้า ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

n = 194

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
8. รายได้จากอาชีพหลักของครัวเรือนต่อปี (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40,000	25	12.9
40,001 – 60,000	31	16.0
60,001 – 80,000	66	34.0
80,001 – 100,000	41	21.1
มากกว่าหรือเท่ากับ 100,001	31	16.0
ต่ำสุด = 15,000 บาท สูงสุด = 1,00,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 69,814.32 บาท		
9. รายได้จากอาชีพรองของครัวเรือนต่อปี (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000	18	9.3
20,001 – 40,000	26	13.4
40,001 – 60,000	30	15.5
60,001 – 80,000	84	43.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 80,001	36	18.5
ต่ำสุด = 6,000 บาท สูงสุด = 400,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 67,221.12 บาท		
10. จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)		
1	50	25.8
2	93	47.9
3	23	11.9
4	12	6.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 5	16	8.2
ต่ำสุด = 1 คน สูงสุด = 7 คน ค่าเฉลี่ย = 2.13 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.240		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 194		
ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
11. รายจ่ายของครัวเรือนต่อปี (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000	40	20.6
50,001 – 100,000	47	24.2
100,001 – 200,000	51	26.3
200,001 – 300,000	40	20.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 300,001	16	8.2
ต่ำสุด = 55,000 บาท สูงสุด = 1,100,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 179,814.13 บาท		
12. แหล่งเงินทุนในการทำสวนลำไย		
เงินส่วนตัว	129	66.4
เงินกู้จากสถาบันการเงิน	46	23.7
อื่นๆ	19	9.9

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นถึง รายได้หลักของครัวเรือน รายได้เสริมของครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายจ่ายของครัวเรือน และ เงินทุน ดังนี้

รายได้จากอาชีพหลักของครัวเรือนต่อปี ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 34.0 มีรายได้จากอาชีพหลักของครัวเรือนต่อปี 60,001– 80,000 บาท รองลงมาคือ ร้อยละ 21.1 มีรายได้จากอาชีพหลักของครัวเรือนต่อปี 80,001– 100,000 บาท ร้อยละ 16.0 มีรายได้จากอาชีพหลักของครัวเรือนต่อปี 40,001– 60,000 บาท และ มากกว่าหรือเท่ากับ 100,001 บาท และ ร้อยละ 12.9 มีรายได้จากอาชีพหลักของครัวเรือนต่อปี น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40,000 บาท ตามลำดับ โดยมีรายได้จากอาชีพหลักของครัวเรือนต่อปีต่ำสุด 15,000 บาท รายได้จากอาชีพหลักของครัวเรือนต่อปีสูงสุด 1,00,001 บาท และมีรายได้จากอาชีพหลักของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 69,814.32 บาท

รายได้จากอาชีพรองของครัวเรือนต่อปี ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.3 มีรายได้จากอาชีพรองของครัวเรือนต่อปี 60,001– 80,000 บาท รองลงมาคือ ร้อยละ 18.5 มีรายได้จากอาชีพรองของครัวเรือนต่อปีมากกว่าหรือเท่ากับ 80,001 บาท ร้อยละ 15.5 มีรายได้จากอาชีพรองของครัวเรือนต่อปี 40,001– 60,000 บาท ร้อยละ 13.4 มีรายได้จากอาชีพรองของครัวเรือนต่อปี 20,001– 40,000 บาท ร้อยละ 9.3 และมีรายได้จากอาชีพรองของครัวเรือนต่อปี น้อยกว่าหรือ

เท่ากับ 20,000 บาท โดยมีรายได้จากอาชีพรองของครัวเรือนต่อปีต่ำสุด 6,000 บาท รายได้จากอาชีพรองของครัวเรือนต่อปีสูงสุด 400,000 บาท และมีรายได้จากอาชีพรองของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 67,221.12 บาท

จำนวนแรงงานในครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 47.9 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน รองลงมาคือ ร้อยละ 25.8 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1 คน ร้อยละ 11.9 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน ร้อยละ 8.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่าหรือเท่ากับ 5 คน และร้อยละ 6.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนสูงสุด 7 คน และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.13 คน

รายจ่ายของครัวเรือนต่อปี ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 26.3 มีรายจ่ายของครัวเรือนต่อปี 100,000– 200,000 บาท รองลงมาคือ ร้อยละ 24.2 มีรายจ่ายของครัวเรือนต่อปี 50,000– 100,000 บาท ร้อยละ 20.6 มีรายจ่ายของครัวเรือนต่อปี น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท ร้อยละ 20.6 มีรายจ่ายของครัวเรือนต่อปี 200,000– 300,000 บาท และ ร้อยละ 8.2 มีรายจ่ายของครัวเรือนต่อปี มากกว่าหรือเท่ากับ 300,000 บาท ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายของครัวเรือนต่อปี ต่ำสุด 55,000 บาท รายจ่ายของครัวเรือนต่อปีสูงสุด 1,100,000 บาท และมีรายจ่ายของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 179,814.13 บาท

แหล่งเงินทุนในการทำสวนลำไย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 66.4 ใช้เงินส่วนตัวเป็นแหล่งเงินทุนในการทำสวนลำไย รองลงมาคือ ร้อยละ 23.7 ใช้เงินกู้จากสถาบันการเงินเป็นแหล่งเงินทุนในการทำสวนลำไย ร้อยละ 9.9 ใช้เงินจากแหล่งอื่นๆ ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

สภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้แก่ ขนาดพื้นที่ปลูก ลักษณะดิน ระยะปลูก พันธุ์ แหล่งน้ำ การตัดแต่งกิ่ง ผลผลิตเฉลี่ย ราคาจำหน่ายเฉลี่ยและประสิทธิภาพในการผลิตลำไย โดยมีผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลแสดงไว้ในตารางที่ 4.3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 สภาพการผลิตลำไยคุณภาพ

n = 194

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย (ไร่)		
1-2	40	20.6
3-4	59	30.4
4-5	39	20.1
5-6	38	19.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 7	18	9.3
ต่ำสุด = 1 ไร่ สูงสุด = 25 ไร่ ค่าเฉลี่ย = 3.50 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.600		
2. ลักษณะดินที่ปลูกลำไย		
ดินร่วน	105	53.9
ดินลูกรัง	86	44.1
ดินเหนียว	3	2.0
3. ระยะเวลาปลูก		
4x 6	30	15.5
5 x 4	5	2.6
5 x 5	25	12.9
5 x 6	10	5.1
5 x 7	5	2.6
6 x 6	80	41.2
8 x 8	39	20.1

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 194		
ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. พันธุ์ลำไย		
พันธุ์อีดอ	182	93.9
พันธุ์สีชมพู	9	4.6
พันธุ์เบ็ญจเขียว	3	1.5
5. ผลผลิตลำไยต่อไร่ (กิโลกรัม)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 800	12	6.2
801 – 1,000	33	17.0
1,001 – 1,200	65	33.5
1,201– 1,400	51	26.3
มากกว่าหรือเท่ากับ1,401	33	17.0
ต่ำสุด = 637 กิโลกรัมสูงสุด = 1,450 กิโลกรัม ค่าเฉลี่ย = 1,068.00 กิโลกรัม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.600		
6. แหล่งน้ำ		
บาดาล	98	50.5
ชลประทาน	78	40.2
อื่น ๆ	18	9.3
7. การตัดแต่งกิ่งลำไย		
ตัดแต่งกิ่งลำไย	191	98.5
ไม่ตัดแต่งกิ่งลำไย	3	1.5
8. รูปแบบการตัดแต่งกิ่งลำไย		
เปิดกลางพุ่ม	136	70.1
ทรงฝ่าชีหงาย	22	11.4
ทรงฝ่าชีคว่ำ	21	10.8
ทรงสี่เหลี่ยม	6	3.1
ไม่มีรูปทรง	9	4.6

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 194

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9. ราคาจำหน่ายลำไยต่อกิโลกรัม (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	25	12.9
11 – 15	35	18.0
15 – 20	59	30.4
21 – 25	49	25.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 26	26	13.4
ต่ำสุด = 3 บาท สูงสุด = 31 บาท ค่าเฉลี่ย = 18.51 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.800		
10. ประสบการณ์ในการปลูกลำไย (ปี)		
1- 5	44	22.7
6 – 10	56	28.9
11 – 15	62	32.1
16 – 20	22	11.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 21	10	5.2
ต่ำสุด = 1 ปี สูงสุด = 50 ปี ค่าเฉลี่ย = 13.80 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.600		

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร มีขนาดพื้นที่ปลูกลำไย ลักษณะดินที่ปลูกลำไย ระยะปลูก พันธุ์ลำไย ผลผลิตลำไยต่อไร่ แหล่งน้ำ การตัดแต่งกิ่งลำไย รูปแบบการตัดแต่งกิ่งลำไย ราคาจำหน่ายลำไยต่อกิโลกรัม ประสบการณ์การผลิตลำไย ดังนี้

ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 30.4 มีขนาดพื้นที่ปลูกลำไย 3-6 ไร่ รองลงมาคือ ร้อยละ 20.6 มีขนาดพื้นที่ปลูกลำไย 1-2 ไร่ ร้อยละ 20.1 มีขนาดพื้นที่ปลูกลำไย 4-5 ไร่ ร้อยละ 19.6 มีขนาดพื้นที่ปลูกลำไย 5-6 ไร่ และ ร้อยละ 9.3 มีขนาดพื้นที่ปลูกลำไย มากกว่าหรือเท่ากับ 7 ไร่ ตามลำดับโดยมีขนาดพื้นที่ปลูกลำไยต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 25 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ปลูกลำไย เฉลี่ย 3.50 ไร่

ลักษณะดินที่ปลูกลำไย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 53.9 ลักษณะดินที่ปลูกลำไย คือ ดินร่วน รองลงมาคือ ร้อยละ 44.1 ดินลูกรัง และ ร้อยละ 2.0 ดินเหนียว ตามลำดับ

ระยะปลูก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 41.2 มีระยะปลูกลำไย 6 x 6 รองลงมาคือ ร้อยละ 20.1 มีระยะปลูกลำไย 8 x 8 ร้อยละ 15.5 มีระยะปลูกลำไย 4x 6 ร้อยละ 12.9 มีระยะปลูกลำไย 5 x 5 ร้อยละ 5.1 มีระยะปลูกลำไย 5 x 6 และ ร้อยละ 2.6 มีระยะปลูกลำไย 5x 4 และ 5x 7 ตามลำดับ

พันธุ์ลำไย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 93.9 ปลูกลำไยพันธุ์อีดอ รองลงมาคือ ร้อยละ 4.6 ปลูกลำไยพันธุ์สีชมพู และ ร้อยละ 1.5 ปลูกลำไยพันธุ์เขียวตามลำดับ

ผลผลิตลำไยต่อไร่ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 33.5 มีผลผลิตลำไยต่อไร่ 1,001– 1,200 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาคือ ร้อยละ 26.3 มีผลผลิตลำไยต่อไร่ 1,201– 1,400 กิโลกรัมต่อไร่ ร้อยละ 17.0 มีผลผลิตลำไยต่อไร่ 801– 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ และ มากกว่าหรือเท่ากับ 1,401 ไร่ และ ร้อยละ 6.2 มีผลผลิตลำไยต่อไร่ 600– 800 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ โดยมีผลผลิตลำไยต่อไร่ ต่ำสุด 637 ไร่ สูงสุด 1,450 ไร่และมีผลผลิตลำไยต่อไร่ เฉลี่ย 1,068.00 ไร่

แหล่งน้ำ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 50.5 มีแหล่งน้ำผลิตลำไย คือ น้ำบาดาล รองลงมาคือ ร้อยละ 40.2 มีแหล่งน้ำผลิตลำไย คือ น้ำชลประทาน และ ร้อยละ 9.3 มีแหล่งน้ำผลิตลำไย คือ แหล่งน้ำอื่นๆ ตามลำดับ

การตัดแต่งกิ่งลำไย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 98.5 มีการตัดแต่งกิ่งลำไย และ ร้อยละ 1.5 ไม่มีการตัดแต่งกิ่งลำไย ตามลำดับ

รูปแบบการตัดแต่งกิ่งลำไย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 70.1 ตัดแต่งกิ่งลำไยทรงเปิดกลางพุ่ม รองลงมาคือ ร้อยละ 11.4 ตัดแต่งกิ่งลำไยทรงฝ่าชีหงาย ร้อยละ 10.8 ตัดแต่งกิ่งลำไยทรงฝ่าชีคว่ำ ร้อยละ 4.6 ตัดแต่งกิ่งลำไยไม่มีรูปทรง และ ร้อยละ 3.1 ตัดแต่งกิ่งลำไยทรงสี่เหลี่ยม ตามลำดับ

ราคาจำหน่ายลำไยต่อกิโลกรัม ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 30.4 จำหน่ายลำไยได้ราคา 15 - 20 บาทต่อกิโลกรัม รองลงมาคือ ร้อยละ 25.3 จำหน่ายลำไยได้ราคา 21 - 25 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 18.0 จำหน่ายลำไยได้ราคา 15 -20 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 13.4 จำหน่ายลำไยได้ราคามากกว่าหรือเท่ากับ 26 บาทต่อกิโลกรัม และร้อยละ 12.9 จำหน่ายลำไยได้ราคาน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 บาทต่อกิโลกรัมตามลำดับ โดยได้ราคาจำหน่ายลำไยต่อกิโลกรัม ต่ำสุด 3 บาท สูงสุด 31 บาท และได้ราคาจำหน่ายลำไยต่อกิโลกรัม เฉลี่ย 18.51 บาท

ประสบการณ์การผลิตลำไย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 32.1 มีประสบการณ์การผลิตลำไย 11 - 15 ปี รองลงมาคือ ร้อยละ 28.9 มีประสบการณ์การผลิตลำไย 6-10 ปี ร้อยละ 22.7 มีประสบการณ์การผลิตลำไย 1-5 ปี ร้อยละ 11.3 มีประสบการณ์การผลิตลำไย 16-20 ปี และ

ร้อยละ 5.2 มีประสบการณ์การผลิตลำไย มากกว่าหรือเท่ากับ 21 ปี ตามลำดับโดยมีประสบการณ์การผลิตลำไย ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 50 ปี และมีประสบการณ์การผลิตลำไย เฉลี่ย 13.80 ปี

ตอนที่ 3 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การศึกษาความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ได้แก่ การเตรียมดิน/ระยะปลูก การคัดเลือกพันธุ์ การให้น้ำ การให้ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่ง การป้องกันกำจัด โรคและแมลง การบังคับการออกดอก การคัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยว โดยมีผลการศึกษาข้อมูลแสดงไว้ในตารางที่ 4.4 - 4.11 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการเตรียมดิน/ระยะปลูก

n = 194

การเตรียมดิน/ระยะปลูก	ระดับความรู้(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ลำไยเป็นพืชที่เจริญเติบโตในดินแทบทุกชนิด แม้กระทั่งดินลูกรัง แต่ดินปลูกที่ให้ลำไยมีการเจริญเติบโตได้ดี คือดินร่วนปนทรายและดินตะกอน	4	23	102	53	12	3.23 (0.817)	ปานกลาง	3
2. ดินปลูกลำไยควรมีค่าความเป็นกรดของดิน(pH)อยู่ในช่วง 5.0-7.0 มีหน้าดินลึกระบายน้ำดี	8	22	102	55	7	3.15 (0.827)	ปานกลาง	6
3. กำหนดให้ระยะห่างระหว่างแถวและระยะห่างระหว่างต้นเกิน 8 เมตร เช่น 8x8 10x10 12x12 8x10 และ 10x12 เมตร		52	100	39	3	2.96 (0.729)	ปานกลาง	7

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 194

การเตรียมดิน/ระยะปลูก	ระดับความรู้(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
4. ลำไยระยะชิดเป็นรูปแบบ การปลูกที่ได้จำนวนต้นต่อ ไร่สูง	3	45	62	60	24	3.29 (1.002)	ปานกลาง	2
5. รูปแบบการปลูกคล้าย ระบบการปลูกห่างแต่มี ระยะปลูกที่แคบกว่า		44 (22.7)	81 (41.8)	60 (30.9)	9 (4.6)	3.17 (0.833)	ปานกลาง	5
6. การปลูกลำไยในที่ลุ่ม คือ การยกสันร่องปลูกลำไย	9 (4.6)	34 (17.5)	74 (38.1)	61 (31.4)	16 (8.2)	3.21 (0.982)	ปานกลาง	4
7. การปลูกลำไยในสภาพที่ ดอน คือ การต้องมีแหล่งน้ำ ที่แน่นอน	4 (2.1)	35 (18.0)	59 (30.4)	49 (25.3)	47 (24.2)	3.51 (1.106)	มาก	1
รวมเฉลี่ย						3.22 (0.908)	ปานกลาง	

ผลการวิเคราะห์ ตารางที่ 4.4 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ดังนี้

ด้านการเตรียมดิน/ระยะปลูก พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.22) โดยมีระดับความต้องการตามลำดับ ดังนี้การปลูกลำไยในสภาพที่ดอน คือ การต้องมีแหล่งน้ำที่แน่นอน มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51) ลำไยระยะชิดเป็นรูปแบบการปลูกที่ได้จำนวนต้นต่อไร่สูง มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) ลำไยเป็นพืชที่เจริญเติบโตในดินแทบทุกชนิด แม้กระทั่งดินลูกรัง แต่ดินปลูกที่ให้ลำไยมีการเจริญเติบโตได้ดี คือดินร่วนปนทราย และดินตะกอน มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.21) การปลูกลำไยในที่ลุ่ม คือ การยกสันร่องปลูกลำไย มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.21) รูปแบบการปลูกคล้ายระบบการปลูกห่างแต่มีระยะปลูกที่แคบกว่า เช่น แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส ระยะปลูก 4x45x5 เมตร หรือ แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ระยะปลูก 3x64x6 เมตร มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17) และ ดินปลูกลำไยควรมีค่าความเป็นกรดของดิน(pH)อยู่ในช่วง 5.0-7.0 มีหน้าดินลึกระบายน้ำดี มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย

3.15) และ กำหนดให้ระยะห่างระหว่างแถวและระยะห่างระหว่างต้นเกิน 8 เมตร เช่น 8x810x1012x128x10 และ 10x12 เมตร มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.96)

ตารางที่ 4.5 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการคัดเลือกพันธุ์

n = 194

การคัดเลือกพันธุ์	ระดับความรู้(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)			
1. ควรเลือกซื้อต้นลำไยจาก แหล่งที่น่าเชื่อถือได้	6 (3.1)	29 (14.9)	69 (35.6)	36 (18.6)	54 (27.8)	3.53 (1.138)	มาก	1
2. ต้นพันธุ์ที่มีประวัติการออก ดอกติดผลสม่ำเสมอ ผลมี ขนาดใหญ่	6 (3.1)	34 (17.5)	72 (37.1)	51 (26.3)	31 (16.0)	3.35 (1.042)	ปานกลาง	3
3. มีพ่อแม่พันธุ์สมบูรณ์ แข็งแรงสามารถตั้งตัวได้เร็ว	10 (5.2)	26 (13.4)	70 (36.1)	60 (30.9)	28 (14.4)	3.36 (1.049)	ปานกลาง	2
4. การคัดเลือกลำไยควร คำนึงถึงระบบรากที่แข็งแรง เช่น การปลูกต้นลำไยกิ่ง เสียบหรือการเสริมรากกับต้น กิ่งตอนหลังปลูก	7 (3.6)	35 (18.0)	82 (42.3)	49 (25.3)	21 (10.8)	3.21 (0.984)	ปานกลาง	4
รวมเฉลี่ย						3.36 (1.053)	ปานกลาง	

ผลการวิเคราะห์ ตารางที่ 4.5 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพดังนี้

ด้านการคัดเลือกพันธุ์พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้ ควรเลือกซื้อต้นลำไยจากแหล่งที่น่าเชื่อถือได้ มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) มีพ่อแม่พันธุ์สมบูรณ์ แข็งแรงสามารถตั้งตัวได้เร็ว มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) ต้นพันธุ์ที่มีประวัติการออกดอกติดผลสม่ำเสมอ ผลมีขนาดใหญ่ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) และ การคัดเลือกลำไยควรคำนึงถึงระบบรากที่แข็งแรง เช่น การปลูกต้นลำไยกิ่งเสียบหรือการเสริมรากกับต้นกิ่งตอนหลังปลูก มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.21)

ตารางที่ 4.6 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการให้น้ำ

n = 194

การให้น้ำ	ระดับความรู้(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. เมื่อเห็นเป็นช่อดอกแล้ว ควรมีการให้น้ำเล็กน้อย และเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ	8 (4.1)	28 (14.4)	70 (36.1)	64 (33.0)	24 (12.4)	3.35 (1.008)	ปานกลาง	2
2. ควรให้น้ำสม่ำเสมอใน หน้าแล้ง	4 (2.1)	18 (9.3)	70 (36.1)	58 (29.9)	44 (22.7)	3.62 (1.002)	มาก	1
3. พื้นที่ลุ่มน้ำควรมีการขึ้น แปลงเพื่อง่ายต่อการให้ น้ำ	15 (7.7)	18 (9.3)	82 (42.3)	57 (29.4)	22 (11.3)	3.27 (1.039)	ปานกลาง	3
4. ในช่วงใกล้เก็บเกี่ยวควร งดการให้น้ำอย่างน้อย 7 วัน	14 (7.2)	21 (10.8)	95 (49.0)	45 (23.2)	19 (9.8)	3.18 (0.998)	ปานกลาง	4
รวมเฉลี่ย						3.35 (1.102)	ปานกลาง	

ผลการวิเคราะห์ ตารางที่ 4.6 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพดังนี้

ด้านการให้น้ำพบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้ ควรให้น้ำสม่ำเสมอในหน้าแล้ง มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.62) เมื่อเห็นเป็นช่อดอกแล้วควรมีการให้น้ำเล็กน้อยและเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) พื้นที่ลุ่มน้ำควรมีการขึ้นแปลงเพื่อง่ายต่อการให้น้ำ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.27) และ ในช่วงใกล้เก็บเกี่ยวควรงดการให้น้ำอย่างน้อย 7 วัน มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18)

ตารางที่ 4.7 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการให้ปุ๋ย

n = 194

การให้ปุ๋ย	ระดับความรู้(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ควรมีการพ่นปุ๋ยทางใบเพื่อ บำรุงช่อดอกและการติดผล ที่ดี เช่น ปุ๋ยสูตร 10-45-10, 10-52-17 อัตรา 20-30 ซีซี. ต่อน้ำ 20 ลิตร	14 (7.2)	36 (18.6)	80 (41.2)	52 (26.8)	12 (6.2)	3.06 (0.995)	ปานกลาง	4
2. ระยะติดผลขนาด 5 มิลลิเมตร ควรใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 13-13-21 ประมาณ 1-3 กิโลกรัม ต่อดินเพื่อบำรุงผล ให้โตอย่างสม่ำเสมอระยะ ผลโตปานกลาง ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 13-13-21 อัตรา ประมาณ 1-3 กิโลกรัมต่อ ต้น	6 (3.1)	46 (23.7)	90 (46.4)	36 (18.6)	16 (8.2)	3.05 (0.937)	ปานกลาง	5
3. ก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิต 30 วัน ควรใส่ปุ๋ยเคมีสูตรตัวท้ายสูง เช่น 13-13-21 เพื่อเพิ่ม คุณภาพของผลผลิตให้ดีขึ้น	9 (4.6)	47 (24.2)	58 (29.9)	60 (30.9)	20 (10.3)	3.18 (1.060)	ปานกลาง	2
4. ในระยะใบแก่จัดควรใส่ ปุ๋ยเคมีตัวกลางและตัวท้าย สูง เช่นสูตร 9-24-24 ประมาณ 1-2 กิโลกรัมต่อ ต้น เพื่อบำรุงต้นเพื่อให้มี การสะสมอาหารและสร้าง ตาดอกต่อไป	6 (3.1)	53 (27.3)	76 (39.3)	42 (21.6)	17 (8.8)	3.06 (0.983)	ปานกลาง	4

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 194

การให้ปุ๋ย	ระดับความรู้(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
5 ควรมีการพ่นปุ๋ยทางใบสูตร 0-52-34 อัตรา 100-150 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร จำนวน 2 ครั้ง ห่างกัน 7-10 วัน เพื่อช่วยให้ใบแก่เร็วขึ้นและช่วยป้องกันการแตกใบอ่อน หากมีฝนตกในช่วงนี้	4	41	99	30	20	3.11 (0.924)	ปานกลาง	3
6 คลุมโคนต้นลำไยด้วยเศษพืชในช่วงฤดูแล้ง เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง เป็นต้น เพื่อลดการสูญเสียน้ำไปจากดินและควรราดสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูทำลายรากลำไย	3	37	59	68	27	3.99 (0.9998)	มาก	1
รวมเฉลี่ย						3.24 (1.649)	ปานกลาง	

ผลการวิเคราะห์ ตารางที่ 4.7 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพดังนี้

ด้านการให้ปุ๋ย พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้ กลุ่มโคนต้นลำไยด้วยเศษพืชในช่วงฤดูแล้ง เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง เป็นต้น เพื่อลดการสูญเสียน้ำไปจากดินและควรราดสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูทำลายรากลำไย มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) ก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิต 30 วัน ควรใส่ปุ๋ยเคมีสูตรตัวท้ายสูง เช่น 13-13-21 เพื่อเพิ่มคุณภาพของผลผลิตให้ดีขึ้น มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) ควรมีการพ่นปุ๋ยทางใบสูตร 0-52-34 อัตรา 100-150 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร จำนวน 2 ครั้ง ห่างกัน 7-10 วัน เพื่อช่วยให้ใบแก่เร็วขึ้นและช่วยป้องกันการแตกใบอ่อน หากมีฝนตกในช่วงนี้ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) ในระยะใบแก่จัดควรใส่ปุ๋ยเคมีตัวกลางและตัวท้ายสูง เช่นสูตร 9-24-

24 ประมาณ 1-2 กิโลกรัมต่อต้น เพื่อบำรุงต้นเพื่อให้มีการสะสมอาหารและสร้างตาดอกต่อไป มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.06) ควรมีการพ่นปุ๋ยทางใบเพื่อบำรุงช่อดอกและการติดผลที่ดี เช่น ปุ๋ยสูตร 10-45-10, 10-52-17 อัตรา 20-30 ซีซี.ต่อน้ำ 20 ลิตร ระยะปลูก 3x64x6 เมตร มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.06) ระยะติดผลขนาด 5 มิลลิเมตร ควรใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 ประมาณ 1-3 กิโลกรัม ต่อต้นเพื่อบำรุงผลให้โตอย่างสม่ำเสมอระยะผลโตปานกลาง ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 อัตราประมาณ 1-3 กิโลกรัมต่อต้น มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.05)

ตารางที่ 4.8 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการตัดแต่งกิ่ง

n = 194

การตัดแต่งกิ่ง	ระดับความรู้(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. การตัดแต่งกิ่งมีข้อดีคือ ควบคุม ขนาดความสูงและทรงพุ่มลำไย และสะดวกต่อการใช้สาร ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	6 (3.1)	22 (11.3)	77 (39.7)	51 (26.3)	38 (19.6)	3.48 (1.029)	มาก	3
2. การตัดแต่งกิ่งมีข้อดี คือ ทำให้ เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ง่าย และลด ต้นทุนการผลิต	13 (6.7)	28 (14.4)	64 (33.0)	51 (26.3)	38 (19.6)	3.38 (1.151)	ปานกลาง	4
3. การตัดแต่งกิ่งมีข้อดี คือ ทำให้ ทรงพุ่มไม่ทึบเกินไป อากาศ ถ่ายเทได้สะดวก และแสงแดด ส่องเข้าไปในทรงพุ่มได้มากขึ้น		39 (20.1)	50 (25.8)	55 (28.4)	50 (25.8)	3.60 (1.079)	มาก	1
4. การตัดแต่งกิ่งมีข้อดี คือ ลดการ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของโรค- แมลงศัตรูได้	3 (1.5)	30 (15.5)	63 (32.5)	54 (27.8)	44 (22.7)	3.55 (1.053)	มาก	2
รวมเฉลี่ย						3.50 (1.078)	มาก	

ผลการวิเคราะห์ ตารางที่ 4.8 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพดังนี้

ด้านการตัดแต่งกิ่งพบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50)

โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้การตัดแต่งกิ่งมีข้อดี คือ ทำให้ทรงพุ่มไม่ทึบเกินไป อากาศถ่ายเท

ได้สะดวก และแสงแดดส่องเข้าไปในทรงพุ่มได้มากขึ้น ทำให้ต้นลำไยตอบสนองต่อสารโพแทสเซียมคลอไรด์ได้ดีส่งผลให้ลำไยออกดอกมากขึ้น มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) การตัดแต่งกิ่งมีข้อดี คือ ลดการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของโรค-แมลงศัตรูได้ มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55) การตัดแต่งกิ่งมีข้อดีคือ ควบคุมขนาดความสูงและทรงพุ่มลำไย และสะดวกต่อการใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) การตัดแต่งกิ่งมีข้อดี คือ ทำให้เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ง่าย และลดต้นทุนการผลิต มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38)

ตารางที่ 4.9 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลง

n = 194

การป้องกันกำจัดโรคและแมลง	ระดับความรู้(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ใช้สารเคมีที่ผ่านการรับรอง ความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม	10 (5.2)	34 (17.5)	72 (37.1)	48 (24.7)	30 (15.5)	3.28 (1.084)	ปานกลาง	3
2. ใช้สารเคมีในช่วงเวลาที่เหมาะสม	3 (1.5)	36 (18.6)	63 (32.5)	62 (32.0)	30 (15.5)	3.41 (1.010)	มาก	1
3. เกษตรกรต้องทราบระยะเวลาตกค้างของสารเคมีแต่ละประเภท	6 (3.1)	36 (18.6)	53 (27.3)	72 (37.1)	27 (13.9)	3.40 (1.040)	ปานกลาง	2
4. การใช้สารชีวภัณฑ์สามารถลดต้นทุนในการใช้สารเคมี	15 (7.7)	27 (13.9)	63 (32.5)	71 (36.6)	18 (9.3)	3.26 (1.061)	ปานกลาง	4
รวมเฉลี่ย						3.34 (1.049)	ปานกลาง	

ผลการวิเคราะห์ ตารางที่ 4.9 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพดังนี้

ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลง พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34) โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้ใช้สารเคมีในช่วงเวลาที่เหมาะสม มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.41) เกษตรกรต้องทราบระยะเวลาตกค้างของสารเคมีแต่ละประเภท มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) ใช้สารเคมีที่ผ่านการรับรองความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม มีความรู้

ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.28) การใช้สารชีวภัณฑ์สามารถลดต้นทุนในการใช้สารเคมี มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.26)

ตารางที่ 4.10 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพด้านการบังคับการออกดอก

n = 194

การบังคับการออกดอก	ระดับความรู้(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. สารเคมีที่ใช้ในการชักนำการออกดอก/กระตุ้นการออกดอก คือ สารโพแทสเซียมคลอเรต	10 (5.2)	32 (16.5)	54 (27.8)	60 (30.9)	38 (19.6)	3.43 (1.133)	มาก	2
2. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออกดอกของลำไย คือ ปริมาณน้ำฝน และสภาพอากาศ	16 (8.2)	32 (16.5)	68 (35.1)	36 (18.6)	42 (21.6)	3.29 (1.213)	ปานกลาง	4
3. การแตกใบอ่อน 3 ครั้งดีกว่าการแตกใบอ่อน 2 ครั้ง	10 (5.2)	22 (11.3)	70 (36.1)	51 (26.3)	41 (21.1)	3.47 (1.102)	มาก	1
4. อายุของใบที่เหมาะสมต่อการบังคับออกดอก ในฤดูหนาวอายุใบ 45 วัน แต่ในฤดูฝนตั้งแต่อายุใบ 25 วันใบ	11 (5.7)	28 (14.4)	75 (38.7)	51 (26.3)	29 (14.9)	3.30 (1.070)	ปานกลาง	3
รวมเฉลี่ย						3.37 (1.129)	ปานกลาง	

ผลการวิเคราะห์ ตารางที่ 4.10 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพดังนี้

ด้านการบังคับการออกดอก พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37) โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้การแตกใบอ่อน 3 ครั้งดีกว่าการแตกใบอ่อน 2 ครั้ง มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.47) สารเคมีที่ใช้ในการชักนำการออกดอก/กระตุ้นการออกดอก คือ สารโพแทสเซียมคลอเรต มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) อายุของใบที่เหมาะสมต่อการบังคับออกดอก ในฤดูหนาวอายุใบ 45 วัน ใบต้องแก่เต็มที่ สีเขียวเข้ม แต่ในฤดูฝนตั้งแต่อายุใบ

25 วัน ใบโตเต็มที่ มีสีเขียวอ่อน มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การออกดอกของลำไย คือ ปริมาณน้ำฝน และสภาพอากาศ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29)

ตารางที่ 4.11 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านการคัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยว

n = 194

การคัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยว	ระดับความรู้(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. การตัดผลลำไยที่มีขนาดเล็กไม่ได้ มาตรฐานในแต่ละช่อออก ร่วมกับ การตัดก้านช่อผลเหลือยาวไม่เกิน 15 ซม. และลงบรรจุในตะกร้า พลาสติกที่มีฟองน้ำรองกัน	7 (3.6)	51 (26.3)	91 (46.9)	30 (15.5)	15 (7.7)	2.97 (0.935)	ปานกลาง	2
2. การบรรจุลงลำไยตะกร้าต้องไม่เกิน 10 กิโลกรัม และปิดทับฟองน้ำก่อน ปิดด้วยฝาตะกร้า จะทำให้ผิวของ ลำไยไม่เกิดความเสียหาย	7 (3.6)	57 (29.4)	88 (45.4)	24 (12.4)	18 (9.3)	2.94 (0.967)	ปานกลาง	3
3. ลำไยก่อนการเก็บเข้าห้องเย็นต้อง ผ่านกระบวนการ เอาลำไยผ่าน ความเย็นโดยใช้ไอเย็นก่อนการรม ด้วยซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)	16 (8.2)	35 (18.0)	104 (53.6)	30 (15.5)	9 (4.6)	2.90 (0.919)	ปานกลาง	4
4. การขนส่งโดยรถที่มีระบบห้องเย็น สามารถคงคุณภาพลำไย นาน 7 วัน	10 (5.2)	45 (23.2)	95 (49.0)	18 (9.3)	26 (13.4)	3.03 (1.035)	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย						2.96 (0.964)	ปานกลาง	

ผลการวิเคราะห์ ตารางที่ 4.11 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ ดังนี้

ด้านการคัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยว พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.96) โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้ การขนส่งโดยรถที่มีระบบห้องเย็นสามารถคงคุณภาพลำไย นาน 7 วัน มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.03) การตัดผลลำไยที่มีขนาดเล็ก

ไม่ได้มาตรฐานในแต่ละช่อออก ร่วมกับการตัดก้านช่อผลเหลือยาวไม่เกิน 15 ซม. และลงบรรจุใน ตะกร้าพลาสติกที่มีฟองน้ำรองกัน มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.97) การบรรจุลงลำไยตะกร้า ต้องไม่เกิน 10 กิโลกรัม และปิดทับฟองน้ำก่อนปิดด้วยฝาตะกร้า จะทำให้ผิวของลำไยไม่เกิดความเสียหาย มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.94) ลำไยก่อนการเก็บเข้าห้องเย็นต้องผ่านกระบวนการเอาลำไยผ่านความเย็นโดยใช้ไอเย็นก่อนการรมด้วยซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.90)

ตารางที่ 4.12 สรุปความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

n = 194

ความรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
การเตรียมดิน/ระยะปลูก	3.22	0.908	ปานกลาง	7
การคัดเลือกพันธุ์	3.36	1.053	ปานกลาง	3
การให้น้ำ	3.35	1.102	ปานกลาง	4
การให้ปุ๋ย	3.24	1.649	ปานกลาง	6
การตัดแต่งกิ่ง	3.50	1.078	มาก	1
การป้องกันกำจัดโรคและแมลง	3.34	1.049	ปานกลาง	5
การบังคับการออกดอก	3.37	1.129	ปานกลาง	2
การคัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยว	2.96	0.946	ปานกลาง	8
รวมเฉลี่ย	3.29	1.114	ปานกลาง	

ผลการวิเคราะห์ ตารางที่ 4.12 สรุปความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนดังนี้

ด้านความความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนพบว่า ในภาพรวมมีความความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) โดยมีระดับความรู้ 3 ลำดับ ดังนี้ การตัดแต่งกิ่ง มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) การบังคับการออกดอก มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37) การคัดเลือกพันธุ์ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) การให้น้ำ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) การป้องกันกำจัดโรคและแมลง มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34) การให้ปุ๋ย มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) การเตรียมดิน/ระยะปลูก มีความรู้

ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.22) และ การตัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยว มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.96)

ตอนที่ 4 ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

วิธีการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านสื่อบุคคล สื่อทีวี วิทยุ อินเทอร์เน็ต สื่อคู่มือ สื่อโปสเตอร์ ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ โดยมีผลการศึกษาข้อมูลแสดงไว้ในตารางที่ 4.12– 4.18 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.13 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านส่วนบุคคล

n = 194

ส่วนบุคคล	ระดับความต้องการ(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ	3 (1.5)	24 (12.4)	69 (35.6)	66 (34)	32 (16.4)	3.49 (0.951)	มาก	3
2. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)	3 (1.5)	41 (21.1)	69 (35.6)	50 (25.8)	31 (16.0)	3.34 (1.031)	ปานกลาง	6
3. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)		36 (18.6)	60 (30.9)	60 (30.9)	38 (19.6)	3.52 (1.009)	มาก	2
4. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งข้อผลลำไย	3 (1.5)	42 (21.6)	61 (31.4)	57 (29.4)	31 (16.0)	3.37 (1.041)	ปานกลาง	5
5. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)		33 (17.0)	76 (39.2)	54 (27.8)	31 (16.0)	3.43 (0.956)	มาก	4
6. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย	6 (3.1)	34 (17.5)	53 (27.3)	46 (23.7)	55 (28.4)	3.57 (1.164)	มาก	1
รวมเฉลี่ย						3.45 (1.025)	มาก	

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.13 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ
ดังนี้

ด้านสื่อบุคคลพบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) โดยมีระดับความต้องการ ตามลำดับ ดังนี้ ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไย ตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.49) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา) มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งข้อผลลำไยมีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34)

ตารางที่ 4.14 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านสื่อวิทยุ

n = 194

สื่อวิทยุ	ระดับความต้องการ(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ	3 (1.5)	33 (17.0)	70 (36.1)	55 (28.4)	33 (17.0)	3.42 (1.011)	มาก	3
2. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)	6 (3.1)	38 (19.6)	67 (34.5)	47 (24.2)	36 (18.6)	3.36 (1.088)	ปานกลาง	4
3. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)	6 (3.1)	36 (18.6)	63 (32.5)	44 (22.7)	45 (23.2)	3.44 (1.129)	มาก	2

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n = 194

ลํ้าวัญญู	ระดับความตํ้องการ(จํานวน/รํอยละ)					คํ้าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อํ้านดํ้า
	1	2	3	4	5			
	จํานวน (รํอยละ)	จํานวน (รํอย ละ)	จํานวน (รํอย ละ)	จํานวน (รํอย ละ)	จํานวน (รํอย ละ)			
4 ตํ้องการใหลํ้าเสนอเก็ยวักบ ขัันตอนและวัญญูการคั้ดแตํง กั้ง การคั้ดแตํงซํ้อผลลํ้าใย	6 (3.1)	38 (19.6)	63 (32.5)	63 (32.5)	24 (12.4)	3.30 (1.023)	ปานกลาง	5
5 ตํ้องการใหลํ้าเสนอเก็ยวักบ การจํัดการหลั้งการเก็ยเก็ยว ลํ้าใย (วัญญูการเก็ย การขนสั้ง การเก็ยรํักษา)	3 (1.5)	28 (14.4)	97 (50.0)	48 (24.7)	18 (9.3)	3.30 (0.873)	ปานกลาง	5
6 ตํ้องการใหลํ้าเสนอเก็ยวักบ ตลาดของลํ้าใย	3 (1.5)	34 (17.5)	74 (38.1)	31 (16.0)	52 (26.8)	3.49 (1.112)	มาก	1
รวมเฉลี่ย						3.38 (1.039)	ปานกลาง	

ผลการวัญญูเคราะห์ตารางที่ 4.13 ความตํ้องการสั้งเสริมการสั้งเสริมการผลิตลํ้าใยคุณภาพ
ดั้งนั้

ดํ้านลํ้าวัญญู พบวํ้า ในภาพรวม เกษตรกรมัญญูมีความตํ้องการในระดั้ปานกลาง (คํ้าเฉลี่ย 3.38) โดยมีระดับความตํ้องการ ตามลํ้าดั้บ ดั้งนั้ ตํ้องการใหลํ้าเสนอเก็ยวักบตลาดของลํ้าใย มัญญูความตํ้องการในระดั้บมาก (คํ้าเฉลี่ย 3.49) ตํ้องการใหลํ้าเสนอเก็ยวักบการป็องกัันจํ้าจัดโรคและแมลงของลํ้าใย ตามหลั้กของการปฏั้บถั้ทางการเกษตรที่ดั้และเหมาะสม (GAP) มัญญูความตํ้องการในระดั้บมาก (คํ้าเฉลี่ย 3.44) ตํ้องการใหลํ้าเสนอเก็ยวักบเทคโนโลยีการผลิตลํ้าใยคุณภาพ มัญญูความตํ้องการในระดั้บมาก (คํ้าเฉลี่ย 3.42) ตํ้องการใหลํ้าเสนอเก็ยวักบการผลิตลํ้าใยตามหลั้กของการปฏั้บถั้ทางการเกษตรที่ดั้และเหมาะสม(GAP) มัญญูความตํ้องการในระดั้บปานกลาง (คํ้าเฉลี่ย 3.36) ตํ้องการใหลํ้าเสนอเก็ยวักบการจํัดการหลั้งการเก็ยเก็ยวลํ้าใย (วัญญูการเก็ย การขนสั้ง การเก็ยรํักษา) มัญญูความตํ้องการในระดั้บปานกลาง (คํ้าเฉลี่ย 3.30) ตํ้องการใหลํ้าเสนอเก็ยวักบขัันตอนและวัญญูการคั้ดแตํงกั้งการคั้ดแตํงซํ้อผลลํ้าใยมัญญูความตํ้องการในระดั้บปานกลาง (คํ้าเฉลี่ย 3.30)

ตารางที่ 4.15 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านสื่อทีวี

n = 194

สื่อทีวี	ระดับความต้องการ(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)			
1. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับ เทคโนโลยีการผลิตลำไย คุณภาพ	6 (3.1)	27 (13.9)	79 (40.9)	57 (29.4)	25 (12.9)	3.35 (0.977)	ปานกลาง	4
2. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับ การผลิตลำไยตามหลักของ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และเหมาะสม(GAP)	9 (4.6)	25 (12.9)	80 (41.2)	50 (25.8)	30 (15.5)	3.35 (1.038)	ปานกลาง	4
3. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับ การป้องกันกำจัดโรคและ แมลงของลำไยตามหลักของ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และเหมาะสม(GAP)	9 (4.6)	27 (13.9)	68 (35.1)	60 (30.9)	30 (15.5)	3.39 (1.053)	ปานกลาง	3
4. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับ ขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไย	6 (3.1)	27 (13.9)	79 (40.7)	48 (24.7)	34 (17.5)	3.40 (1.029)	ปานกลาง	2
5. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)	9 (4.6)	31 (16.0)	73 (37.6)	53 (27.3)	28 (14.4)	3.31 (1.052)	ปานกลาง	5
6. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับ ตลาดของลำไย	9 (4.6)	31 (16.0)	54 (27.6)	44 (22.7)	56 (28.9)	3.55 (1.196)	มาก	1
รวมเฉลี่ย						3.39 (1.057)	ปานกลาง	

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.15 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ
ดังนี้

ด้านสื่อที่วิพบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39) โดยมีระดับความต้องการตามลำดับ ดังนี้ ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไยมีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไย ตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.31)

ตารางที่ 4.16 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านสื่ออินเทอร์เน็ต

n = 194

สื่ออินเทอร์เน็ต	ระดับความต้องการ(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ	6 (3.1)	24 (12.4)	66 (34.0)	58 (29.9)	40 (20.6)	3.53 (1.049)	มาก	2
2. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)	3 (1.5)	25 (12.9)	76 (39.2)	57 (29.4)	33 (17.0)	3.47 (0.972)	มาก	5
3. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)	3 (1.5)	27 (13.9)	70 (36.1)	58 (29.9)	36 (18.6)	3.50 (0.999)	มาก	3
4. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไย	3 (1.5)	31 (16.0)	63 (32.5)	64 (33.0)	33 (17.0)	3.48 (1.004)	มาก	4
5. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)	6 (3.1)	40 (20.6)	62 (32.0)	50 (25.8)	36 (18.6)	3.36 (1.098)	ปานกลาง	6
6. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย	6 (3.1)	30 (15.5)	61 (31.4)	48 (24.7)	49 (25.3)	3.54 (1.120)	มาก	1
รวมเฉลี่ย						3.48 (1.040)	มาก	

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.16 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ
ดังนี้

ด้านสื่ออินเทอร์เน็ต พบว่า ในภาพรวม มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) โดยมีระดับความต้องการ ตามลำดับ ดังนี้ ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไย ตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อ ผลลำไยมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36)

ตารางที่ 4.17 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านสื่อคู่มือ

n = 194

สื่อคู่มือ	ระดับความต้องการ(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ	6 (3.1)	33 (17.0)	58 (29.9)	67 (34.5)	30 (15.5)	3.42 (1.041)	มาก	3
2. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)	6 (3.1)	33 (17.0)	53 (27.3)	66 (34.0)	36 (18.6)	3.48 (1.074)	มาก	2
3. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)	6 (3.1)	31 (19.1)	52 (26.8)	72 (37.1)	33 (17.0)	3.49 (1.049)	มาก	1

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

n = 194

สื่อคู่มือ	ระดับความต้องการ(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ	6 (3.1)	33 (17.0)	58 (29.9)	67 (34.5)	30 (15.5)	3.42 (1.041)	มาก	3
2. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)	6 (3.1)	33 (17.0)	53 (27.3)	66 (34.0)	36 (18.6)	3.48 (1.074)	มาก	2
3. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)	6 (3.1)	31 (19.1)	52 (26.8)	72 (37.1)	33 (17.0)	3.49 (1.049)	มาก	1
4. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไย	6 (3.1)	37 (19.1)	51 (26.3)	64 (33.0)	36 (18.6)	3.45 (1.092)	มาก	4
5. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)	9 (4.6)	31 (16.0)	61 (31.0)	72 (37.1)	21 (10.8)	3.34 (1.021)	ปานกลาง	6
6. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย	3 (1.5)	37 (19.1)	64 (33.0)	60 (30.9)	30 (15.5)	3.40 (1.041)	ปานกลาง	5
รวมเฉลี่ย						3.43 (1.048)	มาก	

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.17 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ
ดังนี้

ด้านสี่คู่มือ พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) โดยมีระดับความต้องการ ตามลำดับ ดังนี้ ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรค และแมลงของลำไย ตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.49) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งข้อผลลำไยมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34)

ตารางที่ 4.18 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านสื่อโปสเตอร์

n = 194

สื่อโปสเตอร์	ระดับความต้องการ(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ	3 (1.5)	33 (17.0)	63 (32.5)	71 (36.6)	24 (12.4)	3.41 (0.963)	มาก	2
2. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)	3 (1.5)	33 (17.0)	80 (41.2)	54 (27.8)	24 (12.4)	3.32 (0.951)	ปานกลาง	4
3. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)	3 (1.5)	39 (20.1)	67 (34.5)	52 (26.8)	33 (17.0)	3.38 (1.037)	ปานกลาง	3
4. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่งการตัดแต่งช่อผลลำไย	6 (3.1)	37 (19.1)	69 (35.6)	52 (26.8)	30 (15.5)	3.32 (1.049)	ปานกลาง	4
5. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)	3 (1.5)	33 (17.0)	69 (35.6)	59 (30.4)	30 (15.5)	3.41 (0.995)	มาก	2
6. ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย	3 (1.5)	36 (18.6)	66 (34.0)	44 (22.7)	45 (23.2)	3.47 (1.088)	มาก	1
รวมเฉลี่ย						3.39 (1.041)	ปานกลาง	

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.18 ความต้องการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ
ดังนี้

ด้านสื่อโปสเตอร์ พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39) โดยมีระดับความต้องการ ตามลำดับ ดังนี้ ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย มีความ

ต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.47) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.41) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.41) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไย ตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งข้อผลลำไยมีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32)

ตารางที่ 4.19 สรุปความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

n = 194

สื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
สื่อบุคคล	3.45	1.025	มาก	2
สื่อวิทยุ	3.38	1.039	ปานกลาง	5
สื่อทีวี	3.39	1.057	ปานกลาง	4
สื่ออินเทอร์เน็ต	3.48	1.040	มาก	1
สื่อคู่มือ	3.43	1.048	มาก	3
สื่อโปสเตอร์	3.39	1.041	ปานกลาง	4
รวมเฉลี่ย	3.42	1.041	มาก	

ผลการวิเคราะห์ ตารางที่ 4.19 สรุปความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพดังนี้
ด้านความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42) โดยมีระดับความต้องการ ตามลำดับ ดังนี้ สื่ออินเทอร์เน็ต มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) สื่อบุคคล มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) สื่อคู่มือ มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) สื่อทีวี และสื่อโปสเตอร์ มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39) สื่อวิทยุ มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38)

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

ปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร ด้านปัจจัยการผลิต ความรู้ พันธุ์ลำไย สนับสนุนจากภาครัฐ การตลาด การแปรรูป การรวมกลุ่ม โดยมีผลการศึกษาข้อมูลแสดงไว้ในตารางที่ 4.20- 4.26 ดังต่อไปนี้

5.1 ปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

ตารางที่ 4.20 ผลวิเคราะห์ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิต	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1 สารเคมีที่ใช้ในการกำจัดโรค แมลงและวัชพืชมีราคาสูง	8 (4.1)	9 (4.6)	44 (22.7)	76 (39.2)	57 (29.4)	3.85 (1.030)	มาก	1
2 การขาดแคลนแรงงาน	4 (2.1)	7 (3.6)	53 (27.3)	81 (41.8)	49 (25.3)	3.85 (0.914)	มาก	1
3 ต้นทุนในการผลิตสูง		10 (5.2)	59 (30.4)	92 (47.4)	33 (17.0)	3.76 (0.792)	มาก	2
4 การขาดแหล่งเงินทุนในการผลิต		16 (8.2)	77 (39.7)	83 (42.8)	18 (9.3)	3.53 (0.770)	มาก	3
รวมเฉลี่ย						3.75 (0.878)	มาก	

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.20 ผลวิเคราะห์ปัญหาดังนี้

ด้านปัจจัยการผลิต พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) โดยมีระดับปัญหา ตามลำดับ ดังนี้ สารเคมีที่ใช้ในการกำจัดโรค แมลงและวัชพืชมีราคาสูง มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) การขาดแคลนแรงงาน มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) ต้นทุนใน

การผลิตสูง มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) การขาดแหล่งเงินทุนในการผลิต มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53)

ตารางที่ 4.21 ผลวิเคราะห์ปัญหาด้านความรู้

n = 194

ความรู้	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1 การขาดความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีการผลิตลำไย คุณภาพ		10 (5.2)	84 (43.3)	90 (46.4)	10 (5.2)	3.52 (0.677)	มาก	2
2 การขาดความรู้ด้าน เทคโนโลยีการผลิตลำไยนอก ฤดู		22 (11.3)	72 (37.1)	81 (41.8)	19 (9.8)	3.50 (0.822)	มาก	3
3 การขาดความรู้เรื่องตลาด		16 (8.2)	51 (26.3)	87 (44.8)	40 (20.6)	3.78 (0.868)	มาก	1
4 การขาดความรู้เกี่ยวกับการ ตรวจสอบคุณภาพของลำไย		21 (10.8)	73 (37.6)	88 (45.4)	12 (6.2)	3.47 (0.770)	มาก	4
รวมเฉลี่ย						3.57 (0.784)	มาก	

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.21 ผลวิเคราะห์ปัญหาดังนี้

ด้านความรู้ พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57) โดยมีระดับปัญหา ตามลำดับ ดังนี้ การขาดความรู้เรื่องตลาด มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) การขาดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) การขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตลำไยนอกฤดู มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) การขาดความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพของลำไย มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.47)

ตารางที่ 4.22 ผลวิเคราะห์ปัญหาด้านพันธู์ลำไย

n = 194

พันธู์ลำไย	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1. การขาดแหล่งจำหน่ายพันธู์ลำไย ที่ได้มาตรฐาน		38 (19.6)	92 (47.4)	58 (29.9)	6 (3.1)	3.16 (0.771)	ปาน กลาง	4
2. ต้นพันธู์ลำไยไม่แข็งแรง ไม่มี คุณภาพ		36 (18.6)	92 (47.4)	54 (27.8)	12 (6.2)	3.22 (0.817)	ปาน กลาง	3
3. ต้นพันธู์ลำไยมีโรคแอบแฝง	3 (1.5)	33 (17.0)	80 (41.2)	66 (34.0)	12 (6.2)	3.26 (0.869)	ปาน กลาง	2
4. การขาดหน่วยงานตรวจสอบ แหล่งจำหน่ายพันธู์ลำไย		25 (12.9)	90 (46.4)	76 (39.2)	3 (1.5)	3.29 (0.706)	ปาน กลาง	1
รวมเฉลี่ย						3.23 (0.791)	ปาน กลาง	

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.22 ผลวิเคราะห์ปัญหาดังนี้

ด้านพันธู์ลำไย พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง(ค่าเฉลี่ย 3.23) โดยมีระดับปัญหามานกลาง ตามลำดับ ดังนี้ การขาดหน่วยงานตรวจสอบแหล่งจำหน่ายพันธู์ลำไย มีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) ต้นพันธู์ลำไยมีโรคแอบแฝง มีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.26) ต้นพันธู์ลำไยไม่แข็งแรง ไม่มีคุณภาพ มีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.22) การขาดแหล่งจำหน่ายพันธู์ลำไยที่ได้มาตรฐาน มีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.16)

ตารางที่ 4.23 ผลวิเคราะห์ปัญหาด้านสนับสนุนจากภาครัฐ

n = 194

สนับสนุนจากภาครัฐ	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1. การขาดการสนับสนุนจาก ภาครัฐในด้านปัจจัยการผลิต		15 (7.7)	71 (36.6)	91 (46.9)	17 (8.8)	3.57 (0.761)	มาก	4
2. การขาดการสนับสนุนจาก ภาครัฐในด้านตลาด		6 (3.1)	60 (30.9)	92 (47.4)	36 (18.6)	3.81 (0.766)	มาก	2
3. การขาดการสนับสนุนจาก ภาครัฐในด้านการกำหนดราคา ของผลผลิต	3 (1.5)	9 (4.6)	57 (29.4)	70 (36.1)	55 (28.4)	3.85 (0.940)	มาก	1
4. การขาดการสนับสนุนจาก ภาครัฐในด้านการค้ำชดบดทลงโทษ สำหรับผู้ประกอบการที่เอา เปรียบเกษตรกร	6 (3.1)	15 (7.7)	52 (26.8)	61 (31.4)	60 (30.9)	3.79 (1.062)	มาก	3
รวมเฉลี่ย						3.76 (0.882)	มาก	

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.23 ผลวิเคราะห์ปัญหาดังนี้

ด้านสนับสนุนจากภาครัฐ พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีปัญหในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) โดยมีระดับปัญหามาก ตามลำดับ ดังนี้ การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านการกำหนดราคาของผลผลิต มีปัญหในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านตลาด มีปัญหในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านการค้ำชดบดทลงโทษสำหรับผู้ประกอบการที่เอาเปรียบเกษตรกร มีปัญหในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.79) การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านปัจจัยการผลิต มีปัญหในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57)

ตารางที่ 4.24 ผลวิเคราะห์ปัญหาด้านการตลาด

n = 194

การตลาด	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1. ราคารับซื้อลำไยต่ำ	6 (3.1)	15 (7.7)	46 (23.7)	58 (29.9)	69 (35.6)	3.87 (1.082)	มาก	3
2. ราคาผลผลิตไม่แน่นอน	12 (6.2)	3 (1.5)	41 (21.1)	67 (34.5)	71 (36.6)	3.94 (1.095)	มาก	1
3. การเข้าไม่ถึงตลาดลำไยที่รับซื้อลำไยคุณภาพ	6 (3.1)	6 (3.1)	41 (21.1)	89 (45.9)	52 (26.8)	3.90 (0.936)	มาก	2
4. ขาดการสนับสนุนการจำหน่ายแบบตลาดออนไลน์	6 (3.1)	6 (3.1)	56 (28.9)	81 (41.8)	45 (23.2)	3.79 (0.939)	มาก	4
รวมเฉลี่ย						3.88 (1.031)	มาก	

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.24 ผลวิเคราะห์ปัญหาดังนี้

ด้านการตลาด พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88) โดยมีระดับปัญหามาก ตามลำดับ ดังนี้ ราคาผลผลิตไม่แน่นอน มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94) การเข้าไม่ถึงตลาดลำไยที่รับซื้อลำไยคุณภาพ มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.90) ราคารับซื้อลำไยต่ำ มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.87) ขาดการสนับสนุนการจำหน่ายแบบตลาดออนไลน์ มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.79)

ตารางที่ 4.25 ผลวิเคราะห์ปัญหาด้านการแปรรูป

n = 194

การแปรรูป	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1. การขาดความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปลำไย	6 (3.1)	9 (4.6)	69 (35.6)	80 (41.2)	30 (15.5)	3.61 (0.911)	มาก	3
2. การขาดเงินทุนในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการแปรรูปลำไย	3 (1.5)	15 (7.7)	51 (26.3)	89 (45.9)	36 (18.6)	3.72 (0.908)	มาก	1
3. มีผลิตภัณฑ์แปรรูปลำไยสั้นตลาด	3 (1.5)	18 (7.7)	57 (26.3)	97 (45.9)	19 (8.6)	3.57 (0.850)	มาก	4
4. การขาดเครื่องจักรกลในการแปรรูป	3 (1.5)	19 (9.8)	47 (24.2)	89 (45.9)	36 (18.6)	3.70 (0.935)	มาก	2
รวมเฉลี่ย						3.65 (0.901)	มาก	

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.25 ผลวิเคราะห์ปัญหาดังนี้

ด้านการแปรรูป พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) โดยมีระดับปัญหามาก ตามลำดับ ดังนี้ การขาดเงินทุนในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการแปรรูปลำไย มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) การขาดเครื่องจักรกลในการแปรรูป มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.70) การขาดความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปลำไย มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) มีผลิตภัณฑ์แปรรูปลำไยสั้นตลาด มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57)

ตารางที่ 4.26 ผลวิเคราะห์ปัญหาด้านการรวมกลุ่ม

n = 194

การรวมกลุ่ม	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1. การขาดผู้นำที่เข้มแข็ง	3 (1.5)	3 (1.5)	97 (50.0)	71 (36.6)	20 (10.3)	3.53 (0.763)	มาก	1
2. ขาดหน่วยงานสนับสนุนในการจัดตั้งกลุ่ม	3 (1.5)	9 (4.6)	97 (50.0)	82 (42.3)	3 (1.5)	3.38 (0.673)	ปาน กลาง	4
3. ขาดความรู้เรื่องการทำบัญชี	3 (1.5)	9 (4.6)	94 (48.5)	72 (37.1)	16 (8.2)	3.46 (0.775)	มาก	2
4. เกษตรกรไม่มีความต้องการรวมกลุ่ม	3 (1.5)	22 (11.3)	72 (37.1)	82 (42.3)	15 (7.7)	3.43 (0.850)	มาก	3
รวมเฉลี่ย						3.45 (0.765)	มาก	

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.26 ผลวิเคราะห์ปัญหาดังนี้

ด้านการรวมกลุ่ม พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) โดยมีระดับปัญหามาก ตามลำดับ ดังนี้ การขาดผู้นำที่เข้มแข็ง มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) ขาดความรู้เรื่องการทำบัญชี มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.46) เกษตรกรไม่มีความต้องการรวมกลุ่ม มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) ขาดหน่วยงานสนับสนุนในการจัดตั้งกลุ่ม มีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38)

ตารางที่ 4.27 สรุปปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

n = 194

ปัญหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
ปัจจัยการผลิต	3.75	0.878	มาก	3
ความรู้	3.57	0.784	มาก	5
พันธุ์ลำไย	3.23	0.791	ปานกลาง	7
สนับสนุนจากภาครัฐ	3.76	0.882	มาก	2
การตลาด	3.88	1.031	มาก	1
การแปรรูป	3.65	0.901	มาก	4
การรวมกลุ่ม	3.45	0.765	มาก	6
รวมเฉลี่ย	3.61	0.861	มาก	

ผลการวิเคราะห์ ตารางที่ 4.27 ผลวิเคราะห์ปัญหา ดังนี้

ด้านปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42) โดยมีปัญหาตามลำดับ ดังนี้ ปัญหาด้านการตลาด มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88) ปัญหาด้านสนับสนุนจากภาครัฐ มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) ปัญหาด้านการแปรรูป มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) ปัญหาด้านความรู้ มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57) ปัญหาด้านการรวมกลุ่ม มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) ปัญหาด้านพันธุ์ลำไย มีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.23)

5.2 ข้อเสนอแนะการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร ใช้คำถามลักษณะปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถเสนอข้อเสนอแนะได้อย่างเสรี (free response) ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ และข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน ผลการศึกษา ดังตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 ข้อเสนอแนะการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

n = 194		
ประเด็นข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร		
1) ควรมีการรวมกลุ่มเพื่อวางแผนการผลิต ร่วมกลุ่มจัดซื้อปัจจัยการผลิต อย่างเป็นปึก และร่วมกันต่อรองราคากับตลาด	3	2.0
2) ควรมีการประสานและวางแผนการผลิต ตลาด ร่วมกับเกษตรกรผู้ปลูก ลำไยในพื้นที่ตะวันออก เช่น จันทบุรี ระยอง เพื่อวางแผนให้ผลผลิตออกสู่ตลาดได้ตลอดทั้งปี และป้องกันผลผลิตลำไยล้นตลาด	2	1.3
3) ควรมีการเปิดรับความรู้ใหม่ๆ และทดลองผลิตลำไยตามเทคโนโลยี การผลิตลำไยคุณภาพที่หน่วยงานอย่างมหาวิทยาลัยแม่โจ้ สอนง.เกษตร จังหวัด มาถ่ายทอดความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของลำไยต่อไป	5	3.4
รวม	10	6.7
ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่		
1) ควรให้ความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกรว่าเกษตรกรจะได้รับประโยชน์อย่างไร	2	0.5
2) ควรให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการตลาด การแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าของลำไย	2	0.5
3) ควรมีการสาธิตและทำสวนทดลองเกี่ยวกับเทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด การตัดแต่งกิ่ง และการตัดแต่งช่อผล เพราะเป็นความที่เกษตรกรสนใจ	3	2.0
รวม	7	3.0
ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน		
1) ควรมีการจัดเวทีให้เกษตรกรของจังหวัดลำพูนกับเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่ตะวันออก เช่น จันทบุรี ระยอง มาวางแผนการผลิตและตลาด เพื่อให้ผลผลิตออกสู่ตลาดได้ตลอดทั้งปี และป้องกันผลผลิตลำไยล้นตลาด	3	2.0
รวม	3	2.0
รวมทั้งหมด	20	11.7

จากตารางที่ 4.28 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรร้อยละ 11.7 ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 6.7 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการรวมกลุ่มเพื่อวางแผนการผลิต ร่วมกลุ่มจัดซื้อปัจจัยการผลิตอย่างปุย และร่วมกันต่อรองราคากับตลาดและควรมีการประสานและวางแผนการผลิต ตลาด ร่วมกับเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่ตะวันออก เช่น จันทบุรี ระยอง เพื่อวางแผนให้ผลผลิตออกสู่ตลาดได้ตลอดทั้งปี และป้องกันผลผลิตลำไยล้นตลาดรวมถึงควรมีการเปิดรับความรู้ใหม่ๆ และทดลองผลิตลำไยตามเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพที่หน่วยงานอย่างมหาวิทยาลัยแม่โจ้ สอนง.เกษตรจังหวัด มาถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของลำไยต่อไป

5.2.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 3.0 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรให้ความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกรว่าเกษตรกรจะได้รับประโยชน์อย่างไรและควรให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการตลาด การแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าของลำไย รวมถึงควรมีการสาธิตและทำสวนทดลองเกี่ยวกับเทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด การตัดแต่งกิ่ง และการตัดแต่งช่อผล เพราะเป็นความที่เกษตรกรสนใจ

5.2.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 2.0 ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดเวทีให้เกษตรกรของจังหวัดลำพูนกับเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่ตะวันออก เช่น จันทบุรี ระยอง มาวางแผนการผลิตและตลาด เพื่อให้ผลผลิตออกสู่ตลาดได้ตลอดทั้งปี และป้องกันผลผลิตลำไยล้นตลาด

บทที่ 5

การวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยจำแนก เป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร
- 1.1.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร
- 1.1.3 เพื่อศึกษาความรู้การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร
- 1.1.4 เพื่อศึกษาความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ
- 1.1.5 เพื่อศึกษาปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำนวนทั้งสิ้น 3,826 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากสูตรของ Taro Yamane โดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 7 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 194 ราย การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการกำหนดสัดส่วนจำนวนตัวอย่างของแต่ละตำบล และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บข้อมูล โดยมีคำถามเป็นแบบปลายปิด และคำถามปลายเปิด ทดสอบความเชื่อมั่นกับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 ราย

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 194 ราย

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรเป็นเพศชายมีอายุเฉลี่ย 53.90 ปีจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือนเฉลี่ย 3.14 คนส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคมมีอาชีพหลักและรองเป็นเกษตรกร

1.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรมีรายได้จากอาชีพหลักของครัวเรือนต่อปี เฉลี่ย 69,814.32 บาท มีรายได้จากอาชีพรองของครัวเรือนต่อปี เฉลี่ย 67,221.12 บาท มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.13 คน รายจ่ายของครัวเรือนต่อปี เฉลี่ย 179,814.13 บาท ใช้เงินส่วนตัวเป็นแหล่งเงินทุนในการทำสวนลำไย

1.3.3 สภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ปลูกลำไย เฉลี่ย 3.50 ไร่ ลักษณะดินที่ปลูกลำไย คือ ดินร่วน มีระยะปลูกลำไย 6x 6 ส่วนใหญ่ปลูกลำไยพันธุ์ มีผลผลิตลำไยต่อไร่ เฉลี่ย 1,068.00 กิโลกรัม มีแหล่งน้ำผลิตลำไย คือ น้ำบาดาล มีการตัดแต่งกิ่งลำไยทรงเปิดกลางพุ่ม จำนวนลำไย เฉลี่ย 18.51 บาทต่อกิโลกรัม และมีประสบการณ์การผลิตลำไย เฉลี่ย 13.80 ปี

1.3.4 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ

สรุปความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร ในภาพรวมมีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) โดยมีระดับความรู้ 3 ลำดับ ดังนี้ การตัดแต่งกิ่ง มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) การบังคับการออกดอก มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37) การคัดเลือกพันธุ์ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) การให้น้ำ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) การป้องกันกำจัดโรคและแมลง มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34) การให้ปุ๋ย มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) การเตรียมดิน/ระยะปลูก มีความรู้ในระดับปานกลาง

(ค่าเฉลี่ย 3.22) และการคัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยว มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.96) มีรายละเอียดของระดับความรู้รายด้าน ดังนี้

1) ด้านการเตรียมดิน/ระยะปลูก พบว่า ในภาพรวม มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.22) โดยมีระดับความต้องการตามลำดับ ดังนี้การปลูกลำไยในสภาพที่ดอน คือ การต้องมีแหล่งน้ำที่แน่นอน มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.51) ลำไยระยะชิดเป็นรูปแบบการปลูกที่ได้จำนวนต้นต่อไร่สูง มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) ลำไยเป็นพืชที่เจริญเติบโตในดินแทบทุกชนิด แม้กระทั่งดินลูกรัง แต่ดินปลูกที่ให้ลำไยมีการเจริญเติบโตได้ดี คือดินร่วนปนทราย และดินตะกอน มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.21) การปลูกลำไยในที่ลุ่ม คือ การยกสันร่องปลูกลำไย มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.21) รูปแบบการปลูกคล้ายระบบการปลูกห่างแต่มีระยะปลูกที่แคบกว่า เช่น แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส ระยะปลูก 4x45x5 เมตร หรือ แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ระยะปลูก 3x64x6 เมตร มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17) และ ดินปลูกลำไยควรมีค่าความเป็นกรดของดิน (pH) อยู่ในช่วง 5.0-7.0 มีหน้าดินลึกระบายน้ำดี มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.15) และกำหนดให้ระยะห่างระหว่างแถวและระยะห่างระหว่างต้นเกิน 8 เมตร เช่น 8x810x1012x128x10 และ 10x12 เมตร มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.96)

2) ด้านการคัดเลือกพันธุ์ พบว่า ในภาพรวม มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้ ควรเลือกซื้อต้นลำไยจากแหล่งที่น่าเชื่อถือได้ มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) มีพ่อแม่พันธุ์สมบูรณ์ แข็งแรงสามารถตั้งตัวได้เร็ว มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) ต้นพันธุ์ที่มีประวัติการออกดอกติดผลสม่ำเสมอ ผลมีขนาดใหญ่ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) และ การคัดเลือกลำไยควรคำนึงถึงระบบรากที่แข็งแรง เช่น การปลูกต้นลำไยกิ่งเสียบหรือการเสริมรากกับต้นกิ่งตอนหลังปลูก มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.21)

3) ด้านการให้น้ำ พบว่า ในภาพรวม มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้ ควรให้น้ำสม่ำเสมอในหน้าแล้ง มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.62) เมื่อเห็นเป็นช่อดอกแล้วควรมีการให้น้ำเล็กน้อยและเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) พื้นที่ลุ่มน้ำควรมีการขึ้นแปลงเพื่อจ่ายต่อการให้น้ำ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.27) และ ในช่วงใกล้เก็บเกี่ยวควรงดการให้น้ำอย่างน้อย 7 วัน มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18)

4) ด้านการให้ปุ๋ย พบว่า ในภาพรวม มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้ กลุ่มโคนต้นลำไยด้วยเศษพืชในช่วงฤดูแล้ง เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง เป็นต้น เพื่อลดการสูญเสียน้ำไปจากดินและควรราดสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรู

ทำลายรากลำไย มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) ก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิต 30 วัน ควรใส่ปุ๋ยเคมี สูตรตัวท้ายสูง เช่น 13-13-21 เพื่อเพิ่มคุณภาพของผลผลิตให้ดีขึ้น มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) ควรมีการพ่นปุ๋ยทางใบสูตร 0-52-34 อัตรา 100-150 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร จำนวน 2 ครั้ง ห่างกัน 7-10 วัน เพื่อช่วยให้ใบแก่เร็วขึ้นและช่วยป้องกันการแตกใบอ่อน หากมีฝนตกในช่วงนี้ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) ในระยะใบแก่จัดควรใส่ปุ๋ยเคมีตัวกลางและตัวท้ายสูง เช่นสูตร 9-24-24 ประมาณ 1-2 กิโลกรัมต่อต้น เพื่อบำรุงต้นเพื่อให้มีการสะสมอาหารและสร้าง ตาดอกต่อไป มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.06) ควรมีการพ่นปุ๋ยทางใบเพื่อบำรุงช่อดอก และการติดผลที่ดี เช่น ปุ๋ยสูตร 10-45-10, 10-52-17 อัตรา 20-30 ซีซี.ต่อน้ำ 20 ลิตร ระยะปลูก 3x64x6 เมตร มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.06) ระยะติดผลขนาด 5 มิลลิเมตร ควรใส่ ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 ประมาณ 1-3 กิโลกรัม ต่อต้นเพื่อบำรุงผลให้โตอย่างสม่ำเสมอระยะผลโต ปานกลาง ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 อัตราประมาณ 1-3 กิโลกรัมต่อต้น มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.0.5)

5) ด้านการตัดแต่งกิ่ง พบว่า ในภาพรวม มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้การตัดแต่งกิ่งมีข้อดี คือ ทำให้ทรงพุ่มไม่ทึบเกินไป อากาศ ถ่ายเทได้สะดวก และแสงแดดส่องเข้าไปในทรงพุ่มได้มากขึ้น ทำให้ต้นลำไยตอบสนองต่อสาร โฟแทสเซียมคลอเรตได้ดีส่งผลให้ลำไยออกดอกมากขึ้น มีความรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) การตัดแต่งกิ่งมีข้อดี คือ ลดการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของ โรค-แมลงศัตรูได้ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.55) การตัดแต่งกิ่งมีข้อดีคือ ควบคุมขนาดความสูงและทรงพุ่มลำไย และสะดวกต่อการ ใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.48) การตัดแต่งกิ่งมีข้อดี คือ ทำให้เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ง่าย และลดต้นทุนการผลิต มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38)

6) ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลง พบว่า ในภาพรวม มีความรู้ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34) โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้ใช้สารเคมีในช่วงเวลาที่เหมาะสม มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.41) เกษตรกรต้องทราบระยะเวลาตกค้างของสารเคมีแต่ละ ประเภท มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) ใช้สารเคมีที่ผ่านการรับรองความปลอดภัยต่อ ผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.28) การใช้สารชีวภัณฑ์ สามารถลดต้นทุนในการใช้สารเคมี มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.26)

7) ด้านการบังคับการออกดอก พบว่า ในภาพรวม มีความรู้ในระดับปาน กลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37) โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้การแตกใบอ่อน 3 ครั้งดีกว่าการแตกใบอ่อน 2 ครั้ง มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.47) สารเคมีที่ใช้ในการชักนำการออกดอก/กระตุ้น การออกดอก คือ สารโพแทสเซียมคลอเรต มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.43) อายุของใบที่

เหมาะสมต่อการบังคับออกดอก ในฤดูหนาวอายุใบ 45 วัน ใบต้องแก่เต็มที่ สีเขียวเข้ม แต่ในฤดูฝน ตั้งแต่อายุใบ 25 วันใบโตเต็มที่ มีสีเขียวอ่อน มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การออกดอกของลำไย คือ ปริมาณน้ำฝน และสภาพอากาศ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29)

8) ด้านการคัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยว พบว่า ในภาพรวม มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.96) โดยมีระดับความรู้ตามลำดับ ดังนี้ การขนส่งโดยรถที่มีระบบห้องเย็น สามารถคงคุณภาพลำไย นาน 7 วัน มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.03) การตัดผลลำไยที่มีขนาดเล็กไม่ได้มาตรฐานในแต่ละช่อออก ร่วมกับการตัดก้านช่อผลเหลือยาวไม่เกิน 15 ซม. และลงบรรจุในตะกร้าพลาสติกที่มีฟองน้ำรองกัน มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.97) การบรรจุลงลำไยตะกร้าต้องไม่เกิน 10 กิโลกรัม และปิดทับฟองน้ำก่อนปิดด้วยฝาตะกร้า จะทำให้ผิวของลำไยไม่เกิดความเสียหาย มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.94) ลำไยก่อนการเก็บเข้าห้องเย็นต้องผ่านกระบวนการ เอาลำไยผ่านความเย็น โดยใช้ไอเย็นก่อนการรมด้วยซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) มีความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.90)

1.3.5 ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในภาพรวม มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42) โดยมีระดับความต้องการ ตามลำดับ ดังนี้ สื่ออินเทอร์เน็ต มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) สื่อบุคคล มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) สื่อคู่มือ มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) สื่อทีวี และสื่อโปสเตอร์ มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39) สื่อวิทยุ มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38) มีรายละเอียดของระดับความต้องการรายด้าน ดังนี้

1) ด้านสื่อบุคคล พบว่า ในภาพรวม มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) โดยมีระดับความต้องการ ตามลำดับ ดังนี้ ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไย ตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.49) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา) มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไยมีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34)

ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา) มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36)

5) ด้านสื่อคู่มือ พบว่า ในภาพรวม มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) โดยมีระดับความต้องการ ตามลำดับ ดังนี้ ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไย ตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.49) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไยมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34)

6) ด้านสื่อโปสเตอร์ พบว่า ในภาพรวม มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39) โดยมีระดับความต้องการ ตามลำดับ ดังนี้ ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.47) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา) มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.41) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.41) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไย ตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38) ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไย มีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32)

1.3.6 ปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

ปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร ในภาพรวม มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42) โดยมีปัญหาตามลำดับ ดังนี้ ปัญหาด้านการตลาด มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88) ปัญหาด้านสนับสนุนจากภาครัฐ มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) ปัญหาด้านการแปรรูป มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) ปัญหาด้านความรู้ มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57) ปัญหาด้านการรวมกลุ่ม มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) ปัญหาด้านพันธุ์ลำไย มีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.23) มีรายละเอียดของระดับปัญหารายด้าน ดังนี้

1) ด้านปัจจัยการผลิต พบว่า ในภาพรวม มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) โดยมีระดับปัญหา ตามลำดับ ดังนี้ สารเคมีที่ใช้ในการกำจัดโรค แมลงและวัชพืชมีราคาสูง มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) การขาดแคลนแรงงาน มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) ต้นทุนในการผลิตสูง มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) การขาดแหล่งเงินทุนในการผลิต มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53)

2) ด้านความรู้ พบว่า ในภาพรวม มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57) โดยมีระดับปัญหา ตามลำดับ ดังนี้ การขาดความรู้เรื่องตลาด มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) การขาดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) การขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตลำไยนอกฤดู มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) การขาดความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพของลำไย มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.47)

3) ด้านพันธุ์ลำไย พบว่า ในภาพรวม มีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.23) โดยมีระดับปัญหามานกลาง ตามลำดับ ดังนี้ การขาดหน่วยงานตรวจสอบแหล่งจำหน่ายพันธุ์ลำไย มีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) ต้นพันธุ์ลำไยมีโรคแอบแฝง มีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.26) ต้นพันธุ์ลำไยไม่แข็งแรง ไม่มีคุณภาพ มีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.22) การขาดแหล่งจำหน่ายพันธุ์ลำไยที่ได้มาตรฐาน มีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.16)

4) ด้านสนับสนุนจากภาครัฐ พบว่า ในภาพรวม มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) โดยมีระดับปัญหามาก ตามลำดับ ดังนี้ การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านการกำหนดราคาของผลผลิต มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านตลาด มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ประกอบการที่เอาเปรียบเกษตรกร มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.79) การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านปัจจัยการผลิต มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57)

5) ด้านการตลาด พบว่า ในภาพรวม มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88) โดยมีระดับปัญหามาก ตามลำดับ ดังนี้ ราคาผลผลิตไม่แน่นอน มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94) การเข้าไม่ถึงตลาดลำไยที่รับซื้อลำไยคุณภาพ มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.90) ราคารับซื้อลำไยต่ำ มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.87) ขาดการสนับสนุนการจำหน่ายแบบตลาดออนไลน์ มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.79)

6) ด้านการแปรรูป พบว่า ในภาพรวม มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) โดยมีระดับปัญหามาก ตามลำดับ ดังนี้ การขาดเงินทุนในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการแปรรูปลำไย มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) การขาดเครื่องจักรกลในการแปรรูป มีปัญหาในระดับมาก

(ค่าเฉลี่ย 3.70) การขาดความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปลำไย มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) มีผลิตภัณฑ์แปรรูปลำไยล้นตลาด มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57)

7) ด้านการรวมกลุ่ม พบว่า ในภาพรวม มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) โดยมีระดับปัญหามาก ตามลำดับ ดังนี้ การขาดผู้นำที่เข้มแข็ง มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) ขาดความรู้เรื่องการทำบัญชี มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.46) เกษตรกรไม่มีความต้องการรวมกลุ่ม มีปัญหาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) ขาดหน่วยงานสนับสนุนในการจัดตั้งกลุ่ม มีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38)

1.3.7 ข้อเสนอแนะการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 6.7 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการรวมกลุ่มเพื่อวางแผนการผลิต ร่วมกลุ่มจัดซื้อปัจจัยการผลิตอย่างปุย และร่วมกันต่อรองราคากับตลาดและควรมีการประสานและวางแผนการผลิต ตลาด ร่วมกับเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่ตะวันออก เช่น จันทบุรี ระยอง เพื่อวางแผนให้ผลผลิตออกสู่ตลาดได้ตลอดทั้งปี และป้องกันผลผลิตลำไยล้นตลาดรวมถึงควรมีการเปิดรับความรู้ใหม่ๆ และทดลองผลิตลำไยตามเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพที่หน่วยงานอย่างมหาวิทยาลัยแม่โจ้ สอนง.เกษตรจังหวัด มาถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของลำไยต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 3.0 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรให้ความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกรว่าเกษตรกรจะได้รับประโยชน์อย่างไรและควรให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการตลาด การแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าของลำไย รวมถึงควรมีการสาธิตและทำสวนทดลองเกี่ยวกับเทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด การตัดแต่งกิ่ง และการตัดแต่งช่อผล เพราะเป็นความที่เกษตรกรสนใจ

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 2.0 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดเวทีให้เกษตรกรของจังหวัดลำพูนกับเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่ตะวันออก เช่น จันทบุรี ระยอง มาวางแผนการผลิตและตลาด เพื่อให้ผลผลิตออกสู่ตลาดได้ตลอดทั้งปี และป้องกันผลผลิตลำไยล้นตลาด

2. การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

2.1.1 สภาพสังคม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53.90 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน เฉลี่ย 3.14 คน ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม มีอาชีพหลักและรองเป็นเกษตรกร ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่มีอายุ และจะนิยมให้ลูกหลานไปทำอาชีพอื่น จึงทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัฐ มงคล (2560) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 53.31 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน และสอดคล้องกับงานวิจัยของปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา

2.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรมีรายได้หลักและรายได้รองจากอาชีพเกษตร มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.13 คน ใช้เงินส่วนตัวเป็นแหล่งเงินทุนในการทำสวนลำไย ทั้งนี้เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะสืบทอดการปลูกลำไยมาตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ และถือเป็นอาชีพสำคัญที่สืบทอดกันรุ่นต่อๆ ไป สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้หลักจากอาชีพเกษตรกร มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2 ราย และสอดคล้องกับงานวิจัยของปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำสวนลำไยมานานตั้งแต่ 11-มากกว่า 20 ปี รายได้หลักมาจากภาคเกษตรและส่วนใหญ่มีพื้นที่เกษตรเป็นของตนเอง แหล่งเงินทุนจะใช้ของตนเองเป็นหลัก

2.2 สภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 3.50 ไร่ ลักษณะดินที่ปลูกลำไย คือ ดินร่วน มีระยะปลูกลำไย 6x 6 ส่วนใหญ่ปลูกลำไยพันธุ์มีผลผลิตลำไยต่อไร่ เฉลี่ย 1,068.00 กิโลกรัม มีแหล่งนี้ผลิตลำไย คือ น้ำบาดาล มีการตัดแต่งกิ่งลำไยทรงเปิดกลางพุ่ม จำหน่ายลำไย เฉลี่ย 18.51 บาทต่อกิโลกรัม และ มีประสบการณ์การผลิตลำไย เฉลี่ย 13.8 ปี ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรในพื้นที่ที่ถือเป็นแหล่งผลิตลำไยที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ 2 ของประเทศ และมีประสบการณ์ในการผลิตลำไยมากกว่า 10 ปี สอดคล้อง

กับงานวิจัยของเฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกลำไยปลูกลำไยพันธุ์อีดอ อาศัยน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำในการปลูกลำไย มีการตัดแต่งกิ่ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) ศึกษาการศึกษากระบวนการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษา พบว่า สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเหมาะสมกับการปลูกลำไยคือ เป็นพื้นที่ราบ ชนิดดินเป็นดินร่วนปนทราย มีน้ำเพียงพอตลอด เกษตรกรปลูกพันธุ์อีดอ การจัดการสวนด้านตัดแต่งกิ่ง เกษตรกรตัดแต่งกิ่งภายในทรงพุ่ม และตัดแต่งทุกปีหลังการเก็บเกี่ยวลำไย

2.3 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพในระดับปานกลาง โดยมีความรู้ด้านการตัดแต่งกิ่ง มากที่สุด รองลงมาคือ การบังคับการออกดอก การคัดเลือกพันธุ์ การให้น้ำ การป้องกันกำจัดโรคและแมลง การให้น้ำ การเตรียมดิน/ระยะปลูก และ การคัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยว ทั้งนี้เนื่องจาก ความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งกิ่งเป็นความรู้ใหม่ เกษตรกรจึงมีความสนใจศึกษาหาข้อมูลและพร้อมที่จะปฏิบัติ แตกต่างกับความรู้ด้านการผลิตที่เกษตรกรจะยึดตามวิธีที่เคยทำกันมาในอดีต สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในสื่ออินเทอร์เน็ต มากที่สุด รองลงมาคือ สื่อบุคคล สื่อคู่มือ สื่อทีวี และสื่อโปสเตอร์ และ สื่อวิทยุ ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจุบันเกษตรกรได้มีการเข้าถึงสื่อต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะสื่อทางอินเทอร์เน็ต มีเป็นสื่อใหม่ แต่มีความรู้หลากหลายส่งผลให้เกษตรกรเกิดความสนใจในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวุฒ มงคล (2560) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมการเกษตรจากสื่อบุคคล คือเจ้าหน้าที่รัฐ จากสื่อกลุ่ม คือการอบรม/สาริต จากสื่อมวลชน คือนิตยสาร/การจัดงาน และสื่อด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้จากเฟสบุ๊ก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรต้องการความรู้จากช่องทางการส่งเสริมความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพจากสื่อต่างๆ ในระดับมาก

2.5 ปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาด้านสนับสนุนจากภาครัฐ ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต ปัญหาด้านการแปรรูป ปัญหาด้านความรู้ ปัญหาด้านการรวมกลุ่ม และปัญหาด้านพันธุ์ลำไย ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาใหญ่

ของเกษตรกรคือปัญหาด้านการตลาด เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะสืบทอดการผลิตลำไยจากพ่อแม่ ปู่ย่า ซึ่งตลาดจะเป็นพ่อค้าคนกลางเป็นหลัก ทำให้เกษตรกรส่วนมากจะไม่สามารถกำหนดราคาเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพร ลำน้อย (2560) ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังพา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตลำไย ในภาพรวมระดับปานกลาง โดยมีปัญหาปริมาณน้ำไม่เพียงพอมากที่สุด และจิรวุฒ มงคล (2560) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีปัญหายุ่งในระดับน้อย คือ ปัญหาด้านการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ด้านขั้นตอนการเข้าสู่กระบวนการแปลงใหญ่ และปัญหาน้อยที่สุดคือ ด้านการสนับสนุน

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อควรพิจารณานำมาเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากผลการศึกษา สภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกลำไยพันธุ์อีดอ และมีแหล่งน้ำผลิตลำไย คือ น้ำบาดาล ซึ่งการปลูกลำไยเพียง 1 พันธุ์ และมีแหล่งน้ำบาดาลเท่านั้น ทำให้เกษตรกรมีความเสี่ยงที่จะประสบกับปัญหาด้านผลผลิตล้มตลาดและอาจโดนกดราคาผลผลิตลงได้ นอกจากนี้เกษตรกรยังไม่มีแหล่งน้ำถาวรต้องพึ่งแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ซึ่งอาจจะส่งผลให้ประสบกับปัญหาภัยแล้งได้ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรมีการวางแผนการรองรับเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรถ้าเข้าสู่การประสบภัย อีกทั้งควรมีการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหา เพื่อให้เกษตรกรมีความพร้อมในการช่วยเหลือตนเอง

3.1.2 จากการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยคุณภาพ พบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยคุณภาพในระดับปานกลาง โดยขาดความรู้เรื่องการตลาดมากที่สุด ดังนั้น การส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ควรมีการเน้นย้ำประเด็นเกี่ยวกับด้านการตลาดลำไยเป็นเรื่องสำคัญ

3.1.3 จากการศึกษา ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ พบว่า เกษตรกร มีความต้องการสื่ออินเทอร์เน็ต ในการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีความต้องการสื่อที่เกี่ยวข้องกับการผลิตลำไยคุณภาพที่ต่างจากในอดีต ดังนั้นหน่วยงานราชการควรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการส่งเสริมโดยนำสื่ออินเทอร์เน็ตมาใช้กับเกษตรกรมากยิ่งขึ้น อาจจะนำมาใช้ในรูปแบบเว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชันในมือถือ และความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่ผลิตแอปพลิเคชันเกี่ยวกับการเกษตรและทำการกระจายข้อมูลให้เกษตรกรรับทราบ

3.1.4 จากการศึกษาปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหา เรื่องขาดแคลนเงินทุนในการผลิตลำไย สารเคมีและปุ๋ยเคมีมีราคาแพง และจากข้อค้นพบในงานวิจัย จึงมี ข้อเสนอแนะให้มีการลดต้นทุนการผลิต ทั้งการใช้สารชีวภัณฑ์ การใช้ปุ๋ยหมัก ทดแทนการใช้สารเคมี นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐควรทำการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อซื้อปัจจัยการผลิตเพื่อลดต้นทุน

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 การส่งเสริมการปลูกลำไยแปลงใหญ่ของเกษตรกร จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในด้านการรวมกลุ่มแปลงใหญ่ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการรวมของสมาชิกแปลงใหญ่ เนื่องจากหน่วยงานราชการวางแผนการสร้างความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มให้กับกลุ่มสมาชิกแปลงใหญ่ แต่พบว่าสมาชิกเกษตรกรแปลงใหญ่ ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่หน่วยงานราชการกำหนด ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาถึงวิธีการกระตุ้นให้เกษตรกรสามารถดำเนินการตามแผนการจัดตั้งแปลงใหญ่

3.2.2 การส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร จากการศึกษา พบว่า เกษตรกร มีความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ในสื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด รองลงมาคือ สื่อบุคคล สื่อคู่มือ สื่อทีวี และสื่อโปสเตอร์ และ สื่อวิทยุ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเชิงลึกถึงวิธีการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพที่เหมาะสมกับเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อนำผลการศึกษาไปเผยแพร่วิธีการส่งเสริมที่เหมาะสมกับเกษตรกร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2561). *การส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร.
- จิรวุฒ มงคล. (2560). *ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เฉลิมพร ลำน้อย. (2560). *ศึกษา การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชูเกียรติ รักซ้อน. (2558). *หลักการส่งเสริมการเกษตร*. นครปฐม : โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ กำแพงแสน.
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ทศพล ถาวร. (2554). *ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านปางบง ตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ทองคำพิลากรณ์. (2554). *ความต้องการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรกรรมของสมาชิกนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกนครพนม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญธรรม จิตต์อนันต์. (2556). *ส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ปริศนา หาญวิริยะพันธุ์. (2560) *ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พาวิน มโนชัย. (2557). *การผลิตลำไยคุณภาพ*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2558). *การวิจัยและพัฒนาการผลิตลำไยนอกฤดูคุณภาพเพื่อการส่งออกเป็นการเพิ่มศักยภาพการผลิตลำไยนอกฤดูของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิยะดา ชัยเวช. (2557). *ศึกษาการจัดการกลุ่มเกษตรกรลำไยนอกฤดูกาลโดยใช้วิธีการตัดแต่งกิ่ง* ตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

สมจิต โยชะคง และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2553). *ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรเพื่อ การพึ่งพาตนเองของชุมชน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

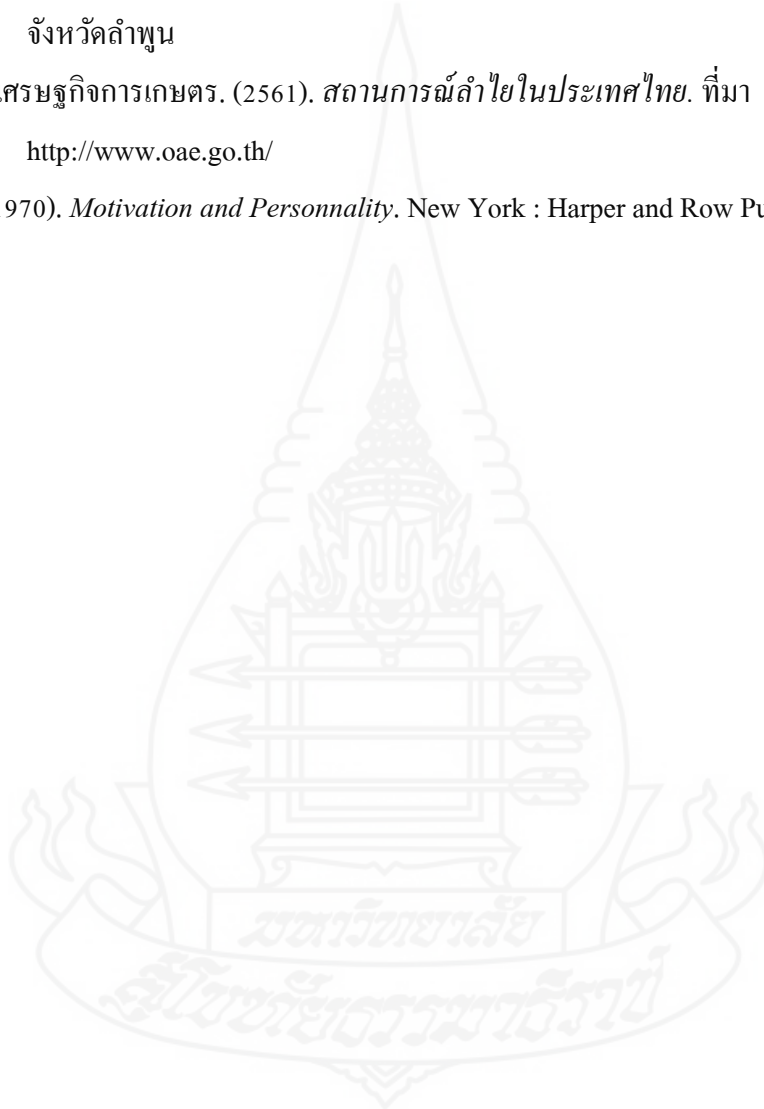
สมศักดิ์ อาศรัยจ้าว. (2551). *การศึกษาลำไยนอกฤดู*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน. (2562). *สถานการณ์ลำไยจังหวัดลำพูน*. ลำพูน:สำนักงานเกษตร จังหวัดลำพูน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2561). *สถานการณ์ลำไยในประเทศไทย*. ที่มา

<http://www.oae.go.th/>

Maslow.(1970). *Motivation and Personality*. New York : Harper and Row Publishers.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่องความต้องการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน
 คำชี้แจง ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟัง และให้ผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมายถูกในวงเล็บ
 (✓) หน้าข้อความที่ต้องการ หรือเติมข้อความในช่องว่าง () ของแต่ละคำถามเพื่อให้ได้ความหมายที่
 สมบูรณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ

1. เพศ () 1.ชาย () 2.หญิง
2. อายุ.....ปี
3. การศึกษา
() 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ	() 5. อนุปริญญา, ปวส
() 2. ประถมศึกษา	() 6. ปริญญาตรี
() 3. มัธยมศึกษาตอนต้น	() 7. อื่นๆ (ระบุ).....
() 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย, ปวช.	
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว ทั้งหมด.....คน
5. ตำแหน่งทางสังคม
() 1. ผู้นำชุมชน	() 2. สมาชิก อบต./เทศบาล
() 3. อาสาสมัครเกษตร	() 4. ไม่มี
() 5.5 (ระบุ).....	
6. อาชีพหลักของท่าน
() เกษตรกรรม	() รับราชการ
() ค้าขาย	() อื่นๆ (ระบุ).....
7. อาชีพรองของท่าน
() เกษตรกรรม	() รับจ้างทั่วไป
() ค้าขาย	() อื่นๆ (ระบุ).....
8. รายได้หลักของครัวเรือนต่อปี
() 1. เกษตรกรรม	ระบุบาท
() 2. รับราชการ	ระบุบาท
() 3. ค้าขาย	ระบุบาท
() 4. อื่นๆ	ระบุบาท

9. รายได้เสริมของครัวเรือนต่อปี

- () 1. เกษตรกรรม ระบุบาท
 () 2. รับราชการ ระบุบาท
 () 3. ค้าขาย ระบุบาท
 () 4. อื่นๆ ระบุบาท

10. จำนวนแรงงานในครัวเรือน ระบุจำนวน.....คน

11. รายจ่ายของครัวเรือนต่อปี ระบุจำนวน.....บาท

12. แหล่งเงินทุนในการทำสวนลำไย

- () 1. เงินส่วนตัว () 2. เงินกู้จากสถาบันการเงิน
 () 3. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

13. ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย ระบุจำนวน.....ไร่

14. ลักษณะดินที่ปลูกลำไย

- () 1. ดินร่วน () 2. ดินลูกรัง
 () 3. ดินเหนียว () 4. ดินทราย
 () 5. อื่นๆ ระบุ.....

15. ระยะปลูกลำไย ระบุ.....

16. พันธุ์ลำไย

- () 1. พันธุ์อีดอ () 2. พันธุ์สีชมพู
 () 3. พันธุ์เบี้ยวเขียว () 4. อื่น ๆ ระบุ.....

17. ผลผลิตลำไยต่อไร่ ระบุ.....กิโลกรัมต่อไร่

18. แหล่งน้ำ

- () 1. บาดาล () 2.ชลประทาน
 () 3. อื่น ๆ ระบุ.....

19. ท่านตัดแต่งกิ่งลำไยหรือไม่

- () 1. ตัด () 2. ไม่ตัด

20. ท่านตัดแต่งกิ่งลำไยรูปแบบใด

() 1. เปิดกลางพุ่ม	() 2. ทรงฝ่าชีหงาย
() 3. ทรงฝ่าชีคว่ำ	() 4. ทรงสี่เหลี่ยม
() 5. ทรงอื่นๆ ระบุ.....	

21. ราคาจำหน่ายลำไยต่อกิโลกรัม ระบุ.....บาท

22. ประสบการณ์ในการผลิตลำไย (ระบุ).....ปี

ตอนที่ 3 ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

5 = มากที่สุด , 4 = มาก , 3 = ปานกลาง , 2 = น้อย , 1 = น้อยที่สุด

ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ	ระดับความรู้				
	1	2	3	4	5
1. การเตรียมดิน/ระยะปลูก					
1.1 ลำไยเป็นพืชที่เจริญเติบโตในดินแทบทุกชนิด แม้กระทั่งดินลูกรัง แต่ดินปลูกที่ให้ลำไยมีการเจริญเติบโตได้ดี คือดินร่วนปนทราย และดินตะกอน					
1.2 ดินปลูกลำไยควรมีค่าความเป็นกรดค้างของดิน(pH)อยู่ในช่วง 5.0-7.0 มีหน้าดินลึกกระบายน้ำดี					
1.3 กำหนดให้ระยะห่างระหว่างแถวและระยะห่างระหว่างต้นเกิน 8 เมตร เช่น 8x8 10x10 12x12 8x10 และ 10x12 เมตร					
1.4 ลำไยระยะชิดเป็นรูปแบบการปลูกที่ได้จำนวนต้นต่อไร่สูง					
1.5 รูปแบบการปลูกคล้ายระบบการปลูกห่างแต่มีระยะปลูกที่แคบกว่า เช่น แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส ระยะปลูก 4x4 5x5 เมตร หรือ แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ระยะปลูก 3x6 4x6 เมตร					
1.6 การปลูกลำไยในที่ลุ่ม คือ การยกสันร่องปลูกลำไย					
1.7 การปลูกลำไยในสภาพที่ดอน คือ การต้องมีแหล่งน้ำที่แน่นอน					
2. การคัดเลือกพันธุ์					
2.1 ควรเลือกซื้อต้นลำไยจากแหล่งที่น่าเชื่อถือได้					
2.2 ต้นพันธุ์ที่มีประวัติการออกดอกติดผลสม่ำเสมอ ผลมีขนาดใหญ่					
2.3 มีพ่อแม่สมบูรณ์ แข็งแรงสามารถตั้งตัวได้เร็ว					
2.4 การคัดเลือกลำไยควรคำนึงถึงระบบรากที่แข็งแรง เช่น การปลูกต้นลำไยกิ่งเสียบหรือการเสริมรากกับต้นกิ่งตอนหลังปลูก					

ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ	ระดับความรู้				
	1	2	3	4	5
3. การให้น้ำ					
3.1 เมื่อเห็นเป็นช่อดอกแล้วควรมีการให้น้ำเล็กน้อยและเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ					
3.2 ควรให้น้ำสม่ำเสมอในหน้าแล้ง					
3.3 พื้นที่ลุ่มน้ำควรมีการขึ้นแปลงเพื่อต่อการให้น้ำ					
3.4 ในช่วงใกล้เก็บเกี่ยวควรงดการให้น้ำอย่างน้อย 7 วัน					
4. การให้ปุ๋ย					
4.1 ควรมีการพ่นปุ๋ยทางใบเพื่อบำรุงช่อดอกและการติดผลที่ดี เช่น ปุ๋ยสูตร 10-45-10, 10-52-17 อัตรา 20-30 ซีซี.ต่อน้ำ 20 ลิตร					
4.2 ระยะติดผลขนาด 5 มิลลิเมตร ควรใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 ประมาณ 1-3 กิโลกรัม ต่อดันเพื่อบำรุงผลให้โตอย่างสม่ำเสมอ ระยะผลโตปานกลาง ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 อัตราประมาณ 1-3 กิโลกรัมต่อดัน					
4.3 ก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิต 30 วัน ควรใส่ปุ๋ยเคมีสูตรตัวท้ายสูง เช่น 13-13-21 เพื่อเพิ่มคุณภาพของผลผลิตให้ดีขึ้น					
4.4 ในระยะใบแก่จัดควรใส่ปุ๋ยเคมีตัวกลางและตัวท้ายสูง เช่นสูตร 9-24-24 ประมาณ 1-2 กิโลกรัมต่อดัน เพื่อบำรุงต้นเพื่อให้มีการสะสมอาหารและสร้างตาดอกต่อไป					
4.5 ควรมีการพ่นปุ๋ยทางใบสูตร 0-52-34 อัตรา 100-150 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร จำนวน 2 ครั้ง ห่างกัน 7-10 วัน เพื่อช่วยให้ใบแก่เร็วขึ้นและช่วยป้องกันการแตกใบอ่อน หากมีฝนตกในช่วงนี้					
4.6 คลุมโคนต้นลำไยด้วยเศษพืชในช่วงฤดูแล้ง เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง เป็นต้น เพื่อลดการสูญเสียน้ำไปจากดินและควรราดสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูทำลายรากลำไย					

ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ	ระดับความรู้				
	1	2	3	4	5
5. การตัดแต่งกิ่ง					
5.1 การตัดแต่งกิ่งมีข้อดีคือ ควบคุมขนาดความสูงและทรงพุ่มลำไย และสะดวกต่อการใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช					
5.2 การตัดแต่งกิ่งมีข้อดี คือ ทำให้เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ง่าย และลดต้นทุนการผลิต					
5.3 การตัดแต่งกิ่งมีข้อดี คือ ทำให้ทรงพุ่มไม่ทึบเกินไป อากาศถ่ายเทได้สะดวก และแสงแดดส่องเข้าไปในทรงพุ่มได้มากขึ้น ทำให้ต้นลำไยตอบสนองต่อสารโปแตสเซียมคลอไรด์ได้ดีส่งผลให้ลำไยออกดอกมากขึ้น					
5.4 การตัดแต่งกิ่งมีข้อดี คือ ลดการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของโรค-แมลงศัตรูได้					
6. การป้องกันกำจัดโรคและแมลง					
6.1 ใช้สารเคมีที่ผ่านการรับรองความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม					
6.2 ใช้สารเคมีที่ผ่านการรับรองความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม					
6.3 ใช้สารเคมีในช่วงเวลาที่เหมาะสม					
6.4 เกษตรกรต้องทราบระยะเวลาตกค้างของสารเคมีแต่ละประเภท					
6.5 การใช้สารชีวภัณฑ์สามารถลดต้นทุนในการใช้สารเคมี					
7. การบังคับการออกดอก					
7.1 สารเคมีที่ใช้ในการชักนำการออกดอก/กระตุ้นการออกดอก คือ สารโปแตสเซียมคลอไรด์					
7.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อออกดอกของลำไย คือ ปริมาณน้ำฝนและสภาพอากาศ					

ความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ	ระดับความรู้				
	1	2	3	4	5
7.3 การแตกใบอ่อน 3 ครั้งดีกว่าการแตกใบอ่อน 2 ครั้ง					
7.4 อายุของใบที่เหมาะสมต่อการบังคับออกดอก ในฤดูหนาวอายุใบ 45 วัน ใบต้องแก่เต็มที่ สีเขียวเข้ม แต่ในฤดูฝนตั้งแต่อายุใบ 25 วัน ใบโตเต็มที่ มีสีเขียวอ่อน					
7.5 สารเคมีที่ใช้ในการชักนำการออกดอก/กระตุ้นการออกดอก คือ สารโพแทสเซียมคลอเรต					
7.6 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การออกดอกของลำไย คือ ปริมาณน้ำฝน และสภาพอากาศ					
7.7 การแตกใบอ่อน 3 ครั้งดีกว่าการแตกใบอ่อน 2 ครั้ง					
7.8 อายุของใบที่เหมาะสมต่อการบังคับออกดอก ในฤดูหนาวอายุใบ 45 วัน ใบต้องแก่เต็มที่ สีเขียวเข้ม แต่ในฤดูฝนตั้งแต่อายุใบ 25 วัน ใบโตเต็มที่ มีสีเขียวอ่อน					
8. การตัดคุณภาพ/การเก็บเกี่ยว					
8.1 การตัดผลลำไยที่มีขนาดเล็ก ไม่ได้มาตรฐานในแต่ละช่อออก ร่วมกับการตัดก้านช่อผลเหลือยาวไม่เกิน 15 ซม. และลงบรรจุใน ตะกร้าพลาสติกที่มีฟองน้ำรองกัน					
8.2 การบรรจุลงลำไยตะกร้าต้องไม่เกิน 10 กิโลกรัม และปิดทับ ฟองน้ำก่อนปิดด้วยฝาตะกร้า จะทำให้ผิวของลำไยไม่เกิดความเสียหาย					
8.3 ลำไยก่อนการเก็บเข้าห้องเย็นต้องผ่านกระบวนการ เอาลำไยผ่าน ความเย็น โดยใช้ไอเย็นก่อนการรมด้วยซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)					
8.4 การขนส่งโดยรถที่มีระบบห้องเย็นสามารถคงคุณภาพลำไย นาน 7 วัน					

ตอนที่ 4 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
 โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยกำหนดให้
 5 = ต้องการมากที่สุด , 4 = ต้องการมาก , 3 = ต้องการปานกลาง , 2 = ต้องการน้อย , 1 =
 ต้องการน้อยที่สุด

ช่องทางที่ต้องการได้รับการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ	ความต้องการ				
	1	2	3	4	5
1. สื่อบุคคล					
1.1 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ					
1.2 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)					
1.3 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)					
1.4 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไย					
1.5 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)					
1.6 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย					
2. สื่อวิทยุ					
2.1 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ					
2.2 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)					
2.3 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)					

ช่องทางที่ต้องการได้รับการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ	ความต้องการ				
	1	2	3	4	5
2.4 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไย					
2.5 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)					
2.6 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย					
3. สื่อทีวี					
3.1 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ					
3.2 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)					
3.3 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)					
3.4 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไย					
3.5 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)					
3.6 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย					
4. สื่ออินเทอร์เน็ต					
4.1 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ					
4.2 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)					
4.3 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)					

ช่องทางที่ต้องการได้รับการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ	ความต้องการ				
	1	2	3	4	5
4. สื่ออินเทอร์เน็ต					
4.4 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ					
4.5 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)					
4.6 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)					
4.7 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไย					
4.8 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)					
4.9 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย					
5. สื่อคู่มือ					
5.1 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ					
5.2 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)					
5.3 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)					
5.4 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไย					

ช่องทางที่ต้องการได้รับการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ	ความต้องการ				
	1	2	3	4	5
5.5 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)					
5.6 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย					
6. สื่อโปสเตอร์					
6.1 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ					
6.2 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)					
6.3 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)					
6.4 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไย					
6.5 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)					
6.6 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย					
7. สื่ออื่น ๆ					
7.1 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ					
7.2 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)					
7.3 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของลำไยตามหลักของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)					
7.4 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผลลำไย					
7.5 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวลำไย (วิธีการเก็บ การขนส่ง การเก็บรักษา)					
7.6 ต้องการให้นำเสนอเกี่ยวกับตลาดของลำไย					

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยกำหนดให้

5 = มากที่สุด , 4 = มาก , 3 = ปานกลาง , 2 = น้อย , 1 = น้อยที่สุด

5.1 ปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ปัญหา	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ปัจจัยการผลิต					
1.1 สารเคมีที่ใช้ในการกำจัดโรค แมลงและวัชพืชมีราคาสูง					
1.2 การขาดแคลนแรงงาน					
1.3 ต้นทุนในการผลิตสูง					
1.4 การขาดแหล่งเงินทุนในการผลิต					
2. ความรู้					
2.1 การขาดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ					
2.2 การขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตลำไยนอกฤดู					
2.3 การขาดความรู้เรื่องตลาด					
2.4 การขาดความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพของลำไย					
2.4 การขาดความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพของลำไย					
3. พันธุ์ลำไย					
3.1 การขาดแหล่งจำหน่ายพันธุ์ลำไยที่ได้มาตรฐาน					
3.2 ต้นพันธุ์ลำไยไม่แข็งแรง ไม่มีคุณภาพ					
3.3 ต้นพันธุ์ลำไยมีโรคแอบแฝง					

ปัญหา	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.4 การขาดหน่วยงานตรวจสอบแหล่งจำหน่ายพันธุ์ลำไย					
4. สนับสนุนจากภาครัฐ					
4.1 การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านปัจจัยการผลิต					
4.2 การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านตลาด					
4.3 การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในการกำหนดราคาของผลผลิต					
4.5 การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ประกอบการที่เอาเปรียบเกษตรกร					
5. การตลาด					
5.1 ราคารับซื้อลำไยต่ำ					
5.2 ราคาผลผลิตไม่แน่นอน					
5.3 การเข้าไม่ถึงตลาดลำไยที่รับซื้อลำไยคุณภาพ					
5.4 ขาดการสนับสนุนการจำหน่ายแบบตลาดออนไลน์					
6. การแปรรูป					
6.1 การขาดความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปลำไย					
6.2 การขาดเงินทุนในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการแปรรูปลำไย					
6.3 มีผลิตภัณฑ์แปรรูปลำไยในตลาด					
6.4 การขาดเครื่องจักรกลในการแปรรูป					
7. การรวมกลุ่ม					
7.1 การขาดผู้นำที่เข้มแข็ง					
7.2 ขาดหน่วยงานสนับสนุนในการจัดตั้งกลุ่ม					
7.3 ขาดความรู้เรื่องการทำบัญชี					
7.4 เกษตรกรไม่มีความต้องการรวมกลุ่ม					

5.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

.....
.....
.....

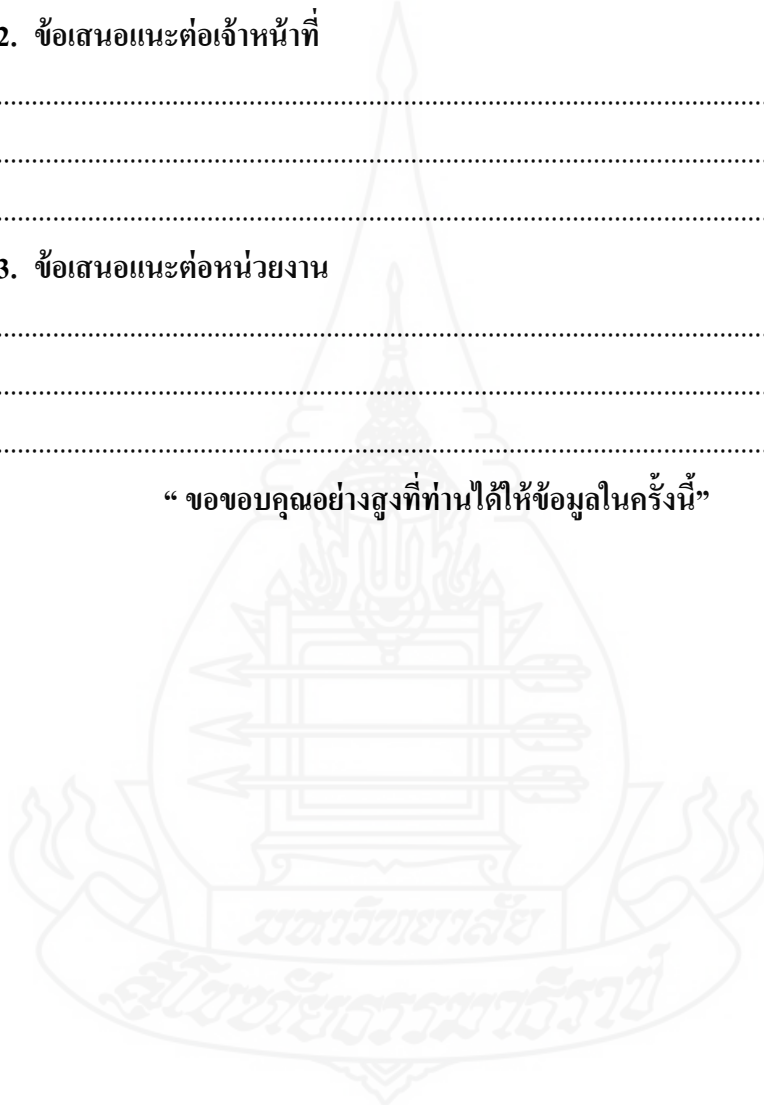
2. ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่

.....
.....
.....

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

.....
.....
.....

“ขอขอบคุณอย่างสูงที่ท่านได้ให้ข้อมูลในครั้งนี้”

ภาคผนวก ข
คำศัพท์ประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภษณ์

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของระดับความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพ
ของเกษตรกร

Cronbach's Alpha	N of Items
.945	37

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการ
ผลิตลำไยคุณภาพ

Cronbach's Alpha	N of Items
.989	37

ตารางภาคผนวกที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของปัญหาการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร

Cronbach's Alpha	N of Items
.886	28

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายเสกฐวุฒิ มิ่งมงคลศิริธร
วัน เดือน ปีเกิด	4 ตุลาคม 2527
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้ปี พ.ศ. 2550 ประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พ.ศ. 2554
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

